

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

747895

EMNİYET TEŞKİLATINDA HALKLA İLİŞKİLER VE NİĞDE İLİNDE
BİR UYGULAMA

147895

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. İbrahim YALÇIN

Hazırlayan
Enam TEKİN

Niğde-2004

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

Enam Tekin'e ait "Emniyet Teşkilatında Halkla İlişkiler ve Niğde İlinde Bir Uygulama" adlı çalışma jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak oybirliği / oy çokluğu ile başarılı / başarısız kabul edilmiştir.

İmza
Akademik Unvan, Adı-Soyadı
(Jüri Başkanı)

.....

İmza
Akademik Unvan, Adı-Soyadı
(Jüri Üyesi)

.....

İmza
Akademik Unvan, Adı-Soyadı
(Jüri Üyesi)

.....

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

KISALTMALAR CETVELİ.....	I
ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ.....	II
ÖZET.....	IV
SUMMARY.....	VII
ÖNSÖZ.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM:

POLİS KAVRAMI, POLİSİN TANIMLARI, TARİHÇESİ VE GÖREVLERİ

1.1. POLİS KAVRAMI.....	9
1.1.1. POLİSİN TANIMLARI.....	9
1.1.2. POLİSLİĞİN TARİHÇESİ.....	10
1.1.2.1.Dünya Polis Tarihi.....	11
1.1.2.2.Türk Polis Tarihi	12
1.2.2.1.Eski Türklerde Polis.....	12
1.2.2.2.Osmanlı Döneminde Polis.....	13
1.2.2.3.Türkiye Cumhuriyeti Dönemi.....	15
1.1.3. POLİSİN GÖREVLERİ.....	16
1.1.3.1. Temel Polis Rollerini.....	17
1.1.3.2. Huzuru Temin Etmek.....	17
1.1.3.3. Suçla Mücadele Rolü.....	18

II.BÖLÜM: HALKLA İLİŞKİLER

2.1.HALKLA İLİŞKİLERİN TANIMLARI.....	19
2.2 HALKLA İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ VE TARİHÇESİ.....	20
2.2.1 Antik Çağda Halkla İlişkiler.....	21

2.2.2. Orta Çağda ve Yeni Çağda Halkla İlişkiler.....	21
2.2.3. A.B.D' de Halkla İlişkiler	22
2.2.4. Avrupa' da Halkla İlişkiler	23
2.2.5. Türkiye' de Halkla İlişkiler	24
2.3. HALKLA İLİŞKİLERİN AMAÇLARI.....	26
2.4.HALKLA İLİŞKİLERİN TEMEL İLKELERİ.....	27
2.4.1. Halkla İlişkiler Bilinçli ve Planlı Bir Süreçtir.....	28
2.4.2 Halkla İlişkiler İki Yönlü Bir İletişim Sürecidir.....	28
2.4.3. İnanırcılık.....	28
2.4.4. Sorumluluk İlkesi	29
2.5.4. Kamu Yararı İlkesi.....	29
1.5. HALKLA İLİŞKİLER SÜRECİ.....	29
2.5.1.Amaç Belirleme	30
2.5.2.Bilgi Toplama (Araştırma).....	30
2.5.3.Planlama ve Tanıtma.....	31
2.5.4.Uygulama.....	32
2.5.5.Değerlendirme.....	33

III.BÖLÜM: POLİS TEŞKİLATI VE HALKLA İLİŞKİLER

3.1. POLİS HALK İLİŞKİLERİNİN ÖNEMİ VE KAPSAMI.....	35
3.2. POLİS – HALK İLİŞKİLERİNİN AMACI.....	36
3.3. POLİS –HALK İLİŞKİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	38
3.3.1. Halkla İlişkilerde En Etkili Yol: İnanırmak.....	38
3.3.2. İnsan Faktörü ve Önemi.....	39
3.4. HALKLA İLİŞKİLERDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR.....	40
3.4.1. Hâl – Hareket.....	41
3.4.2. Kıyafet.....	42
3.4.3. Bilgili Olma Kararlılık.....	42
3.4.4. Temizlik.....	43
3.4.5. Sempatik, Dostça, Babacan Görünüm.....	43

3.4.6. Konuşma -Gülme	43
3.4.7. Yanlışı Düzeltme.....	44
3.4. POLİSİN GÖREV YERİNDEKİ HALKLA İLİŞKİLERİ.....	44
3.4.1. Yardımlaşmayı İhmal Etmemek.....	45
3.4.2. Meslek Ciddiyetini Korumak.....	45
3.4.3. Sorumluluk Hissi Taşımak.....	46
3.4.4. Karşılıklı İlişkilerde Ölçülü Olmak.....	46
3.4.5. Sevinç ve Kederi Paylaşmak	47
3.5. POLİSİN GÖREV DIŞINDAKİ HALKLA İLİŞKİLERİ.....	48
3.5.1. İyi Komşuluk İlişkisi.....	48
3.5.2. Düzenli Bir Aile Hayatı	49
3.5.3. Çevrede Sevilen Sayılan Kişilerle Dostluk Kurma.....	49
3.5.3.Güler Yüzlülük ve Selâmlaşma.....	50
3.6.POLİSİN HALKLA İLİŞKİLER EĞİTİMİ.....	50
3.7. HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMACILARI.....	52
3.8.HALKLA İLİŞKİLER GÖREVLERİ.....	53

4. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE HALKIN KAMU YÖNETİMİNE VE POLİSE BAKIŞI

4.1.HALKIN GÖZÜNDE POLİS İMAJİ.....	58
4.1.1.HALKTAKİ POLİSİMAJININ OLUŞMASINDA ETKİLİ OLABİLECEK BAZI FAKTÖRLER.....	58
4.1..2.POLİSİN BAŞARI SEVİYESİ HAKKINDA HALKIN KANAATİ.....	59
4.1.3.HALKIN DESTEĞİNİ SAĞLAMANIN ÖNEMİ VE YAPIYACAK ÇALIŞMALAR.....	60
4.1.3.1. Önleyici Polis Hizmetlerine Önem Verilmesi.....	60
4.1.3.2. Halkın Polisten Beklentilerinin Belirlenmesi.....	61

4.2.	POLİS HALK İLİŞKİLERİNDE	
4.3.	PROBLEMLERİN BELİRLENMESİ.....	62
4.2.1.	İletişim Problemleri.....	62
4.2.2.	Halkın Yönetim Çalışmalarından Habersiz Oluşu.....	63
4.2.3.	Halkla İlişkiler ve Verilen Hizmetin Yetersiz Oluşu.....	64
4.2.4.	Yönetimin Halkın İsteklerini Yeterince Değerlendirmemesi.....	65
4.3	PROBLEMLERİN ÇÖZÜMÜ.....	65
4.4.	HALKIN GÖZÜNDEKİ POLİS İMAJINI GELİŞTİRMEDE HALKLA İLİŞKİLER BİRİMİNİN YAPACAĞI UYGULAMALAR.....	66
4.4.1.	TANITIM VE POLİSİN TANITIMIN GEREĞİ.....	66
4.4.2.	POLİSİN HALKLA İLİŞKİLERDE KULLANACAĞI YÖNTEMLER.....	68
4.4.2.1.	Vatandaşların Kişisel Başvuruları.....	68
4.4.2.2.	Kamuoyu Araştırması.....	69
4.4.2.3.	Referandum (Kamuoyuna Başvurma).....	69
4.5.	HALKLA İLİŞKİLERDE KULLANILAN ARAÇLAR.....	69
4.5.1	Basılı Araçlarla Tanıtım.....	69
4.5.1.1.	Gazete – Dergi.....	70
4.5.1.2.	Kitap.....	71
4.5.1.3.	Broşür.....	71
4.5.1.4.	Deplian.....	71
4.5.1.5.	Kitapçık.....	71
4.5.1.6.	Afiş.....	72
4.5.1.7.	Örgüt Yayınları.....	72
4.5.2.	Göze ve Kulağa Hitap Eden Araçlar.....	77
4.5.3.	Diğer Araçlar.....	78
4.5.3.1.	Toplantılar.....	78
4.5.3.2.	Sergi ve Fuar.....	79
4.5.3.3.	Geziler.....	80
4.5.3.4.	Yarışmalar.....	80

**BEŞİNCİ BÖLÜM: POLİS TEŞKİLATINDA HALKLA İLİŞKİLER
UYGULAMALARINA YÖNELİK NİĞDE İLİNDE BİR ARAŞTIRMA**

5.1.ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	81
5.2.ARAŞTIRMANIN AMACI.....	81
5.3.ARAŞTIRMANIN METODU.....	82
5.3.1. Araştırma Aracının Hazırlanması.....	82
5.3.2. Soru Formunun Hazırlanması.....	83
5.3.3. Uygulanan İstatistik ve Teknikler.....	84
SONUÇ.....	98
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	102

KISALTMALAR CETVELİ

A.B.D.....	: Amerika Birleşik Devletleri
Ltd.Şti.	: Limited Şirketi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.B.M.M.....	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	.: Türkiye Cumhuriyeti
T.O.D.A.İ.E.	: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
T.S.K.	: Türk Silahlı Kuvvetleri
v.b.:	: Ve benzeri
yy.	: Yüzyıl

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 5.1. Ankete Katılanların Cinsiyetlerinin Dağılımı Tablosu.....	85
Tablo 5.2. Ankete Katılanların Eğitim Durumlarının Dağılımı Tablosu.....	85
Tablo 5.3. Ankete Katılanların Yaş Durumlarının Dağılımı Tablosu.....	85
Tablo 5.4. Polis Denildiğinde Niğde Halkında Oluşan İzlenimlerin Dağılımı Tablosu.....	86
Tablo 5.5. Trafik Polisi Hakkındaki Halkın Görüşlerinin Dağılımı Tablosu.....	86
Tablo 5.6. Halkın Polisin Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumlarının Dağılımı Tablosu.....	87
Tablo 5.7. Halkın Polis Memuruna Verilen Maaş Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı.....	87
Tablo 5.8. Polisin Görev Süresiyle İlgili Halkın Görüşlerinin Dağılımı Tablosu.....	87
Tablo 5.9. Halkın, Polisin Evini Arama İsteğine Karşı Verdiği Cevapların Dağılımı Tablosu.....	88
Tablo 5.10. Halkın Suçluların Cezalandırılması Konusunda Yetkili Kurumun Hangisi Olduğu Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı.....	88
Tablo 5.11. Halkın Güven Durumlarıyla İlgili Görüşlerinin Dağılımı Tablosu.....	89
Tablo 5.12. Halkın Niğde Polisi Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı Tablosu.....	89
Tablo 5.13. Suçluların Yakalanması ve Cezalandırılmasıyla İlgili Halkın Görüşlerinin Dağılımı Tablosu.....	90
Tablo 5.14. Halkın Şeffaf Karakol Sözünden Anladıklarının Dağılımı Tablosu.....	91
Tablo 5.15. Polisin İlişkili Olduğu Kurumlarla Uyumlu Çalışıp Çalışmadığı Hakkında Halkın Görüşlerinin Dağılımı.....	91
Tablo 5.16. Polise İş Düşen Vatandaşa Polisin Nasıl Davrandığının Dağılımı	92
Tablo 5.17. Halkın Polis İmdat Telefonunu Bilip Bilmeme Durumlarının Dağılımı Tablosu.....	92

Tablo 5.18. Halkın Alo Trafik Telefonunu Bilip Bilmeme Durumlarının Dağılımı Tablosu.....	93
Tablo 5.19. Halkın Polise Suçluları Yakalamasında Yardımcı Olup Olmadığının Dağılımı Tablosu.....	93
Tablo 5.20. Halkın Polis Olma İsteğinin Dağılımı Tablosu.....	94
Tablo 5.21. Halkın Şahit Olduğu Olaylarda Polise Bilgi Verme Durumlarının Dağılımı Tablosu.....	94
Tablo 5.22. Halkın Niğde Polisi ile İlgili Görüşlerinin Dağılımı Tablosu.....	95
Tablo 5.23. Bazı Kurum ve Kuruluşların Güvenirlik Durumlarının Dağılımı Tablosu.....	95

ÖZET

Her insanın çeşitli ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlardan biri de güvenlik ihtiyacıdır. İnsan kendini güven içinde hissetmeden huzurlu olamaz. İnsanın yapısı suç işlemeye ve hata yapmaya meyilli olduğundan, bazı insanlar toplumun huzurunu bozacak davranışta bulunabilirler. Bu tür durumlarda, böyle davranışlarda bulunan insanların, gerek toplumun otokontrolü ile gerekse yazılı ve yazılı olmayan kurallar sayesinde kurallara uyması sağlanır. Yazılı kurallar devletin yasama gücünü kullanmasından doğmuştur. Devlet bu kuralları koyduktan sonra sıra, toplumun bu kurallara uymasını sağlamaya gelir. Bunu ise polis vb. teşkilatlar kurarak sağlamaya çalışır.

Polis vb. kurumlara eski çağlardan beri rastlamaktayız. Çünkü; güvenlik ihtiyacı toplumun en önemli ihtiyaçlarından. Polisin görevi eskiden bir şehrin idaresini düzenleyen kurumların tamamını ifade ederken, bugün toplumun huzur ve güvenliğinin sağlanmasına indirgenmiştir.

Polisliğin Tarihçesine şöyle bir baktığımızda, batı Avrupa'da polisin bugünkü çizgileri, 1667'de polis tümgeneralliğinin kurulmasıyla Fransa ve diğer Avrupa ülkelerinde yayılmaya başlamıştır.

Türk polis tarihine gelince; Eski Türklerde ve Osmanlı döneminde Tarhan, Tigin, Yargan ,Subaşı, Karakullukçu, Böcekçibaşı, Zaptiye nezareti gibi polis benzeri teşkilat ve görevlilere rastlanmaktaydı. Türkiye Cumhuriyeti döneminde ise, T.B.M.M.'nin kuruluşundan iki ay sonra bugünkü emniyet genel müdürlüğünün temelleri atıldı. Biri Ankara'da biri İstanbul'da olan teşkilat tek bir teşkilat olarak görev yapmaya başladı.

Polis görevini bir toplum içerisinde ifa eder. Dolayısıyla, aynı zamanda toplumun bir parçasıdır. Yani toplumla iç içe bir ilişki içindedir. Polisle halk arasındaki ilişki ne kadar sağlam bir zemine oturtulursa başarıyı yakalama şansı da o

derece artacaktır. Bu ilişkiyi sağlam bir zemine oturtmak ise, başarılı bir halkla ilişkiler faaliyetini gerektirir.

Halkla ilişkiler; yönetim tarafından belirlenen politika ve faaliyetlerin çeşitli kanallar aracılığı ile halka iletilmesi, iletilen mesajın halkta bıraktığı etkinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi, varsa aksaklıkların düzeltilerek yeniden halka sunulması ve halkın gözünde olumlu imaj sağlama çalışmalarıdır.

Halkla ilişkiler faaliyetine eski çağlardan beri rastlanmakla birlikte, 20. yüzyıldan sonra bilimsel bir çalışma haline gelmiştir. Modern halkla ilişkilerin temeli A.B.D.'de atılmıştır.A.B.D.'den Kanada'ya yansıyan halkla ilişkiler hızla gelişerek oradan Fransa, İngiltere, Almanya ve İtalya gibi Avrupa ülkelerine yayıldı.

Türklerde Halkla İlişkiler, Göktürklerin Orhun Kitabelerine kadar dayanmaktadır. Anadolu Selçuklularında hükümdarların, haftanın belli gününde halkın şikâyetlerini dinleme çalışmaları da halkla ilişkiler çalışmalarına birer örnektir. Osmanlı Döneminde de padişahların vakıflar aracılığı ile halka ulaşma çabaları da birer halkla ilişkiler faaliyetidir. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde ise Atatürk'ün halkı olaylardan haberdar etmek için kurduğu Anadolu Ajansı Halkla ilişkiler çalışmasına örnektir.

Halkla ilişkiler faaliyeti yürütülürken uyulması gereken dürüstlük, sorumluluk, inandırıcılık, iki yönlü iletişim, plânlı ve bilinçli bir süreç olma gibi birtakım ilkeler vardır. Halkla ilişkiler faaliyeti yürütülürken öncelikle amacın belirlenmesi gerekir. Daha sonra bu amaçla ilgili bilgi toplamak, tanıtma faaliyetlerinde bulunmak ve uygulama ve değerlendirme çalışmaları gelir.

Her kurum ve kuruluşta olduğu gibi, polis örgütünde de halkla ilişkiler oldukça önemli bir konudur. Halkla kurulacak sağlam ilişkiler polisin zor gününde halk desteğini yanında bulmasını sağlayacaktır. Halkın desteğini gören polisin başarı seviyesi de yükselecektir. Polisin halk için elinden gelen her şeyi yapmasa bile

yapmaya çalışması, yani halkta böyle bir izlenim uyandırması halkın gözünde olumlu bir polis imajı oluşmasına sebep olacaktır.

Olumlu polis imajı oluşturmak polisin, halkı yeterince bilgilendirmesi, yanlış yönlendirmelerin düzeltilmesi, halk ile kaynaşmayı sağlayacak çeşitli faaliyetlerin düzenlenmesi (sergi, fuar, halk günleri, seminerler vb.), basın-yayın araçlarından etkili bir şekilde faydalanılması ve etkili bir iletişim ağının kurulması ile mümkün olabilir.

SUMMARY

Every human being has various needs. One of these is the need for safety. People can not feel comfortable without feeling safe. People have a tendency to commit crimes and making faults; accordingly, some of them may cause incomfort of the society. In such cases, people should be made to obey the rules by the autocontrol of the society and by written and unwritten rules. Written rules started with the use of administrative power of the state. After the state established the rules, it is time for the society to apply them. This is handled by establishment of organizations i.e. the police department.

Such organizations exist since old times. Because, the need for safety is one of the most important needs of the people. The police department used to handle the whole administration of the city, today it is reduced to the safety and comfort of the society.

When we look at the history of the police organization, the current state of the Western European police started to spread to France and other European countries in 1667 with the start of the police administration.

For the Turkish police department history; there were organizations such as Tarhan, Tigin, Yargan ,Subaşı, Karakullukçu, Böcekçibaşı, Zaptiye Cell during the ancient Turks and the Ottoman times which had tasks similar to the police department. During the time of Turkish Republic, the Police Organization was established two months after the start of the Turkish Parliament. Two seperate organizations, one in Ankara and one in Istanbul was united as one organization.

The police handle their job within the society. Accordingly, it is a part of the society. So, it operates together with the people. As the relationship between the police and the people gets stronger, the probability of success increases. Public relations is the main factor to have a strong relation.

Public relations stands for informing the people with the politics and operations of the administration by using various tools, measurement and assessment of their impact on the society and having a positive impression on the people.

Public relations started in the ancient times, it turned out to be a science with the start of the 20th Century. Modern public relations started in the U.S. and continued in Canada. Rapidly, it spread to European countries such as France, Britain, Germany and Italy.

Public relations in the Turks dates back to Orhun writings of the Gokturks. The sultans of the Anatolian Seljuks used to listen to the complaints of the people during certain days of the week. At the time of the Ottomans, the sultans reached the public by the way of charity organizations. At the start of Turkish Republic, Ataturk established the Anadolu News Agency to inform the public about the news.

Honesty, responsibility, reliability, mutual relation, planning are important for public relations. In public relations, first of all the goal of the study has to be determined. Afterwards, information about this goal, its advertisement, application and assessment has to be made.

As in any organization public relations is very important for the police. Strong relations will help the police to have the full support of the public during hard times. Accordingly, the success rate of the police increases. The impression of the police on the people will increase, if they try to do their best for the public.

In order to have a positive police impression, they have to fully inform the people, to correct misleadings, to organize events which will help to unite with the people i.e. shows, fests, public days, seminars., public relations tools have to be used effectively and an effective communications network has to be founded.

ÖNSÖZ

Günümüz bilgi ve iletişim çağıdır. Sürekli yenilenen bilgi ve iletişim teknolojilerine ayak uyduramayan kişi, kurum, kuruluş veya devletler, bilgi ve iletişimde ileri giden devletleri geriden takip etmek zorunda kalacaktır. Artık toplardan, tüfeklerden çok bilgiler yarışmaktadır. Burada göz ardı edilmemesi gereken en önemli husus, insan faktörüdür. İnsana değer verdiği ölçüde bilimin önemi artacaktır.

İnsana değer vermeyen ve onu ikinci plânda düşünen her düşünce zamanla yok olmaya mahkûm olacaktır. Yine karşılıklı ilişkilerde de insanı ikinci plâna iten gelişmeler zamanla kendisinin ikinci plâna düştüğünü görecektir.

İnsanlar birbirleriyle anlaşabildikleri ve karşılıklı iyi ilişkiler içinde oldukları müddetçe toplumun huzuru artacaktır. Şöyle bir düşünecek olursak, karşılıklı anlayış ve iyi ilişkiler içinde olmayan bir toplumda huzuru sağlamak elbette zor olacaktır. Toplum ne kadar iyi olmaya çalışırsa çalışsın toplumun huzurunu bozacak bazı kişiler olacaktır.

Böyle durumlar karşısında gerek toplumun otokontrolü ile, gerekse devletin yaptırım gücüyle toplumun huzurunu bozan kişilerin kurallara uyması sağlanmaya çalışılır. Devlet bu yaptırım gücünü polis vb. kurum ve kuruluşlar aracılığı ile kullanır. Polisin olayları hep zor kullanarak halletmeye çalışması tepkilere neden olur. Zor kullanması gerekiyorsa bile bu konuda halkı ikna edebilmelidir. Aslında polise düşen asıl görev; olaylar meydana gelmeden önleyici hizmetleri sunabilmektir. Bu ise etkili bir halkla ilişkiler faaliyetini gerekli kılar. Ele aldığım tezde polis teşkilatındaki halkla ilişkiler faaliyetini incelemeye çalıştım.

Bu çalışma sırasında gerekli kaynaklar için kütüphanelerinden yararlandığım Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F.'ne, Ankara-Gölbaşı Polis Akademisine, bazı sıkıntılar yaşamama rağmen İstanbul Üniversitesi merkez kütüphanesine, bu seviyeye gelmemizde büyük emekleri geçen lisans ve yüksek lisans hocalarıma, özellikle tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. İbrahim YALÇIN'a teşekkürü bir borç bilirim.

GİRİŞ

Eğer bütün insanlar karşılıklı haklarına riayet etseydi, belki polis vb. bir kurumlara ihtiyaç olmazdı. Ancak beşeri bir varlık olan insanın yapısı hata yapmaya elverişli olduğundan, polis vb. kurumlara ihtiyaç duyulmuş ve toplumda yerini almıştır.

Demokratik ülkeler polislerinin, her şeyden önce keyfi otorite karşısında insanın özgürlüğe, medeni hakların kullanılmasına, insan haklarının tanınmasına olan tutkusunun nasıl ortaya çıktığını bilmeleri önem taşımaktadır (Alderson, 1984: 1).

Polis kökü Yunanca olan bir terimdir. Devlet anlamına gelirdi (Yiğit, 1997: 1). Polislik toplum için yararlı olan şeyleri korumak ve zararlı olan şeylerle savaşmak üzere görevli bir güvenlik kurumudur. Sosyal yapı içerisinde yer alan polisin güvenliğin, kamu düzeninin sağlanması ve suçun önlenmesi gibi görevleri vardır.

Eğer bütün insanlar karşılıklı haklarına riayet etseydi, belki böyle bir kuruma ihtiyaç olmazdı. Ancak beşeri bir varlık olan insanın yapısı hata yapmaya elverişli olduğundan, polis vb. kurumlara ihtiyaç duyulmuş ve toplumda yerini almıştır.

Avrupa'da polisin bugünkü çizgileri, 1667'de Heutenant general de police (Polis Tümgenarallığı)'nin kurulmasıyla Fransa'da XVIII. yy'ın sonu, Almanya'da XVIII.yy, İngiltere'de XIX.yy, nihayet politik bütünlüğün daha sonra gerçekleştiğini İtalya'da 1815 ile 1870 arasında gelişir (Gleizal, 2000: 37,38).

19.yy başları A.B.D.'de bir karışıklık dönemi idi. 1835'i kovalayan yıllarda isyanlar birbirini kovaladı. Kurulan suç çeteleri kentleri haraca kesiyordu. Bunun üzerine yeni bir polis örgütü kuruldu ve Londra Metropol Polisi modeli önce New York'ta (1844), daha sonra Philadelphia ve Boston'da benimsendi. İlk eyalet polisi "Teksas Rangers" idi. Bu önceleri askeri nitelikte idi, fakat zamanla sivil bir görünüm kazandı (Sokullu – Akıncı, 1986: 35).

Eski Türklerde güvenlik ve asayişin celp sırasına uygun olarak “Tarhan” ve “Tigin” denilen genel valiler tarafından sağladığı, “Yargıcında” bu valiler emrinde çalışan zabıta amirleri Göktürklerde “Tiginler “den başka küçük yerleşim merkezlerinde “sad”, “tudun” ve “subaşı” ların zabıta hizmetlerinden sorumlu kişiler oldukları söylenmektedir (Derdiman, 1997: 26).

Osmanlı Devletinde değişik dönemlerde değişik isimlerle anılan zabıta görevlileri olduğunu ve genel olarak önceleri,güvenlik ve asayiş hizmetleri, kadılar ve emrine görevli verilen “Subaşılar” tarafından yürütülmekte idi. Subaşıların emrinde geçici görevli “Asesler” ile bugünkü polis memurunu andıran “Yasakçılarbulunurdu. Fatih Sultan Mehmet devrinde “Kolluk”, daha sonra karakolhane olarak anılan birimlere rastlanmaktadır. Dönemin suçları ve suçluları takiple görevli sivil kıyafetli örgütüde “Böcekçibaşılık” örgütü idi (Derdiman, 1997: 27).

Osmanlı Devletinde ilk düzenli polis örgütüne, halen Polis Günü ve Bayramı olarak kutladığımız ve Polisimizin ilk kuruluş yıldönümü olarak kabul ettiğimiz 10 Nisan 1845 yılında yayınlanan “Tezkeri Umumiye” ve “Polis Nizamnamesi” adlı iki düzenleme ile geçildiği görülmektedir (Derdiman, 1997: 26).

“Teftiş Memurluğu” adıyla kurulan bu birim zabıta hizmetlerindeki karışık yönetimi önleme ve birleştirme amacı ile 1846 ‘da zaptiye müşirliği kuruldu (Şahin, 2001: 6).

Zaptiye Müşiriyeti, 1879 yılında kaldırılmış, yerine görevi sadece polis nezareti sayan zaptiye nezareti kuruldu. Yurdun her yöresinde kurulan polis örgütleri bu nezaret tarafından yönetiliyordu (Şahin 2001: 6).

1909 yılında bu nezarete kaldırılarak, İçişleri Bakanlığına bağlı olarak Emniyet Genel Müdürlüğü kuruldu (Derdiman 1997: 28).

Türkiye Cumhuriyeti dönemine gelince, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışından iki ay sonra bugünkü Emniyet Müdürlüğünün temelleri atılmıştır. Böylelikle iki yıl müddetle biri İstanbul'da, biri de Ankara'da olmak üzere iki başlı teşkilat, tek bir başlı teşkilat olarak görev yapmaya başladı. Sonuçta, savaş döneminde görev alan İstanbul ile sınırlı kalan Emniyet Umumiye Müdüriyeti, 1922 tarihinde savaşın kazanılması sonucu Türkiye Cumhuriyetinin Başkenti Ankara'da kurulan Emniyet Genel Müdürlüğü ile birleşti (**Şahin 2001: 10**).

Cumhuriyet dönemi olarak adlandırabileceğimiz en son düzenlemelere kadar bazı kanunların yapıldığı görülmektedir (**Derdiman, 1997: 29**). Kanunlar geçmişte değiştiği gibi gelecekte de günün şartlarına ve ihtiyaçlarına göre değişecektir.

Kısaca polisliğin dünya tarihine ve Türk tarihine değindikten sonra şimdi polislik hakkında bazı önemli noktalara değinelim.

Polislik toplum için yararlı olan şeyleri korumak ve zararlı olan şeylerle savaşmak üzere görevli bir güvenlik kurumudur (**Polis- Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 10**). Sosyal yapı içerisinde yer alan polisin güvenliğin, kamu düzeninin sağlanması ve suçun önlenmesi gibi görevleri vardır.

Suçun önlenmesine ilişkin polis eylemlerine "Polisin idari görevleri", suç işlendikten sonraki eylemlerine de "Polisin adli görevleri" denir (**Yiğit, 1997: 1**). Yani polis, herhangi bir konuda suç işlenmesini önleyememişse, sorumluyu (suçluyu) bulup adalete teslim etmekle yükümlüdür.

Özgür insanlar polisten pek çok şey beklerler. Özgür toplumlarda polis bir denge unsuru olarak görülür. Gerçekten de polis bir taraftan insanların haklarına karşılıklı riayet etmelerini sağlar, diğer taraftan halkı ve müesseselerini korumak amacı ile hükümet tarafından kendisine verilen yetkiyi kullanan kimsedir (**Alderson, 1984: 15**).

Polisin sahip olduğu kamu g¼c¼ demokrasilerde bile bazen k¼t¼ye kullanılabilir. Gerçekten de görev anlayışı açısından, halkın “hizmetinde” olduğu fikrini ön planda tutan bir polis, haklarını korumak durumunda olduğu halkın özg¼rl¼klerini kısıtlama durumu ortaya çıkabilir (Alderson, 1984: 15).

Polis kendini gerek içinde çalıştığı kurum personeli ile, gerekse sorumlu olduğu yani görev yaptığı toplumdaki bireyler ile karşılıklı ilişki içinde bulur. Bu ilişki içinde karşımıza halkla ilişkiler kavramı çıkar.

Başlangıcı insanlık tarihi kadar eski kabul edilmesine karşın sistemleştirilmesi ve bir bilim haline getirilmesi 1900’lü yıllardan sonra olduğu için 20.yy’ın çocuğu olarak nitelendirilen halkla ilişkiler, başardığı işler ve çözdüğu sorunlar çoğaldıkça giderek daha fazla önem kazanan bir bilim dalı olmuştur (Onal, 1997: 1).

Halkla ilişkiler, bir kişi veya örgüte karşı halkın tavrını, değerler ve bunlarla ilgili olarak halkın menfaatini de gözeterek güdülecek politikaların neler olabileceğini belirlemede oldukça önemlidir (Yükselen, 1994: 165).

Halkla ilişkiler sürecinde en önemli öğelerden biri hiç kuşkusuz iletişimdir. Bu süreçte kullanılan iletişim iki yönl¼ olmalıdır. Verilen bir mesajın hedef kitleye doğru ulaşım ulaşmadığının veya hedef kitle tarafından doğru algılanıp algılanmadığının geri besleme ile kontrol edilmesi gerekir. Mesaj istenilen şekilde ulaşmamışsa gerekli düzeltmelerin yapılarak yanlış anlaşımaların önlenmesi gerekir.

Halkla ilişkiler, hiç kuşkusuz entelekt¼el bir baz üstünde kurulmuştur. Bununla birlikte, bu alanın çok geniş ve anlaşımmasının zor olması problem oluşturmaktadır. Çünkü halkla ilişkilerin mizacı tıpkı bilim, sanat ve edebiyatta olduğu gibi tarihi bağları zorlaştırmaktadır (Halkla İlişkiler İpra Raporu, 1987: 6).

İletişimde; hedefe iletilmek istenen mesajın; açık, anlaşılır sade olması ve alıcının eğitim, kültür, yaş, vb. özellikleri dikkate alınarak hazırlanması mesajların doğru anlaşımına yardımcı olacaktır.

Halka ilişkiler sadece özel teşebbüsler tarafından kullanılan bir terim değildir. Bu terim kamu kurum ve kuruluşlarında da oldukça önemli bir yer tutar. Hatta devletin halk üzerinde olumlu bir izlenim bırakabilmesi etkili bir halkla ilişkiler faaliyeti yürütülmesine bağlıdır.

Polis teşkilatı bu kurumlardan bir tanesidir. Polis teşkilatı halkla ilişkiler faaliyetini ne kadar etkili yürütebilirse ve halkı, yaptığı çalışmalarla bilgilendirerek onların güvenini sağlarsa o derece başarılı olur.

Polis teşkilatında halkla ilişkiler faaliyetinin amacını şöyle açıklayabiliriz:

Genel olarak polis-halk ilişkilerinin amacını karşılıklı olarak güveni tesis etmek, halkın kararlara ve suçların önlenmesine katılımını sağlamak çalışmalar hakkında halkı aydınlatmak şeklinde özetleyebiliriz.

Bir polis memuru için, halkla ilişkiler faaliyetleri denildiğinde sadece halk ile ilişkileri anlaşılmalıdır. Polislerin mesai arkadaşları ile olan ilişkileri de bir halkla ilişkiler faaliyetidir. Buna teşkilat içi halkla ilişkiler denir. Bu ilişkiler ne kadar güçlü olursa görev dışı halkla ilişkilerin başarı derecesi o kadar yüksek olur. Bu ilişkiler, güven vermeyen, karşılıklı ilişkilerin zayıf olduğu bir ilişki ise görev dışı halkla ilişkilerin başarı derecesi de azalacaktır.

O halde etkili bir halkla ilişkiler faaliyeti yürütülebilmesi için öncelikle teşkilat içi halkla ilişkilerin sağlam bir zemine oturtulması gerekir.

Polisin halkla ilişkiler faaliyetlerindeki başarı oranını; halkın gözündeki polis imajını halkın polis hakkında düşüncelerini anket, kamuoyu araştırması vb. çeşitli yöntemlerden yararlanarak öğrenebiliriz.

Halkın bireysel olarak polisleri bütün olarak ise polis teşkilatını nasıl gördüğü çok önemlidir. Halkın polisleri her yönüyle nasıl algıladığını yeterince anlamak için vatandaşların polisleri gerek sosyal gerek siyasi gerek toplumsal hayatta ve gerekse

kendi hayatlarında nereye yerleştirdiğine bakmak gerekir (**Halkın Polis İmajı, 1995: 12**).

Polis teşkilatı, halkla ilişkiler faaliyetini yürütebilmek için değişik araçlardan yararlanabilir. Burada önemli olan nokta; Halkla İlişkiler Büro Amirliğinin en etkili aracı ve metodu seçmesidir. Bu çalışmalarda öncelikle halkın beklentilerinin ne olduğunun belirlenmesi gerekir.

Halkın güven ve desteğini sağlamaya çalışan polis bu amacını gerçekleştirebilmek için bir takım yöntemler kullanır(**İnanç, 1999: 1**). Bu sayede halk tarafından kabul gören yöntem ve çalışmalar belirlenir ve tanıtımın amacına uygun olarak gerçekleşmesini sağlar.

Halkın beklentilerinin belirlenmesinde kullanılan metotların başında suç ve mağdur anketleri gelmektedir. Anket formları suç ve suç yapısını halkın polise ve polisin de halka olan tutumunu ortaya çıkaracak şekilde hazırlanmalıdır (**Kavgacı, 1997: 64**).

Halkla ilişkilerde başarılı olabilmek için; halkı, yapılan çalışmaların doğruluğuna inandırmak ve halkın beklentilerine cevap vermek gerekir. Halk beklentilerine cevap alabildiği ölçüde teşkilatla iyi ilişkiler içinde olur. Bu nedenle bu noktalara dikkat edilmelidir.

Polis ile halkın karşılıklı anlayış ve yardımlaşma içerisinde olabilmesi için karşılıklı uzlaşma gereklidir. “Uzlaşma, sadece polis halk ilişkilerinin değil, devletler arası ve insanlar arasındaki ilişkilerin sağlıklı olmasının birinci şartıdır (**Kavgacı, 1997: 69**).”

Eğer halkla olan ilişkiler yeterli düzeyde değilse, halkla ilişkiler faaliyetinde bir takım problemlerin varlığından söz edebiliriz. Bu noktada halkla ilişkiler birimine düşen görev; problemlerin belirlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınmasıdır.

Problemlerin başında taraflar arasındaki iletişimde ortaya çıkan aksaklıklar gelmektedir (Kavgacı, 1997: 65). Bundan başka problemleri; “Halkın yönetimin çalışmalarından habersiz oluşu, halkla ilişkiler ve verilen hizmetin yetersiz oluşu, yönetimin halkın isteklerini yeterince değerlendirmemesi (Dündar, 1987: 11,12,36)” şeklinde sıralayabiliriz.

Bu problemleri ortadan kaldırmak için: Halka, polisin çalışmaları hakkında bilgi (Dündar, 1987: 13) vermek, halkın polisten beklentilerini (Kavgacı, 1997: 64) belirlemek, halkın yönetimle olan ilişkilerini kolaylaştırmak (Polis – Halk İşbirliği Sempozyumu, 1995: 124), teşkilatlar ile teşkilat birimleri arasında yeterince haberleşme (Dündar, 1987: 16) ağı kurmak, halkı aydınlatıcı seminer, toplantı, sergi, fuar vb. etkinlikler düzenlemek, tanıtım faaliyetlerine önem vermek gerekir.

Polis; tanıtım ve halkla ilişkiler faaliyetlerinde yazılı ve basılı (afiş, dergi, kitap, kitapçık, broşür vb.) araçlardan; hem göze, hem kulağa hitap eden sinema, televizyon, projektör gibi araçlardan ve sadece kulağa hitap eden, radyo gibi araçlardan yararlanır. Burada zaten kullanılmakta olan polis radyosunu, halkla ilişkilerde daha etkili kullanabilmek mümkündür.

Halkla ilişkiler biriminde (Halkla İlişkiler Büro Amirliğinde) görev yapacak kişilerin gerekli halkla ilişkiler eğitimini almaları, halkla ilişkiler faaliyetlerinin kalitesini artıracaktır. Eğitimli kişiler tarafından yürütülecek halkla ilişkiler çalışmalarının, başarıya ulaşma şansı daha yüksek olacaktır. Bu yüzden halkla ilişkiler çalışmalarında eğitime gereken destek verilmelidir.

Polis vb. kurumlar hemen her toplumda ve her çağda, belki ismi değişerek toplumun bir parçası olarak yer alacaktır. O halde sosyal ortamda yerini alan polisle halk, devamlı bir ilişki içinde olacaktır. Bu ilişki ne kadar iyi olursa ve etkili bir şekilde işlerse toplumun huzuru ve polise olan desteği o derece fazla olacaktır.

Bu genel açıklamalardan sonra, ele aldığım tezin birinci bölümünde; polis kavramı, polisliğin tarihçesi, Türk tarihinde polislik, polisin görevleri hakkında bilgi verdim.

İkinci bölümde; halkla ilişkilerin tanımları, gelişimi ve tarihçesi, halkla ilişkilerin amaçları, temel ilkeleri ve halkla ilişkiler süreci konularına değindim.

Üçüncü bölümde; polis organizasyonu ve halkla ilişkiler başlığı altında; polis halk ilişkilerinin önemi ve kapsamı, polis- halk ilişkilerinin amacı, polis halk ilişkilerinin geliştirilmesi, halkla ilişkilerde dikkat edilecek hususlar, polisin teşkilat içi ve teşkilat dışı halkla ilişkileri ve halkla ilişkiler eğitimini, ayrıca, halkla ilişkiler uygulamacıları ve halkla ilişkiler görevleri konularını işledim.

Dördüncü bölümde; Türkiye’de halkın kamu yönetimine bakışını, halkın gözündeki polis imajını, polisin başarı seviyesi hakkında halkın genel kanaati ve halkın desteğini sağlamak için yapılacak çalışmalar, polis halk ilişkilerinde problemler ve problemlerin çözümü, polis imajını geliştirmede yapılacak çalışmalar ve bu çalışmalarda kullanılacak araç- gereç ve yöntemler konularına yer verdim.

Beşinci bölümde ise; Polis teşkilatının halkla ilişkiler uygulamalarına yönelik halkın genel kanaatini tespit etmek amacıyla Niğde ilinde bir araştırma yapılarak çalışma bitirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM: POLİS KAVRAMI, POLİSİN TANIMLARI, TARİHÇESİ VE GÖREVLERİ

Bu bölümde; polis kavramını, polisin tanımlarını, Dünya Polis Tarihi ve Türk Polis Tarihi ile polisin görevleri konularını incelemeye çalışacağız.

1.1. POLİS KAVRAMI

İnsan ilişkilerinin mükemmel olduğu, herkesin karşılıklı hak ve hürriyetlerine riayet ettiği; barış sevgi ve hoşgörünün en üst seviyelere ulaştığı, adaletin başlara taç olduğu bir dünyada herhalde polise ihtiyaç duyulmazdı. Ancak beşeri bir varlık olan insanın yapısı hata yapmaya meyillidir. İnsanlar bazen kendi çıkarları için hakkı, hukuku, hoşgörüyü unutabilir, gücünü haksız emellerine alet edebilir. Böyle durumlarda gerek halkın otokontrolü ile gerekse devletin yaptırım gücü ile bu kişilerin hak, hukuk ve toplum düzenine uymaları sağlanır. Devlet bu düzeni sağlarken yaptırım gücü ön plana çıkar. Bu noktada ortaya polis kavramı çıkmaktadır.

İşte bu noktada devlet, üzerine düşen kamu düzeninin korunması ve kollanmasına ilişkin görevleri de, kamu düzenini toplumun huzurunu, asayişini kamu hürriyetlerini ve güvenliği korumak için kendisine yasalarla verilen görev ve yetkileri kullanacaktır (Derdiman, 1997: 4).

Devletin kamu düzenini sağlamak için görevlendirdiği “icra ve inzibat” kuvvetlerinin başında polis gelmektedir (Gözübüyük, 1983: 157).

1.1.1.POLİS’İN TANIMLARI

Polis; kökü Yunanca olan bir terimdir. “Devlet” anlamına gelirdi. Site devletlerinin bütün kamu hizmetlerini ifade ederken zamanla anlamı daralmış ve düzenin sağlanmasına indirgenmiştir. Bu anlamda düşünüldüğünde “polis”, “zabıta”, “kolluk” ile eş anlamlıdır (Yiğit, 1997 :1). Kısacası polis; örgütlenmiş devlet anlamına gelmekteydi (Sokullu, 1986: 22).

3201sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu madde 4' e göre polis; “ silahlı icra ve inzibat” kuvvetidir.

Diğer bir tanıma göre polis; kamu düzenini, huzur ve güvenliği, emniyet ve asayişini sağlayan, kanun ve nizamın verdiği görevleri yapan icra ve inzibat kuvvetidir **(Yılmaz, 1986: 587)**.

Polisi görev ve yetkilerine göre siyasi, kanuni ve insanların bakış açılarına göre de tanımlamak mümkündür. Bu açılardan polis:

- “Kanunların uygulanmasını sağlayan, kamu düzenini ve asayişini temin eden bir hükümet organıdır **(Kavgacı, 1997: 9)**.”
- “Devletin işçi sınıfı, fakirler ve azınlıklara karşı kullandığı bir silahtır **(Kavgacı, 1997: 9)**.”
- Polis arabası süren kişilerdir **(Kavgacı, 1997: 9)**.

Kişiler, polisin ne yapıyor olmaları gerektiğine göre, diğer bir ifade ile polisten beklentilerine göre polisi tanımlar. Bu da objektif bir polis tanımlamasını hemen hemen imkânsız bir hale getirir. Polisin tanımlanması kişilerin ümit, risk, korku, endişe, politik görüş ya da espri anlayışıyla direkt olarak ilgilidir. Polisin toplumdaki rolü kanunlarla belirtilmiştir. “Biz buna ikinci bir boyut daha ekleyebiliriz. Bu da toplumun beklentileri şeklinde ifade edilebilir **(Kavgacı, 1997: 9)**.”

1.1.2. POLİSLİĞİN TARİHÇESİ

İnsanların ilk topluluk haline gelmeye başlamasından itibaren, koruma ve kamu düzenini sağlama hizmetlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle denilebilir ki, polis hizmetleri toplumların varoluşları kadar eskidir. Çünkü; güvenin olmadığı bir toplumda, hiçbir faaliyet söz konusu olamaz ve devamlı endişe bulunur **(Derdiman, 1997: 25)**.

1.1.2.1.Dünya Polis Tarihi

İlk toplumlarda kamu düzenini koruma ve suçlularla çeşitli şekillerde mücadelenin, toplumun tüm üyelerinin görevi olduğu, fakat sonraki zamanlarda bunun toplumda ayrılmış görevliler eliyle yerine getirildiği müşahede olunmuştur. Örneğin; eski Çin’de suçlu, suçtan zarar gören veya akrabalarınca yakalanırdı. Sonraları bu devletin görevi haline gelmiştir (Sokullu- Akıncı, 1986: 23).

Eski Hint’te toplum kastlardan oluşmaktaydı. Kastlardan her birinin, kendi içinde disiplini koruduğu yerel bir örgüt vardı (Sokullu- Akıncı, 1986: 23).

Eski Mısır’da suçlunun mağdur veya onun ailesi tarafından takip edilmesi, diğer bir deyişle intikam usulü uygulanmazdı. Suçlular devlet tarafından takip edilirdi. Bu görevi ise; pek çok önemli görevinin yanında ülkenin düzen ve güvenlik işlerine bakan “tati” (vezir) yapmaktaydı (Sokullu- Akıncı, 1986:23).

Eski Yunan’da Atina sitesinde “Polemark” adlı görevlinin askerlik işleri yanısıra ülkenin güvenliğinden sorumlu, keza site başkanı olan “ Arnhont’un” da aynı görevlerle görevli olduğu belirtilmektedir (Derdiman, 1997: 25).

Roma’da ilk dönemlerde tüm yetkiler (imperium)’ a aitti. Bu arada düzeni sağlama yetkisi krala (Rex) aitti. Fakat yüzyıllar geçtikçe ihtiyaçların artması ile birlikte kurumlarda uzmanlaşmalar görüldü. Düzenin sağlanması devletin yönetiminden ayrıldı ve düzeni korumak için Praetor, Questor (kestör =mali polis) ve aediles (Edil) adı verilen özel magistralar ortaya çıktı (Sokullu- Akıncı, 1986: 25).

Batı Avrupa’da polisin bugünkü çizgileri yaklaşık iki yüzyıl içinde fakat farklı başlangıç noktalarıyla olmuştur. 1667’de lieutenantgeneral de polise (Polis Tümgeneralliği)’nin kurulmasıyla Fransa’da XVII. yüzyılın sonu, Almanya’da XVIII. yüzyıl, 1829’da oluşturulan yeni polisin git gide yayılmasıyla İngiltere’de XIX. yüzyıl, nihayet politik bütünlüğün daha sonra geliştiği İtalya’da 1815 ile 1870

yılları arasında gelişir. D.H. Bayley polis güçlerinin ortaya çıkışında en önemli rolü oynamış görünen faktörlerin altını çizer: “Siyasal iktidarın oluşmasında bir transformasyon, hükümete karşı uzun süreli ve şiddetli bir halk direnişi ve yasa ve düzene ilişkin yeni görevlerin gelişmesinin yanında sosyo ekonomik değişmeden kaynaklı toplum otoritesinin erozyona uğraması” Sonuç olarak işin özü bir siyasal kararlılığa bağlıdır ki, buda demografik artış, suç oranının önemi veya ideolojik yönelim gibi parametreleri göreceli hale getirir (Gleizal, 2000: 37-38).

19. Yüzyılın başları, Amerika Birleşik Devletlerinde bir karışıklık dönemi idi. Kentler büyük endüstri merkezlerine dönüştükçe, fakirler arasında bir iş rekabeti başladı. Mülkiyetten yoksun olan kitleler arasındaki huzursuzluk, toplumu bir iç savaşın eşiğine getirdi. 1835’i izleyen yıllarda isyanlar birbirini kovaladı. Kurulan suç çeteleri kentleri haraca kesiyordu. Bunun üzerine yeni bir polis örgütü kuruldu ve Londra Metropol Polisi modeli önce New York’ta (1844) ve sonra sırasıyla Chicago, Philadelphia ve Boston’da benimsendi. İlk eyalet polisi ise “ Teksas Rangers” idi. Bu önceleri askeri nitelikte idi, fakat zamanla sivil bir görünüm kazandı (Sokullu-Akıncı, 1986: 35).

1.1.2.2. Türk Polis Tarihi

Gerek Orta Asya Türkleri’nde, gerek Osmanlı İmparatorluğunda, gerekse Cumhuriyet dönemi ve Türkiye Cumhuriyeti’nde polis adı altında olsun veya olmasın polislik hizmetleri yürütülmüştür.

1.1.2.2.1. Eski Türklerde Polis

Eski Türklerde, güvenlik ve asayişin çağ sırasına uygun olarak “Tarhan” ve “Tigin” denilen “Genel Vali” ler tarafından sağlandığı, Yargan’ın da bu valiler emrinde çalışan zabıta amirleri; Göktürkler devrinde “Tigin” lerden başka küçük yerleşim merkezlerinde “Sad”, “Tudun” ve “Subaşı”ların, zabıta hizmetlerinden sorumlu kişiler oldukları söylenmektedir. Eski Türklerde subaşı gibi, kolluk amiri için kullanılan “Daruga” terimine de rastlanmaktadır. Selçuklularda ise İslâm ve

Arap kültürünün etkisi ile, subaşlar gibi, kamu düzenini sağlamakla ilgili olarak, “Kadı”, muhtesipler ve mukata sahiplerinin yetkilerinden bahsedilmektedir (Derdiman, 1997: 26).

Muhtesibin teftişi pazarlar için geçerli olmakla beraber, esnafın mallarının insanların gelip geçtiği yerlere taşmasını engelleme görevi de vardır. Muhtesibin esas vazifesi; temel ihtiyaç ürünlerinde karaborsacılığı önlemek olduğundan uncuları, fırınları, değirmenleri, kasapları, lokantaları denetim altında bulundururdu. Ölçü tartı aletlerinin kontrolü de muhtesiplerin görevleri arasındaydı (Şahin, 2001: 2).

1.1.2.2.2. Osmanlı Döneminde Polis

Osmanlı Devleti'nin tarih sahnesine çıkışından tarih sahnesinden çekilene kadar geçen zaman içinde zabıta teşkilatının zamana bağlı olarak gelişen değişik yapılanmalar içinde olduğu görülmektedir. Bundan dolayı, Osmanlı Devleti'nin zabıta teşkilatının dönemlere ayrılarak incelenmesi gerekmektedir (Şahin, 2001: 2).

Genel olarak denilebilir ki önceleri, güvenlik ve asayiş hizmetleri, kadılar ve emrine verilen subaşlar yürütülmekte ve tımarlı sipahiler de kendi topraklarında güvenliği sağlamakla sorumlu ve görevliydi. Subaşların emrinde geçici görevli “Asesler” ile bugünkü polis memurunu andıran “Yasakçı” lar bulunurdu. Fatih Sultan Mehmet devrinde, “Kolluk” ve daha sonraki zamanlarda ise “Karakolhane” olarak anılan güvenlik birimlerine rastlanmaktadır. Dönemin suçları ve suçluları takiple görevli sivil kıyafetli örgütü de “Böcekbaşılık” örgütü idi ve başında bulunan başında bulunan Böcekbaşına salma adlı görevliler bağlıydılar. Çeşit fazlalığı bununla da bitmemekteydi. Örneğin; İstanbul'da her bir veya birkaç semtin güvenlik ve asayişinin sağlanmasında farklı isimlerle anılan görevliler olduğu gibi, güvenlik bakımından değişik görevler için farklı görevlilere rastlanmaktaydı (Derdiman, 1997: 27).

Kulluk adı verilen karakolhaneler, Osmanlı Devleti'nin başkentinde, taşra şehirlerinde ve köylerinde kullukçu veya karakullukçu bir baş karakullukçunun

emrinde gece ve gündüz devriye görevi yapan zabıta kuvvetleriydi. Kullukçular görev aldıkları bölgelerde kol gezerek şüpheli gördükleri kişileri, gece fenersiz gezenleri yakalayıp amirlerinin huzurlarına getirirlerdi. Fuhuş yapıldığı iddia edilen evlere baskınlar düzenlerdi. Bölgelerinin emniyet ve asayişini sağlayarak, halkı koruduklarından dolayı kendilerine kullukçu, yasakçı hakkı verilirdi (**Şahin, 2001:4**).

Osmanlı Devleti'nde ilk düzenli polis örgütüne halen polis günü ve bayramı olarak kutladığımız ve polisimizin ilk kuruluş yıldönümü olarak kabul ettiğimiz 10 Nisan 1845 yılında yayımlanan “Tezkeri Umumiye” ve “Polis Nizamnamesi” adlı iki düzenleme ile geçildiği görülmektedir (**Derdiman, 1997: 26**).

Teftiş memurluğu adıyla kurulan bu birim Tophane Müşirliğine bağlandı. Polis nizamnamesinin yayımını ve polis adı verilen zabıta örgütünün kuruluşunu izleyerek, zabıta hizmetlerindeki karışık yönetimi önleme ve birleştirme amacı ile 1846'da “Zaptiye Müşirliği” kuruldu (**Şahin, 2001: 6**).

Zaptiye Müşiriyeti 1879 yılında kaldırılmış, yerine görevi sadece polis işlerini kapsayan, Zaptiye Nezareti kuruldu. Zaptiye Nezareti 1909 yılına kadar bugünkü Emniyet Genel Müdürlüğü görev ve yetkileri yapıyor ve kullanıyordu. Yurdun her yöresinde kurulan polis örgütleri bu nezaret tarafından yönetiliyordu (**Şahin,2001:7**).

1909 yılında bu nezaret de kaldırılarak, içişleri bakanlığına bağlı olarak Emniyet Genel Müdürlüğü kuruldu. Denilebilir ki; 1913 yılında hazırlanan nizamnameye kadar geçen süre içinde, 1896 tarihli talimata göre gece ve gündüz devriye gezmek, bekçiler ve muhtarlar gibi kimselerden mahallelere gelip ve gidenler hakkında bilgi toplamak, şüpheli ve serserileri izleyip yakalamak, gerektiğinde konutları aramak, han ve dükkânları gözlemek, geliş ve gidişlerde pasaport ve geçiş belgelerini kontrol etmek; 1907 tarihli nizamnameye göre ise, görev sırasında emrine uymayanları yetkili makamlara bildirmek, saldırıya uğradığında silah kullanmak gibi görev ve yetkilere sahip kılınmıştır (**Derdiman, 1997: 28**).

1913 tarihinde yeni girilen meşrutiyet dönemine uygun bir nizamname hazırlanmaya çalışılmış, nizamname bölüm bölüm yayımlanmaya başlanmışsa da I. Dünya Savaşı'ndan dolayı kalmış ve 1907 tarihli nizamname geçerliliğini sürdürmüştür (**Derdiman, 1997: 28**).

1913 sayılı Kanunu Muvakkat silah kullanma yetkisini, verdiği emirlere uyulması zorunluluğunu, kimlik sorma yetkisini, kumarhane ve esrarhaneleri kapatma yetkisini düzenlemektedir (**Sokullu- Akıncı, 1986: 60**).

1917 tarihli düzenleme ile de, benzer hükümler ile birlikte bu hükümlere ilişkin olarak ayrıntılı hükümler getirildiği görülmektedir (**Derdiman, 1997: 28**).

1.1.2.3. Türkiye Cumhuriyeti Dönemi

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşundan iki ay sonra bugünkü Emniyet Genel Müdürlüğünün temelleri atıldı. Böylelikle iki yıl müddetle biri İstanbul'da, biri de Anadolu'da olmak üzere iki ayrı ama, aslında aynı görevi üstlenen iki başlı teşkilat, tek bir teşkilat olarak görev yapmaya başladı. Sonuçta savaş döneminde görev alanı İstanbul ile sınırlı kalan Emniyet Umumiye Müdüriyeti, 1922 tarihinde savaşın kazanılması sonucu Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'da kurulan Emniyet Genel Müdürlüğü ile birleşti (**Şahin, 2001: 10**).

Bu yeni kuruluşun kadrosu zamanın şartları doğrultusunda yetersizdi. Bütün bu olumsuzluklara rağmen Ankara'da kurulan Emniyet Genel Müdürlüğü süratle kuruluşunu ikmal ederek, ülkenin asayiş ve güvenliğini sağlama başarısı gösterdi (**Şahin, 2001: 10**).

Cumhuriyet dönemi olarak adlandırabileceğimiz bu yeni dönemde de en son düzenlemelere kadar bazı kanunların yapıldığı görülmektedir. Bunlardan ilk önemli adım kuruluşu ait mevzuatın yenilenmesi bakımından, 1932 tarihli ve 2049 sayılı "Polis Teşkilat Kanunu" olmuştur. Aynı yıl içinde bu kanunda 2050 ve 2531 sayılı kanunlarla çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Sonuçta halen geçerli olan iki önemli

kanun çıkmıştır. Bunlardan birincisi 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu, diğeri ise 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'dur. Yalnız, bilhasa 3201 sayılı kanun, teşkilat ve personel işleri ile ilgili olarak sürekli değişiklikler ve düzenlemeler geçirmiş, keza Polis Vazife ve Selahiyet Kanununa da gereklere göre yeni yeni hükümler eklenmiştir. Bunların yeniden zamana ve ihtiyaçlara göre düzenlenecek şekilde ele alınması gerekir (**Derdiman, 1997: 29**).

Cumhuriyet döneminin polisle ilgili önemli kanunlarından olan 6085 sayılı kanunla 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda değişikliklere gidilmiş ve nihayet son olarak 4199 sayılı kanunla ek düzenlemeler ve değişiklikler yapılmıştır. 2696 sayılı kanunla 654 sayılı kanun kaldırılarak toplum tabatısı yerine çevik kuvvet kurulmuştur (**Derdiman, 1997: 29**).

3. POLİSİN GÖREVLERİ

Polisin görev ve sorumluluklarının daha fazla incelenmesinin gerektiği bir zamandayız. Bunun temel sebeplerinden biri halkın polise olan tutumudur. Polis bazılarının gözünde güvenliğin sembolü, kamu düzeni ve asayişe zarar vermek isteyenler için de tehdit unsuru olabilir. Bazılarına göre kaba güç kullanan, halka karşı saygısız davranan kişidir. Ayrıca önleyicilik görevinin dışında polisin kanunları ihlal edenleri yakalayıp adalete teslim etme görevi de vardır. "Polis bu gücü anayasa ve kanunlardan almaktadır (**Kavgacı, 1997: 29**)."

Polislik halkın hizmetine adanmış bir sanattır. Bu hizmet yalnızca insanların işlediği suçların kontrolüne indirgenmemeli; "Halkı Korumak" sloganı onların tüm huzursuzluk ve felaketselere karşı korunmasını da içermektedir. Bundan dolayı halka hizmet, kamu ve gerekse özel hayatında bir polis memurunun görevinin çok önemli bir parçası olarak düşünölmelidir. Kamu görevlisi olarak yardıma muhtaç olana başkalarından yardım toplanmasını düzenleyecek yollara sahiptir. Kamu hizmeti yalnız kişilere değil bir bütün olarak topluma da hizmeti içermektedir (**Machlouzarides, 1973: 33**).

Kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce kanuni tedbirleri alarak huzur ve güvenin sağlanması yolunda yapılan görev polisin idari görevidir (Akgün, 1988: 40).

Herhangi bir fiilin işlenmesi halinde suçluları yakalamak, delillerini toplamak ve birlikte yargı merciine göndermek yolunda yaptığı görev ise adli görevdir (Akgün, 1988: 40).

Yapılan bu açıklamalardan sonra polisin üstlendiği temel rol ve görevleri şu başlıklar altında inceleyebiliriz.

1.1.3.1. Temel Polis Rollerini

Temel polis rollerini “can ve mal güvenliğinin sağlanması, kamu düzeni ve toplumsal huzurun temin edilmesi, suçları önlemek, suçluları yakalayıp adalete teslim etmek, mağdura yardım etmek, anayasal hakların ve hukuk kurallarının uygulanmasını sağlamak, kişi haklarının korunmasını sağlamak (Kavgacı, 1997:31).” şeklinde özetleyebiliriz.

1.1.3.2. Huzuru Temin Etmek

Huzuru temin etme görevi polisin hizmet rolü şeklinde ifade edilmektedir. Bu da polise çok geniş bir çerçevede görevini yerine getirme sorumluluğu vermektedir. Hizmet görevi denince, temel olarak yardım isteyenlerin yardımına koşulması, ilkyardım durumlarında müdahaleler, kurtarma işlemleri, alkol ve uyuşturucu bağımlıları ile ilgili çalışmalar, gençlere yönelik sportif ve kültürel çalışmalar aklı gelmektedir (Kavgacı, 1997: 32).

Polisin en önemli fonksiyonu hukukun sağlanması olduğu şeklinde tanımlanmaktadır. Potansiyel olarak hizmet ve destek yoluyla toplumdaki sosyal entegrasyonu sağlamak ta polisin görevleri arasındadır. Yukarıda belirtilen her iki fonksiyonun birbirinden ayırt edilmesi zordur (Kavgacı, 1997: 33).

1.1.3.3. Suçla Mücadele Rolü

Polislerin hemen hemen büyük bir kısmı polisliği suçla mücadele olarak tanımlar. Bunun en büyük sebeplerinden biri suçluların yakalanıp adalete teslim edilmesi, polis ve halkın nazarında polisin prestijini artırmaktadır. Polisin suçluları yakalaması, onların mesleki kariyerini yükselten unsurlardan biridir. Suçluların yakalanması, halkın polise olan güveninin artmasında rol oynayan etkenlerin başında gelmektedir. Oysa ki polisin hizmet rolü içerisinde halk ile diyalogun gelişmesi halkın polise olan güveninin artması, polisin başarısı adına gizli kalmaktadır. Suçla mücadeleye verilen önem sonucunda önleyicilik hizmetleri ikinci plana düşmektedir. Halbuki kalıcı, ekonomik ve daha faydalı olan metot ise önleyicilik hizmetleridir (Kavgacı, 1997: 34).

Yani bir polis için öncelikli amaç suçların önlenmesi ve huzurun sağlanması olmalıdır. Suçların ortaya çıkarılması ve adli takibinin yapılması ikinci planda olmalıdır.

II.BÖLÜM: HALKLA İLİŞKİLER

İnsanlar arasındaki ilişkiler insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanların yerleşik toplum düzenine geçmeye başlamasıyla birlikte ilişkilerin boyutu değişmiş, ilişkileri düzenlemede gerek yazılı gerekse yazısız birçok kural devreye girmiştir.

İnsan ilişkileri etkinlik, denge ve doyum gibi temellere dayanmaktadır. Aslında insan ilişkileri bir tür bilimle sanatın sentezi olmalı (**Bilen, 2000: 5**), ilişkilerde uygunluk sağlanmalı ve karşılıklı korunabilmelidir.

İlişkilerin bilimle sanatının sentezi olması gerektiğini söylemiştik. Bu sentez içerisinde halkla ilişkiler kavramı ortaya çıkmıştır.

2.1.HALKLA İLİŞKİLERİN TANIMLARI

“Halkla ilişkiler nedir?” sorusuna diğer sosyal bilimlerde olduğu gibi (**Bülbül, 1998: 1**) ortak ve somut bir cevap vermek mümkün değildir. Bunun nedenini kurum, kuruluş ve örgütlerin amaçların farklı oluşunda arayabiliriz.

Halkla ilişkiler değişik şekillerde tanımlayabiliriz:

Halkla ilişkiler,halkın tutumunu değerleyen, kamu çıkarlarına uygun olarak örgütün politika ve genyöntemlerini ortaya (**Cemalcılar, 1993: 304**) koyma, çevresi ile olan ilişkilerini geliştirme ve düzenleme amacıyla yapılan çalışmaların (**Onal, 1997: 15**) tamamıdır.

Halkla ilişkiler, bir bireyin ya da kurumun politikalarını hizmetlerini ve eylemlerini, bu bireyin ya da kurumun güvenine ve iyi niyetine ihtiyacı olduğu

bireylerin ve grupların çıkarlarına uydurmak için girişilen sürekli bir süreçtir (Onal, 1997: 15).

Bir başka tanıma göre; yönetimin izlemekte olduğu politikanın halka benimsetilmesi, çalışmaların devamlı ve tam olarak halka duyurulması (Yalçındağ, 1996: 5), onların sempatik güven ve desteğinin sağlanmasıdır (Kılbaş, 1998: 8).

Hem kamu hem özel kuruluşlar açısından ele alacak olursak halkla ilişkiler: Kamu ve özel kesim kuruluşlarının halkla birçok konularda yapmış olduğu düzenli ve düzensiz bilgi alışverişidir (Kılbaş, 1998: 9).

Başta da söylediği gibi diğer sosyal bilimlerde olduğu somut, objektif bir tanıma ulaşmak zordur. Bundan dolayı halkla ilişkiler hakkında yüzlerce tanım bulmak mümkündür.

Halkla ilişkiler zamanla bir gereklilik haline gelmiştir. Halkla ilişkileri gerektiren koşullar (Kılbaş, 1998: 9):

- Demokrasinin yönetimi açık hale getirmesi.
- Yönetimlerin halka dayanarak her şeyin üstesinden geleceği inancı.
- Açık ekonomi dönemine geçilmesi.
- Haberleşmenin gelişmesi, gizliliğin sürdürülememesi, vatandaşın doğru bilgilenme hakkının gelişmesi.
- Ekonomik rekabet sonucu halkla ilişkilerin önemli hale getirilmesidir.

2.2 HALKLA İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ VE TARİHÇESİ

İnsan sosyal ve beşeri bir varlıktır. Toplu halde yaşaması kaçınılmaz bir durumdur. Toplu halde yaşamanın gereklerinden biri karşılıklı ilişki kurmaktır. En az iki kişinin olduğu bir yerde karşılıklı ilişkiden bahsedebiliriz. Dolayısıyla ilk insandan günümüze insanlar arasında ilişki vardır. Bu ilişkinin gelişimini irdelemeye çalışalım.

2.2.1 ANTİK ÇAĞDA HALKLA İLİŞKİLER

Halkla ilişkiler, antik çağda daha çok propaganda faaliyeti görünümündedir (İşçi, 1997: 17). Sümer ve Babil dönemlerine ait tabletlerde ülke ekonomileri tarıma dayalı olduğundan sulamanın nasıl yapılacağı, ürünün nasıl kaldırılacağı konusunda bilgi verilmekteydi.

Eski Mısır, Mezopotamya, İran ve Hindistan yöneticilerin kendilerini halka tanıttığı, yaptığı ve yapmayı düşündüğü işler anlatılmaktadır (İşçi, 1997: 17). Bu ise bize o dönem halkla ilişkiler hakkında ışık tutmaktadır. Zira yöneticiler kendini halka tanıtmaya, yaptıkları ve yapacakları işlerde halkı bilgilendirme yoluna başvurmuşlardır.

Eski Yunan ve Roma'da 500'ler ve 300'ler ve şafak konseyi gibi meclislerin forum adı verilen yerde toplantılar yapmaları ilk çağ'da kamuoyuna verilen önemi belirten halkla ilişkiler örneklidir (Göze, 1983: 43).

Makedonya kralı Büyük İskender'in Perslerle savaştan sonra, Pers kıyafetiyle halkın karşısına çıkması halk üzerinde büyük bir etki bırakmıştır (Asna, 1974: 84).

2.2.2. ORTAÇAĞDA VE YENİÇAĞDA HALKLA İLİŞKİLER

Ortaçağ'da İslam düşünürlerinden, kilise büyükleri ve krallara kadar değişik yönetim kaynaklarının halkla kaynaşmak için çaba gösterdikleri bilinmektedir (İşçi, 1997: 18).

Sezar, Galya valisi olarak kazandığı başarıları sık sık haberciler göndererek Roma halkına duyurmuştur ve böylece kamuoyunu imparatorluğuna hazırlamıştır (Onal, 1997: 2).

“İslamda ise Hz. Muhammed'le başlayan hareket bilgisizlikle mücadeleyi temel prensip edinerek o platform üzerinde, dört halife dönemini aşmış ve insanı

yücelterek 12.yy'a ulaşmıştı (İşçi, 1997: 19). İnsanlar arasında güç ve otoriteye dayalı bir sistem değil adalete dayanan bir sistem getirmesi halk tarafından daha kolay benimsenmesini ve çok çabuk yayılmasını sağlamıştır. Hz.Muhammed'in insanları iyiliğe, doğruluğa, hak ve adalete davet etmesi ve zamanla halkın kitleler halinde İslam dinini kabul etmesi halkla ilişkilerde iki yönlü iletişimin iyi işlediğine iyi bir örnektir.

Bazı kaynaklar Halkla İlişkiler'in kurumsallaşmasını esnaf loncalarına dayandırmaktadır. "Loncaların üyeleri çeşitli olayları bağlı buldukları örgütün görüşüne sunarak halkı etkilemeye çalışmışlardır (Bülbül, 1998: 12)."

Anadolu'daki Ahilik örgütlerini de bu çevrede değerlendirebiliriz (Bülbül, 1998: 12).

Papalık aslında ekonomik amaçlarla Haçlı seferlerini hazırlarken tutucu bir dini yapı içinde bulunan yığınları harekete geçirmek için kamuoyu yaratmaya çalışmış, bu uğurda müslümanlığı antitez olarak kullanmıştır (Onal, 1997: 3).

XVIII.yüzyıldaysa katolik kilisesi,dini yaymak amacıyla tanıtma işlerini düzenlemek için okullar kurmuştur (Onal, 1997: 3). Şimdiye kadar dediğimiz çalışmalar Halkla İlişkilere örnek teşkil etmektedir.

XIX.yüzyılın sonlarına doğru ise halkla ilişkiler konusu özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde çok hızlı bir gelişme göstermeye başlamıştır.

2.2.3. A.B.D'DE HALKLA İLİŞKİLER

20.yüzyıla kadar rastgele metodlarla yürütülen halkla ilişkiler çalışmaları bu yüzyılda büyük bir gelişme göstererek bilimsel bir çalışma haline gelmiş bulunmaktadır (Onal, 1997: 3).

Modern halkla ilişkilerin temeli ABD’de atılmıştır. Halkla ilişkiler kavramını ilk olarak ABD devlet başkanı Thomas Jefferson 1807 ‘de kongreye gönderdiği bir mesajda kullanılmıştır (İşçi 1997: 20). Terim ayrıca 1897 yılında Amerikan Demiryollarıyla ilgili olarak çıkarılan “Demiryolları Yılığında” kullanılmıştır (Çamdereli, 2000: 10).

Amerika’nın savaşa girişinin nedenlerini halka anlatabilmek için,1997’de Halkı Aydınlatma Komitesi (Committee on Public Information) kurulur ve kamu yönetiminin ilk halkla ilişkiler birimi olarak çalışmaya başlar (Çamdereli, 2000 : 10).

ABD’de halkla ilişkiler konusundaki asıl aşama Borsa Çöküşü ve II.Dünya Savaşı’nın ve savaşa girme olasılığı ortaya çıkışıyla oldu (Onal, 1997: 5). Gelişen bu olaylar daha fazla halkla ilişkiler danışmanı çalıştırılmasını ve halkla ilişkiler bölümünü kurulmasını sağlamıştır.

Halkla ilişkilerle propaganda arasındaki farklılıkların ortaya çıkmasıyla 1935 yılında George Gallup Amerika Kamuoyu Enstitüsü’nü (American Institute of Public of Opini) kurmuştur (Onal, 1997: 5). Enstitü çalışmaları günümüzde devam etmektedir.

Günümüzde halkla ilişkiler çalışmaların en geniş biçimde ABD’de yürütüldüğünü görmekteyiz. Zira gerek Afganistan Savaşı gerekse Körfez Savaşlarında saldırıdan aylarca önce sadece kendi kamuoyu değil dünya kamuoyunu da etkilemek için yapılan çalışmaların hepsi halkla ilişkiler çalışmasına örnektir.

2.2.4. AVRUPA’DA HALKLA İLİŞKİLER

Avrupa ülkelerinde bugünkü anlamda halkla ilişkiler çalışmaları 1950 yılından sonra başlamıştır (Onal, 1997: 5).

Halkla ilişkiler yöntemlerine İngiltere’de 1912 ‘de George’un seçim kampanyalarında başvurulduğu görülüyor. Ancak terimin ilk kullanılışı 1932’ye rastlar (**Çamdereli, 2000: 13**).

Yine İngiltere’nin diğer ülkelerde tanıtımı için kurulan British Council ilk örnekleri oluşturmaktadır (**Onal: 1977: 6**). İngiltere’de bu gelişmeler yaşanırken Halkla İlişkiler’in Avrupa’ya girişi asıl 1946’dan sonradır (**Çamdereli: 2000: 13**).

İtalya’da da halkla ilişkiler anayasaya dayanarak İtalyan Anayasası’nın 97. ve 98. maddelerinin birinci fıkrasında kısaca kamu memurları milletin hizmetindedir ve kamu büroları tarafsızlık esasına göre icraat yapar denilmektedir (**İşçi, 1979: 24-25**).

Fransa’da halkla ilişkiler II.Dünya Savaşı’nın ülkeye getirdiği ekonomik sıkıntılardan kurtulmak çabaları sonunda ortaya çıkmıştır (**İşçi, 1979: 25**). 1951’de Lucien Matrat’ın, Alec Carin ile birlikte Les public Relation:Moteor de productivide (Halkla ilişkiler verimlilik mororu) adlı bir Fransızca Halkla İlişkiler kitabı ele alınması işletmelerin kitlelerine ulaşmasında yeni bir anlayışın ortaya çıktığını gösteriyordu (**Çamdereli, 2000: 13,14**).

1948’de Almanya’da “Alman Halkla İlişkiler Kurumu” (Deutsche Public Relations Gesellschaft)1948’de “Hollanda Halkla İlişkiler Kurumu”(Nederland Genooschop voor Rublic Reation) 1954’de kurulmuştur (**Onal , 1997: 6**).

2.2.5. TÜRKİYE’DE HALKLA İLİŞKİLER

Türkler’in bu alandaki çalışmalarının ilk örnekleri Göktürk’lerin Orhun Yazıtları’na kadar uzanmaktadır (**Onal, 1997: 6**).

Anadolu Selçuklularında hükümdarlar haftanın belirli günlerini (**Onal, 1997 : 6**) halkın şikayet ve dileklerini dinlemeye ayırmışlardır.

Osmanlı imparatorluğu'nda padişah ve üst düzey devlet adamlarının kurdukları vakıflar eliyle hizmet götürerek halk arasında adlarını duyurmak ve ilişkilerini en iyi düzeyde yürütmek amacını güttükleri söylenebilir (Onal, 1979: 6).

Cumhuriyet'in kurulmasıyla beraber Atatürk'ün halkı gelişmelerinden haberdar etmek mesajlar ulaştırmak ve diğer ülkelere Türkiye'den haberler iletmek amacıyla "Anadolu Ajansı'nı" kurduğunu görüyoruz (Onal, 1997: 7). Yine aynı yıl içinde Basın Yayın ve Enformasyon genel müdürlüğünün kurulmasıyla beraber kamu sektöründe (İşçi, 1997: 26) halkla ilişkiler çalışması başlamıştır.

Ülkemizde çağdaş anlamda halkla ilişkiler çalışması (İşçi, 1997: 26) 1961 yılında kurulan Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde yer alan Yayın ve Temsil Şubesidir (Çamdereli, 2000: 14). Bu gelişmeleri dışişleri bakanlığındaki enformasyon dairesi ve çeşitli bakanlıklardaki basın ve halkla ilişkiler daireleri (İşçi, 1997: 26) oluşturulması izledi.

1926 yılında yapılan Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesinde (MEHTAP) (Çamdereli, 2000: 14) halkla ilişkiler konusuna geniş yer verildi. Bu projede yürütülen çalışmalar esnasında (İşçi, 1997: 26) halkla yaklaşmanın önemi vurgulanıyordu.

Ülkemizde kamu yönetiminin halkla ilişkiler görevini yürüten en eski kuruluş dış ve iç tanıtma alanlarında çalışan Basın Yayın genel Müdürlüğü'dür (Avşar, 2000: 89).

1964'te yürürlüğe giren nüfus planlama yasasına göre planlı çocuk sayısı fikrinin ailelere benimsetilmesi amacı ile (İşçi, 1997: 26) Nüfus Planlama Genel Müdürlüğü'nün teşkilat şeması içerisinde yer alan "Tanıtma ve Halk Eğitim Müdürlüğü" (Avşar, 2000: 89) kurulmuştur.

Eğitim kurumlarında halkla ilişkiler ilk olarak Ank.Ünv.Siy.Bil.Fak.'ne bağlı Basın Yayın Yüksek Okulu Gazetecilik ve Halkla İlişkiler bölümü kurularak uygulamaya geçilmiştir (İşçi, 1997: 27).

Özel teşebbüste ise halkla ilişkiler çalışmaları ancak 1970'li yıllarda çeşitli bankalarda halkla ilişkiler birimleri kurularak ilgili kitlelere koordinasyona gidildi (İşçi, 1997: 26).

Ülkemizde halkla ilişkilerin lüks ve fantezi olarak çok yavaş gelmesine ve adeta bir başlangıç dönemi yaşamasına sebep olmaktadır (İşçi, 1997: 27).

2.3. HALKLA İLİŞKİLERİN AMAÇLARI

Halkla ilişkilerin tanımlarından da anlaşılacağı üzere halkla ilişkilerin temel amacı, kurum ve kuruluşların çevreleriyle ilişkiler kurması sağlamak (Çamdereli, 2000: 19), bu ilişkiyi geliştirmek ve sürdürmektir (İşçi, 1997: 39).

Bilindiği gibi halkla ilişkiler bir yandan kamuoyuna bilgi aktarmak amacı güderken diğer yandan örgütü ilgilendiren bilgiler toplamak (Onal, 1997: 31), daha sağlıklı ve sürekli ilişkiler kurmak ve dolayısıyla çevreyle ilgili kararların etkinlik ve verimliliğini artırmak (Dinçer, Fidan, 1995: 344) amacını güder.

Bilgi toplamak kısaca "tanıma" diye tanımlayabileceğimiz çalışmalar sonucu kamu oyunundan etkilenme olgusu ortaya çıkarak kamuoyuyla örgütü (Onal, 1997: 31) kurum veya kuruluşu yararlı bir etkileşim ve iletişim süreci içine sokar.

Bu bilgilerden sonra halkla ilişkilerin genel amaçlarını şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

- Halkı aydınlatmak ve onlara çalışmaları benimsetmek yönetime karşı olumlu davranışlar geliştirmek (Çamdereli, 2000: 20).

- İnsan davranış ve tutumlarının gerçek nedenlerini anlamak, kuruluşla halk arasında karşılıklı saygı ve toplumsal sorumluluk duygularını geliştirmek (Yalçındağ, 1996: 10), ve toplum üzerinde olumlu etki ve izler bırakmak (Sabuncuoğlu, Tokol, 2001: 343).
- Özel çıkarla kamu çıkarları arasında uyum sağlamak mal ve hizmetlerin niteliklerinin gelişmesine katkıda bulunmak (Yalçındağ, 1996: 10).
- Halkın yönetimle olan ilişkilerinde olumlu davranışlar meydana getirmek kararların isabet derecesini artırmak için halktan bilgi almak (Çamdereli, 2000: 20).
- Kanun koyucularla ve yüksek bürokratlarla ilişki kurarak yasal düzenlemeleri özendirmek (Yükselen, 1994: 165).

Kamu yönetiminde halkla ilişkilerin amaçları ise şöyle sıralanmaktadır (Yalçındağ, 1996: 10):

- Kamuoyunu aydınlatmak örgütü onun izlediğini hizmet politikasını benimsetmek
- Halkta yönetime karşı daha olumlu tutumlu oluşturmak
- Alınacak kararların daha yerinde olmasını sağlayacak bilgileri halktan elde etmek.
- Yasaklar üzerinde aydınlatıcı bilgiler vererek yurttaşların yasaklara uymasını sağlamak.
- Hizmetlerin görülmesinde halkın işbirliğini sağlamak.

2.4. HALKLA İLİŞKİLERİN TEMEL İLKELERİ

Her halkla ilişkiler faaliyetinde bulunan kurum kuruluş veya işletmenin uyması gereken bazı temel ilkelerin uyması ve bu ilkeleri uygulaması halkla ilişkiler faaliyetinin başarıya ulaşmasında katkıda bulunacaktır. Şimdi bu ilkeleri kısaca incelemeye çalışalım.

2.4.1. Halkla İlişkiler Bilinçli ve Planlı Bir Süreçtir

Halkla ilişkiler bilinçli olarak yapılan bir etkinliktir (Yalçındağ, 1996: 8). Yapılan faaliyetler de etkilenenlerin tepkilerini elde etme amacı güder.

Planlama faaliyeti örgütün her bölümü için önemli bir kavramdır. Çalışmalar koordineli ve etkin olmalıdır. Bunu sağlayacak olan ise iyi bir plandır.

Halkla ilişkiler geçici, palyatıf, rastlantısal değil; araştırmaya, analizlere, mantıklı öngörülere dayalı programlı sistemli bir çalışma (Yalçındağ, 1996: 8) olduğu için planlı bir faaliyet olması gereklidir.

2.4.2 Halkla İlişkiler İki Yönlü Bir İletişim Sürecidir

İletişim bireylerin birbirlerini anlayabilmek için aralarında oluşturdukları bir haber alışverişi olarak (Bilen: 1995: 38) tanımlanabilir. Halkla İlişkiler iki yönlü bir iletişim gerektirmektedir. Reklam, propaganda, duyurma ve pazarlama gibi tek yönlü değildir (Bülbül, 1998: 17). Bir yandan kamuoyuna örgütümüz ve politikamız hakkında bilgi alışverişi ve örgütümüzü desteklemelerini sağlamaya çalışırken (Onal, 1997: 32), diğer taraftan da halkın kuruluştan istek, beklenti ve tepkileri alınmaktadır (Bülbül, 1998: 17). İletişim iki uç noktayı birleştirir (Sabuncuoğlu-Tokol, 2001: 343). Bundan dolayı halkla ilişkiler iki yönlü iletişim süreci önemli bir fonksiyonu yerine getirmiştir.

2.4.3. İnanırcılık

Halkla ilişkilerin temel ilkelerinden biri mesajların sunulmasında inandırıcı olabilmektedir (Onal, 1997: 33). Sosyologlar bir işi yapabilmek için üç yöntem olduğunu ifade etmektedirler. Bunlar:1.Zor kullanma 2.Para harcamak 3.İnandırmak (Bülbül, 1998: 17).

Bunlardan en etkili olanı şüphesiz inandırmaktır. Başkalarını etkilemek ve görüşünü değiştirebilmek genelde iyi bir ikna yeteneğine bağlıdır (**Bülbül, 1998: 17**).

Ayrıca, mesajı veren kişi ya da kurumun güvenilir ve sempati duyulan kişiliğe sahip olması inandırıcılığı pekiştirecek olgulardan birisidir (**Onal, 1997: 33**).

Inandırıcılık ilkesi ile başarılı sonuç alınmasını kuruluş-toplum bütünleşmesini de sağlayacaklardır (**Bülbül, 1998: 17**).

2.4.4. Sorumluluk İlkesi

Halkla ilişkiler çalışmalarının sorumluluk alanı sadece birimlerle sınırlı değildir. En alttaki görevliden en üstteki yöneticiye kadar sorumluluk ilkesi (**Bülbül, 1998 : 19**) herkese zincirleme bir görev yüklemektedir. Bu ilkeye göre halkla ilişkilerin başarısı; en alttaki görevliden en üstteki yöneticiye kadar birlik, beraberlik ve ortak sorumluluk anlayışı ile sağlanacaktır.

2.5.4. Kamu Yararı İlkesi

Halkla ilişkilerin etkinliklerinin temeli kamu yararadır. “Bu ilke ile anlatılmak istenen yapılacak çalışmalarda halkla, kurumun çıkarlarının koordinasyonunu sağlamak, bunu yaparken de kamu yararını dikkate almaktır (**Yalçındağ, 1996: 9**).”

2.5. HALKLA İLİŞKİLER SÜRECİ

“Halkla ilişkilerin temel özelliklerinden biri de uzmanlığa ve uygulamaya yönelik olmasıdır (**Dinçer-Fidan, 1995: 350**).” Zira gerekli uzmanlık bilgisine ve uygulama kabiliyetine sahip olmayan yöneticilerin halkla ilişkiler çalışmalarında başarılı olması hemen hemen imkansızdır. Öyleyse halkla ilişkilerin başarıya

ulaşmasında uygulama süreci önemli bir role sahiptir diyebiliriz. Şimdi bu süreci başlıklar halinde inceleyelim.

2.5.1. Amaç Belirleme

Halkla ilişkilerin en önemli safhasıdır. Belirlenecek amaçlar, örgütün bütününe olabileceği gibi belirli problemlerden hareketle de konulabilir (**Dinçer-Fidan, 1995: 350**). Belirlenecek amaçlar açık anlaşılır olmalı ne ulaşılamayacak kadar güç ne de hemen ulaşılabilecek kadar kolay olmalıdır.

Amaçları belirlerken dikkat edilmesi gereken diğer bir konu; ulaşılması hedeflenen kitleye “belirli bir ideolojiyi veya yaşam tarzını aşılama gayreti içine girmemektir (**Dinçer-Fidan, 1995:350**).”

Yine amaçlar belirlenirken kurum ve kuruluş örgütün sosyal sorumluluklarını dikkate alarak belirlenmelidir.

2.5.2. Bilgi Toplama (Araştırma)

Araştırma verilerin toplanmasına analize ve yorumuna dayanan problem çözücü faaliyetlerdir (**Tokol, 1989: 3**). Bilgi toplama gerçekte amaç belirleme safhasıyla iç içedir. Problemlerin teşhisi ve amaçların toplanmasında toplanan bilgi ve veriler önemli ip uçları vermektedir (**Dinçer-Fidan, 1995: 350**).

Halkla ilişkiler çalışmalarda araştırma başlıca iki grupta toplanmaktadır. Birinci grupta yer alan araştırmalar genel nitelikli olup (**Özdönmez Akesen, Ekizoğlu, 1999: 16**), iletişim araçlarının etkinlik derecesini inandırıcılığı kamuoyunun yönlendirilmesine etki eden faktörlerin neler olduğu vb.soruların cevabını belirlemeye yönelik araştırmalardır.

İkinci grupta toplanan araştırmalar ise kuruluşun karşılaştığı somut sorunlarla ilgilidir (**Özdönmez, Akesen, Ekizoğlu, 1996: 16**). (Bilgi toplarken karşılaşılan problemler ve sonuçların değerlendirilmesiyle ilgili problemler)

Bu sayfada elde edilen bilgilerin doğru ve gerçeği olmasına edilmeli, bilgi toplama yöntemlerinden uygun olanlar titizlikle seçilmeli, araştırma bilinçli ve sistematik olarak yürütülmelidir (**Dinçer, Fidan, 1995: 35**).

Bilgisayar kullanımı ve bilgisayar ağının genişlemesiyle birlikte bilgi toplamak, yorumlamak ve bilgiyi aktarmak önceki yıllara göre (**Peltekoğlu, 1998: 123**) daha da kolaylaşmış, bu aşamada bilgilerin daha çabuk toplanmasına imkan sağlanmışır.

2.5.3. Planlama ve Tanıtma

Amaç belirleme be bilgi toplama safhasından sonra planlama aşaması gelmektedir. “Planlama örgütün amaçlarını ve bu amaçlara ulaşabilmek için, hangi araç ve yöntemlerin nasıl kullanılacağını, kimlerin işbirliğiyle ne zaman ve nerede ne tür eylemlerin gösterilmesi gerektiğinin belirlenmesine ilişkin bir süreçtir (**Yeniçeri, 1993: 67**).

Bu safhada önceki safhalarda elde edilen bilgiler doğrultusunda faaliyet planları yapılır (**Dinçer-Fidan, 1995: 351**). Planlamada araştırma için kullanılacak maddi kaynaklar personel haberleşme araçları ve mesajlar küçük ayrıntılarına kadar değerlendirilmelidir (**İşçi, 1997: 30**). Ayrıca yapılan işin, doğası ve faaliyet alanı amaçların dayandırıldığı ölçülebilir faktörler ve ulaşılacak istenen sonuçlar belirlenmelidir (**Peltekoğlu, 1998: 127**).

Planlamada en can alıcı noktalardan biride mesajların hazırlanmasıdır. Mesajların hazırlanmasında hedef kitlenin özellikleri, eğitimi ve beklentileri, hayat tarzları önemle dikkate alınmalıdır (**Dinçer-Fidan, 1995: 351**).

Tanıtma ise yapılan faaliyetler hakkında halka bilgi sunmak, gerekli açıklamalar yapmak kısaca çevreyi çok yönlü aydınlatmaktır.

Halkı aydınlatınca onun desteğini almak kolaylaşır. Yoksa sosyal ve ekonomik çözülme ile güvensizlik ortamı, toplum kaynaşmasını bozar (İşçi, 1997: 30).

Halkımızın “Devlet adamlarından dost olmaz” sözü ile “Allahım dert verip hekime, dava verip hakime muhtaç etme” duası bize vatandaşların devlete ve devlet adamlarına güvenmediğini göstermektedir. Bu olumsuz tavrı yumuşatmak için, gerekli davranışlar manzumesi halkla ilişkidir. Halkta devlete karşı güveni yeniden tesis etmek için, Mevlevilerin yaptığı sağ el yukarıda sol el aşağıda olarak, Haktan alıp halka vermek sembolik davranışını (İşçi, 1997: 31) benimsemek gerekir.

İngiltere’de parlamento komiserliği, Fransa’da mediatörlük ve İsveç’teki Ounbunsmalık sistemi devletle halkın kaynaşması konusunda oluşturulmuş uygulamalardır (İşçi, 1997: 31). Devletin vatandaşlarına aydınlatıcı bilgiler vermesi kaynaşmayı sağlamıştır.

Devletimizin vatandaşla yakınlaşması açısından yapılan ama yeterince kaynaşma ve güveni sağlayamayan; vatandaşların istek ve şikayetlerini dinlemeye yönelik meclis dilekçe komisyonu, 155 Polis İmdat bakanlık ve genel müdürlüklerdeki danışma hatları ve büroları uygulamaya konulmaya çalışılan e-devlet gibi çalışmalar vatandaşla devlet kaynaşmasını sağlamaya yönelik çalışmalardır.

2.5.4. Uygulama

Planlama sayfasında belirlenen mesajlar, kararlaştırılan araç ve yöntemlerle hedef kitleye ulaşılır. Bu sayfada halkla ilişkilerin temel ilke ve özelliklerine dikkat edilmelidir (Dinçer-Fidan, 1995: 351). Bu evre yoğun bir iletişim çalışmasını kapsar. İlişki kurulacak hedef kitleye kararlaştırılan süre içinde hazırlanan tanıtım

mesajları iletişim araçlarının kullanılmasıyla tanıtım mesajları iletişim araçların kullanılmasıyla ileilmeye çalışılır (Özdönmez, Akesen, Ekizoğlu, 1999: 17).

2.5.5. Değerlendirme

Değerlendirme halkla ilişkilerin belirli bir süre içerisinde beklenen hedefe ulaşp ulaşmadığının gözden geçirilmesi demektir (İşçi, 1997: 31). Bu evrede halkla ilişkiler çalışma planının ne ölçüde başarılı olduğu beklenen hedefe ulaşp ulaşmadığını kitlelerin hepsinde (feedback) ölçülmesi ile (Özdönmez, Akesen, Ekizoğlu,1999:17) belirlenmeye çalışılmaktadır. Eğer belirlenen hedeflere ulaşılmamışsa bunun nedenleri araştırılır.

Değerlendirmede hedef kitle ile yönetim arasındaki ilişkilerin gerçekleşme durumuna bakılır böylece olaylar analiz ve sentez edilerek yeni sonuçlar çıkarılır (İşçi, 1997: 31).

III.BÖLÜM: POLİS TEŞKİLATI VE HALKLA İLİŞKİLER

Her kurum, kuruluş ve örgüt gibi, polis organizasyonunda da halkla ilişkiler kavramı oldukça önem kazanmıştır. Polis organizasyonunda halkla ilişkilerin gelişmesi; polisin yaptığı çalışmalarda halkı bilgilendirmesi, zaman zaman halkın görüş ve önerilerine yer vermesi ve bu görüş ve önerilerden yararlanması gibi çalışmalarla mümkün olacaktır. Bu ise başarının artmasını sağlayacaktır.

O halde polis örgütünde halkla ilişkilerin başarılı olması, polisin de başarılı olması demektir diyebiliriz. Zira; halkın işbirliğinin sağlanması ile çoğu olayların daha çabuk aydınlatılması sağlanacak ve toplumda huzur ve güven tesis edilecektir.

Organizasyon analizi mantığına göre, tüm organizasyonlar çalışmalarında başarılı olabilmek için dış çevrenin etkisini en aza indirmek istemektedirler (Kavgacı, 1997: 52). Ancak kontrolü altında olmaya dış çevredeki belirsizlik, yöneticilerin bağımsız hareket etmesini engellemektedir.

Polis hizmetleri toplumundaki farklı tabakaları değişik biçimde etkiler. “Polis halk ilişkileri programlarını diğer halk ilişkileri programlarından ayıran en büyük özellik, etkileşim içinde bulunan iki grubun (polis–halk) ilişkilerinin cereyan ettiği ortamlardır (Kavgacı, 1997: 53).

Her ne kadar polislik insanlarla muhatap olmayı gerektiriyorsa da, polisliğin cereyan ettiği sosyal çevre polisleri toplumdaki dışlamaktadır (Kavgacı, 1997: 53). Toplumdaki ön yargı ve polisin bazı toplumsal olaylarda güç kullanımı toplumla polis arasındaki mesafenin açılmasına sebep olmaktadır.

Kısaca; gerek polisin haklılığını anlatabilmesi, gerekse halkın polise biraz daha ılımlı yaklaşması ve önyargılardan arınması için uzman kişiler tarafından etkili bir halkla ilişkiler çalışması yürütülmelidir.

3.1. POLİS HALK İLİŞKİLERİNİN ÖNEMİ VE KAPSAMI

Polislik, toplum için yararlı olan şeyleri korumak ve zararlı olan şeylerle savaşmak üzere görevli bir güvenlik kurumudur (**Polis Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 10**). Polisin bu hizmetleri icra ederken gerek kamu kurumları, gerekse özel kişi veya kurumlarla ilişkisi nasıl olmalıdır? Toplumun desteği olmadan başarılı olunabilir mi? Gibi birçok soru gelebilir aklımıza. İşte bu noktada polis halk ilişkilerinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Suçların kontrol ve önlenmesinin sadece polisin çalışmalarıyla gerçekleşmesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım değildir (**Kavgacı, 1997: 51**). Polisin sözü edilen hizmetleri yerine getirirken kamu kurum ve kuruluşlarından, vatandaşlardan bilgi alması ve onları gerekli konularda aydınlatması başarıya ulaşmasını sağlayacaktır. Bu durum halkla ilişkilerin önemini daha da artırmaktadır. Zira, halkın desteği olmadan, polise olan güven sağlanmadan başarıya ulaşmak zorlaşacaktır. “Dolayısıyla halkın güven ve desteğini kazanmak polis hizmetlerinin esasını teşkil etmektedir (**Kavgacı, 1997: 51**).”

Polis hizmet ettiği toplumun bir parçasıdır. Bir başka deyişle halk polis, poliste halk demektir. Polisin halka yakın olması ve halkın da polise yardımcı olması (**Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, 1995: 125**) gerekir. Karşılıklı bu ilişkide güven, açıklık, hoşgörü, saygı ve sevgi esas olmalıdır.

Polisin varlığı hiç şüphe yok ki halka iyi hizmet vermek içindir. O halde görev yapan polisin, vatandaşın destek ve güvenini kazanması şarttır. Görevini yerine getirebilmesi için çeşitli yetki, araç ve gereçle donatılan polisin, bu yetkilerini yerinde ve zamanında kullanması gerekir (**Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, 1995: 125**).

Teşkilatın kamuoyunun desteğini sağlayabilmesi için her mensubun ayrı ayrı birer halkla ilişkiler birimi gibi çalışması gerekir. Günümüzde polisimiz daha çok başarılı olmak için, geçmişte fazla önem arzetmeyen halkla ilişkiler tekniğinden daha çok yararlanmaktadır (**Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, 1995: 125**).

Son yıllarda halkla ilişkilerdeki gelişmeler polis halk ilişkilerindeki ilişkinin boyutunu değiştirmiş, halkla ilişkilerdeki başarı polis hizmetlerindeki başarıya da yansımıştır. Bu da bize polis halk ilişkisinin önemini açıkça göstermektedir.

Polis–halk ilişkilerinin kapsamı denilince sorulması gereken soru, polis hizmetlerinin yerine getirilmesinde halkla ilişkiler deyiminden ne anladığımızdır. Polis–halk ilişkileri çalışmalarının diğer kamu ve özel kuruluşların yapmış olduğu halkla ilişkiler programlarından farklarından birincisi ilişkilerin yapısındaki farklılıklardır (**Kavgacı, 1997: 55**).

Bir imalat işletmesinde satılan bir malın bozuk, hatalı vb. ortaya çıkan meseleleriyle halkla ilişkiler bölümü ilgilenir. Hata düzeltilerek müşterinin firmaya olan güveni yeniden tesis edilmeye çalışılır. Bu saydığımız işlemler saatler, günler hatta aylarca sürebilir. Polisin halkla ilişkilerindeki en önemli nokta ise polis hizmetlerinin geciktirilmesinin, ertelenmesinin kötü sonuçlara yol açabileceği, bu nedenle erteleme ve gecikme arzetmeyen çalışmalardır. Zira; polis, önünde kaçan bir suçlunun takibinden yarın yakalarım diye vazgeçemez. Böyle durumlarda halkın polise güveni zedelenir, polis hizmetleri başarıya ulaşamaz.

Bu açıklamalardan sonra polis–halk ilişkilerinin kapsamını iki nokta ile açıklayabiliriz:

- Polis–halk hizmetlerinin yenisiyle değiştirilememesi ve ertelenememesi (**Kavgacı, 1997: 55**),
- Polis hizmetinin toplumun tüm kesimlerine hitap etmesi (**Kavgacı, 1997: 55**).

3.2. POLİS – HALK İLİŞKİLERİNİN AMACI

Bütün toplumlarda polis, güvenliğin ve kamu düzeninin sağlanması ve suçun önlenmesi gibi sorumlulukları ile sosyal yapının bütünleyici bir parçasıdır (**Polis-Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 10**).

Bilindiği gibi çağdaş polislik, yakalanan suçlu oranıyla değil, halkla geliştirilen ilişkilerin niteliği, halka verilen güven, **(Polis-Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 10)** önleme hizmetleri ve sorumluluğa halkın katılımı ile ölçülmektedir.

Polisliğin en saygın kamu kuruluşları arasında sayıldığı İngiltere’de polislik, korku ile değil güvenle, rıza ile yapılmaktadır. Bu anlayışla suç önleme konusunda olumlu sonuçlar alınmıştır **(Polis-Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 11)**.

Genel olarak polis-halk ilişkilerinin amacını karşılıklı olarak güveni tesis etmek, halkın kararlara ve suçların önlenmesine katılımını sağlamak, çalışmalar hakkında halkı bilgilendirmek şeklinde sayabiliriz. Bunları genişleterek maddeler halinde inceleyecek olursak: “Halkla ilişkilerin amaçlarını şu şekilde özetleyebiliriz **(Ayaz, 1995: 124):**”

- Halkı aydınlatmak ve onlara çalışmalarını benimsetmek.
- Halkta yönetime karşı olumlu davranış oluşturmak.
- Halkın yönetimle olan ilişkilerini kolaylaştırmak.
- Kanun ve nizamlara uyulmasını sağlamak ve bunlar hakkında aydınlatıcı bilgi vermek.
- Halkın dilek, istek, tavsiye, telkin ve şikayetlerinden yapılan çalışmalarda yararlanmak, aksaklıkların giderilmesi için onları değerlendirmek.
- Özel ve kamu yararına cevap vermeye çalışmak ve herkesin kişiliğine hürmet ederek sosyal sorumluluk duygusunu geliştirmek.
- Kararların isabet derecesini artırmak için halktan bilgi almak.
- Halkla işbirliği sağlayarak hizmetlerin daha çabuk ve kolay yürütülmesini sağlamak.

3.3. POLİS –HALK İLİŞKİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Polis–halk işbirliğinin sağlanmasında, polis halk ilişkilerinin geliştirilmesi ve halkın polisle işbirliği konusunda bilgilendirilmesi gereklidir. Bireylerin huzurlu olmaları toplumun huzurlu olmasına bağlıdır. Toplumun huzurunun sağlanması için polis-halk ilişkilerinin önemi kavranmalı, polis-halk arasında karşılıklı güçlü ilişkiler kurulmalıdır.

Polis halk ilişkilerinin geliştirilmesinde iki önemli faktör vardır. Bunları kısaca inceleyelim.

3.3.1. Halkla İlişkilerde En Etkili Yol: İnandırmak

İnsanlardan istediğimiz sonucu alabilmek için zor kullanma, para ile satın alma ve inandırma (**Polis-Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 18**) gibi bazı metotların varlığından söz etmiş, bunlardan en etkili olanının halkla ilişkilerde de kullanılan, inandırmak olduğundan bahsetmiştik.

İnandırma metodu daha yavaş sonuç veren ve olumsuz sonuç tehlikesiyle karşı karşıya olan bir metot olmakla beraber uzun vadede daha fazla yarar getiren bir husus olmaktadır (**Polis-Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 18,19**).

Neden inandırmak etkili bir metot? Diye bir soru gelebilir aklımıza. İnsanlar inandıkları şeyler uğruna özveride bulunmaya hazırdırlar. Bazen bunun olumsuz sonuçlarına bile katlanmayı göz önüne alarak. Bir işi yapacağına inanmayan kimsenin, o işi başarması elbette güç olacaktır.

İnandırmak etkili bir metottur dedik. Peki polis teşkilatı, halkı teşkilatın faydalarına, ciddi, saygın, güvenilir bir kurum olduğuna inandırmak için ne gibi çalışmalar yapmalıdır? Kısaca bunları inceleyelim (**Polis-Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 19**):

- Halkla ilişkilere önem verilmeli ve vatandaşla yüz yüze ilişkilerde belli davranış kalıplarına uygun hareket edilmelidir.
- İnandırıcı olabilmek için, önce insanları etkilemeyi öğrenmek gerekir. Karşımızdakileri etkileyebildiğimiz, onlara kendimizi kabul ettirebildiğimiz ölçüde inandırıcı olabiliriz.
- İlişkide bulunulan kişilere huzur ve güven verilmelidir.
- Güler yüzlü olmalı, konuşma usullerine riayet edilmelidir.
- Giyiniş (üniforma) ve tutumlarda dikkatli olunmalı, meslek ciddiyetine uygun davranışlar sergilenmelidir.

3.3.2. İnsan Faktörü ve Önemi

Her geçen gün önemi biraz daha anlaşılan halkla ilişkiler, çok değişik kanalların (radyo, tv, internet vb.) kullanılmasıyla daha çabuk gelişmektedir.

Olaya polis açısından baktığımızda tüm teknik imkanlardan yararlanmanın yanında insan unsurunun da çok önemli olduğunu, hatta halkla ilişkilerin temelini oluşturduğunu görürüz (**Polis-Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 20**).

Birden fazla insanın olduğu bir yerde etkileşimden yani ilişkiden bahsedebiliriz. Zaten insan sosyal ve beşeri bir varlık olduğu için, karşılıklı ilişki içinde yaşaması, belli olay ve kişilerden etkilenmesi, yine belli bir kesim veya olayı etkilemesi söz konusudur. Halkla ilişkilerin temelinde yatan esas amaç da budur. Yani halkla ilişkiler hedef kitleye verilmek istenen mesajların, değişik kanallarla ulaştırılarak olumlu etkinin meydana getirilmesidir.

İnsan ilişkileri olarak adlandırılan bu kavramın üç temel ögesi vardır. İnsan, insanın içinde bulunduğu çevre ve bu çevreyle insan arasındaki (**Onal, 1997: 17**) iletişimden kasıt, sadece iki insanın karşılıklı iletişimi değil; çeşitli kurum, kuruluş ve örgütlerdeki insanlarla, bir insan arasındaki iletişim veya kurum kuruluş veya örgütlerde çalışan insanların da karşılıklı iletişimidir.

Özet olarak belirtecek olursak “Polis- Halk ilişkilerinin” toplum yaşamında ve polis teşkilatında çok özel bir yeri ve önemi vardır. Polis – halk ilişkisi karşılıklı iletişim sonucu ortaya çıkan ilişkilerdir (**Dündar, 1987: 6**). Bu ilişkinin istenilen hedefe ulaşması için, iyi bir iletişim ağı kurulmalı ve insan faktörü (eğitimleri, kültürleri, örf ve adetleri vb. faktörler) dikkate alınmalıdır.

3.3. HALKLA İLİŞKİLERDE DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Bir toplum içinde yaşayan herkesin dikkat etmesi gereken bazı kurallar vardır. Halkla ilişkilerde de dikkat edilmesi gereken kurallar günlük hayatta dikkat etmemiz gereken kurallarla hemen hemen örtüşmektedir. Her kurum ve kuruluşta olduğu gibi halkla ilişkilere polis teşkilatında da önem verilmeli, bazı hususlara dikkat edilmelidir. Teşkilatın halkla ilişkilerdeki başarısı için her polisin halkla ilişkiler birimi gibi çalışması, gerek üniformalı iken gerekse sivil kıyafeti ile davranışlarına dikkat etmeli, hareket ve tavırlarıyla örnek olmalıdır.

Üniformasız iseniz sizi tanımadıkları için fazla önem taşımazsınız. Ancak üniformalı iseniz durum tam tersidir ve çevrenizdekilerin sizi tanısin tanımasin yargıları değişmez, tutum ve davranışınız tüm teşkilata mâledilir (**Dündar, 1987: 24**) O halde üniformalı iken yapılan bir hareketin teşkilattaki tüm çalışanlara mâledileceği bilinci içerisinde hareket edilmelidir.

Halkla ilişkilerde uygulanacak ikinci kural ne olduğunuzu, niçin orada bulunduğunuzu bilmeniz olacaktır (**Dündar, 1987: 24**).

Bir polis memurunun ister sokakta, ister nöbet yerinde, ister lokantada, ister yolda olsun hâl hareket ve tavırları başkaları gözüyle bir film gibi alınır. Nitekim mizah programlarında çok abartılı da olsa yer alan polis davranışlarının gerçekte az da olsa ilgisi vardır. Bu tür programlar polis hâl ve hareketlerinin vatandaşın gözünden kaçmadığını; hâl, hareket ve tavırlarda dikkatli olunması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır (**Halkın Polis İmajı, 1995: 38**). Eğer polisin yaptığı hatalı

davranıştan dolayı vatandaşa, o davranışından dolayı hesap verdiği kanaati uyanmışsa güvenin ve desteğin derecesi artacaktır.

Polisle vatandaş arasındaki ilişki eşitsiz (eşit olmayanlar arasında) bir ilişkidir. Vatandaş çoğu zaman haklarının farkında değildir ve polis ona karşı daha güçlü konumdadır. Bu eşitsiz ilişkinin vatandaş açısından meydana getireceği sakıncalar, vatandaşlara etkili ve işler bir şikâyet mekanizması oylu sağlamak suretiyle bir ölçüde telafi edilebilir. Yolun açılması kısa vadede polisin aleyhine görülse bile uzun vadede kesinlikle polisin lehinedir (**Halkın Polis İmajı, 1995: 39**).

Halkla ilişkilerde dikkat edilmesi gereken bir diğer husus açıklık ve şeffaflıktır. Polis teşkilatının niteliği gereği meselâ, tapu kadastro dairesi kadar açık ve şeffaf olması beklenemez. Bununla beraber, bir ölçüde açık olması gereklidir (**Halkın Polis İmajı, 1995: 39**).

Yine önemli bir nokta polisin güven kazanması güven kaybetmesinden zordur. Bir, iki yanlışlık yıllar içerisinde binbir emekle kazanılmış güvenin bir anda kaybedilmesine sebep olabilir (**Halkın Polis İmajı, 1995: 39**). Bu yüzden polis, halkın güven ve desteğini sağlamada çok dikkatli olmalıdır.

Halkla ilişkilerde bir polis teşkilatı görevlisinin ve halkla ilişkiler bölümü görevlisinin dikkat etmesi gereken bir husus da saygınlık meydana getirecek davranışlarda bulunmasıdır. Şimdi bunları kısaca inceleyelim.

3.3.1. Hâl - Hareket

Kişinin toplum içerisindeki hâl ve hareket tarzı, aslında kişinin o güne kadar geçirdiği eğitim sürecinin dolaylı bir ifadesi, başka bir deyimle kişiliğinin yansımasıdır (**Dündar, 1987: 25**). Kişinin, yetişmiş olduğu toplumdaki gelenek, görenek, örf ve adet, eğitim düzeyi, kültür seviyesi, aile çevresi, yetişme biçimi vb. etkiler hâl ve hareketlerine yansır. Hiç tanımadığımız bir kişi hakkında bile hâl ve

hareketlerine bakarak görgülü–görgüsüz, şımarık–sevecen vb. önyargılarda bulunuruz. “Bu nedenle polis, toplum içinde hal ve hareketlerine dikkat etmeli, medeni ve sosyal bir insanın göstermesi gereken tutum ve davranışları kendisine ilke edinmelidir (Dündar, 1987: 25).”

3.3.2. Kıyafet

Her gün üzerimize giydiğimiz giysiler, karşı tarafın tutum ve davranışlarını büyük oranda etkiler. Ünlü mizah ustası NASRETTİN HOCA’ nın “Ye kürküm ye...” hikâyesindeki gibi değişen kıyafetlere göre, davranış biçimleri de değişmektedir (Dündar, 1987: 26).

Toplumun büyük çoğunluğu kılık kıyafetten etkilenmektedir. Bu gerçek göz önünde bulundurularak kılık kıyafete titizlik gösterilmelidir.

3.3.3. Bilgili Olma Kararlılık

Genel olarak bilgili olmak için; görmek, yaşamak, başkalarından öğrenmek, konuyu araştırmak, incelemek ya da o konuda kitaplar okumak gereklidir (Dündar, 1987: 27). Özellikle meslekle ilgili konularda yeterli bilgiye sahip olmak, onu yerinde ve kararlı olarak kullanabilmek karşı tarafta saygı uyandıran davranışlar meydana getirir. Eğer yeterli bilgimiz yoksa güç duruma düşebiliriz. Bir konuda bilgimiz olmadığı halde o konu hakkında görüş belirterek gülünç durumlara düşebiliriz. Böyle durumlarda susmak yeğlenmelidir. Ancak şu da unutulmamalıdır. “Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıptır.”

Özetle bilgili olmak ve bu bilgilerimizi kararlı bir şekilde uygulamak karşı tarafta saygınlık uyandırır.

3.3.4. Temizlik

Temizlik, insanlarda olumlu intiba oluşturan bir kavramdır. Temiz insan kılığı ile kıyafeti ile, evi ile, odası ile, çevresi ile, tertip ve düzeni ile gıpta edilen insandır. Elindeki çöprü, izmariti yere atan insanla, çöp kovası arayıp oraya atan insana çevrenin bakış açısı farklı olur.

Temiz, tertipli ve düzenli bir polis memuru her yerde her zaman üstlerinin dikkatini çeker. Dinimizin ve geleneklerimizin de gereği olan temizlik alışkanlığını giderek daha da artırmalı (Dündar, 1987: 26), özellikle herkesin ortak olarak kullandığı alanlarda temizliğe riayet edilmeli, riayet etmeyenler uyarılmalıdır.

3.3.5. Sempatik, Dostça, Babacan Görünüm

Samimi, dostça ve babacan görünüm özellikle poliste, halkın ihtiyaç duyduğu, özlediği bu nedenle de saygı uyandıran bir görünümdür (Dündar, 1987: 26).

Sempatik ve babacan görünümlü kimseler çoğu insan tarafından sevilir. Bu nedenle karşılıklı ilişkilerde bu noktaya dikkat edilmelidir. İnsanların karşılaştıkları meselelerin bir çoğu güleryüz ve babacan tavırla halledilebilir veya vatandaşların gönlü alınarak rıza ile sonlandırılabilir.

3.3.6. Konuşma - Gülme

Konuşma insanların içinden geçen duygu ve düşünceleri anlatmasıdır. Değişik amaçlarla konuşma yapabiliriz. Bir dileğin olması, bir bilginin aktarılması, mutluluğun ifadesi vb. olabilir. Karşılıklı konuşmalarda konuşma kurallarına riayet edilmeli; açık, sade ve nazik bir üslûp kullanılmalı, konuşma sırasında mimiklere ve hareketlere dikkat edilmelidir.

Konuşma sırasında güleryüzlü olunmalı, karşıdaki insanı kıracak alaycı gülümsemelerden kaçınmalı, kısa ve özlü cümlelerle, konuyu dağıtmadan

konuşmalıyız. Karşımızdaki insanın konuşmasını da dinleme kurallarına uyarak dinlemeliyiz.

Önemli bir nokta da bulunduğumuz toplumun seviyesine göre onların düzeyine inerek konuşmalı, ses tonu ayarlanmalı tartışır ve kavga eder gibi konuşulmamalıdır (**Dündar, 1987: 36**).

3.3.7. Yanlış Düzeltme

Yanlış düzeltmede genel kural (başkalarının yanlışını düzeltmede) zorunlu olmadıkça ve çok büyük yanlışlıklara yol açmadıkça “yanlışları düzeltmeme” kuralıdır (**Dündar, 1987: 36**). Yanlış düzeltmede en önemli şey kırıncı olmamaktır. Özel toplantılarda, topluluk içinde, arkadaşlar arasında mümkün olduğu kadar başkalarının yanlışını bulmaktan kaçınmalıyız. Bir yanlışlık söz konusu ise özel bir yerde konuşulmalı veya kimsenin haberi olmayacak şekilde bir not gönderilerek yanlış düzeltilmeye çalışılmalıdır.

Eğer bir topluluk içinde, hata yapan kişinin hatasını, yüzüne vurur gibi düzeltmeye çalışırsak hem onu kırmış oluruz hem de bizim açımızdan saygın bir davranış olmaz. Bu nedenle; bir yanlış düzeltirken çok dikkatli olmalıyız. Zira; bir yanlış düzeltelim derken daha çok yanlışa sebep olabiliriz.

3.4. POLİSİN GÖREV YERİNDEKİ HALKLA İLİŞKİLERİ

Polisin görev yerindeki halkla ilişkileri; polis teşkilatında görevli her emniyet mensubunun, görev yerinde yerine getirmesi gereken; daha çok teşkilat içi ilişkileri içine alan faaliyetlerdir. Teşkilat içinde karşılıklı iyi ilişkiler kurulması, görev dışında da iyi ilişkiler kurulmasında etkili olacaktır. Bu nedenle; teşkilat içinde yürütülecek etkili bir halkla ilişkiler faaliyeti polisin başarısını da olumlu yönde etkileyecektir. Teşkilat içindeki bu ilişkileri kısaca inceleyelim:

3.4.1. Yardımlaşmayı İhmal Etmemek

Polislik mesleği bir dayanışma ve yardımlaşma mesleğidir. Kanunlarla polise verilen görevlerin tek başına gerçekleştirilmesi imkânsızdır (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 32**). Gerek teşkilat içi yardımlaşma, gerekse halk ile yardımlaşma meselelerin çözümünde önemli bir rol oynayacaktır. Zira; halkla ilişkilerde asıl amacın; halkın destek, yardım ve işbirliğini sağlamak olduğu hususuna daha önce değinmiştik. Teşkilat içi yardımlaşma üst seviyede olmalıdır ki halk ile işbirliğinin temelleri daha sağlam olsun. Şayet teşkilat mensupları birbirine yardımcı olmazsa, halkın destek ve yardımını istemeye de herhalde hakkı olmayacaktır.

Halkın içinde, görevinin başında yardım isteyen bir polise, başka bir polisin yardımcı olmamasından daha kötü bir durum olabilir mi (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 32**)? Bunu gören vatandaşların teşkilata olan güveni sarsılır, onlara ihtiyaç duyulduğu zaman gerekli yardım sağlanamayabilir.

Görevde yardımlaşmama hususu Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün 8. Maddesinin 14.Fıkrasına göre “görev sırasında yardım isteyen güvenlik görevlilerine haklı bir neden yokken kaçmak” meslekten çıkarma cezasını gerektirmektedir (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 33**).

3.4.2. Meslek Ciddiyetini Korumak

Polislik; ciddiyet, ağırbaşlılık ve tutarlı davranışlarda bulunmayı gerektiren bir meslektir. Tutarsız ve ciddiyetsiz davranışlar teşkilata güven ve saygıyı azaltır.

Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nde, meslek ciddiyetinin korunması amacına yönelik bazı yasaklar ve müeyyideler getirilmiştir (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 33**).

Disiplin Tüzüğü'nün 5. Maddesinin 2. Fıkrasına göre “görev içinde veya resmi giysiyle görev dışında, sokakta kol kola girmek, ağırbaşlılıkla bağdaşmayacak

biçimde davranışlarda bulunmak, yüksek sesle konuşmak veya el şakası yapmak” fiili yasaklanmış, aykırı hareket edenler 3 günlüğe kadar aylık kesimi cezası ile tecziyelendirilmiştir (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 33**).

3.4.3. Sorumluluk Hissi Taşımak

Sorumluluk; bir şeyi yerine getirme ya da yerine getirilmesini sağlama yükümlülüğü olarak tanımlanabilir (**Sabuncuoğlu, 1997: 93**). Sorumluluk hissi, insanın bütün davranışlarında kendi kendine hesap sorması, kendi kendine hesap verebilmesidir (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 35**).

İnsan bir işi yaparken yapacağı işin toplum üzerindeki etkilerini ve sonuçlarını iyi hesap ederek yapmalıdır. İş sona erince yapılan işlerin bilançosu ortaya çıkarılarak, belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılamadığı, ulaşılamamışsa bunun sebepleri üzerinde enine boyuna düşünmelidir. Sebepler ortaya konulduktan sonra, yapılan hataları düzeltebilmek için gerekli sorumlulukları üzerine alabilmelidir. Zaten sorumluluk hissi, yapılan bir işi en iyi şekilde yapmaya çalışmaktır. Her şeye rağmen bazı hatalar olmuşsa, bunu da düzeltebilmek için elinden geleni yapmaya çalışmaktır.

3.4.4. Karşılıklı İlişkilerde Ölçülü Olmak

Teşkilat içi ilişkileri düzenleyen kurallar arasında, halkla ilişkilerin gelişmesi bakımından önemli olan diğer bir faktör de karşılıklı ilişkilerde ölçülü olmaktır (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 38**).

Kurum içindeki ilişkileri; memurlarla memurlar arasındaki ilişkiler, memurların mesai arkadaşları ve diğer memurlarla ilişkileri şeklinde sınıflamaya tâbi tutabiliriz.

Memurla amir arasındaki ilişki ast üst ilişkisi olduğundan memur amirine saygılı davranmak zorundadır. Verilen emirleri yerine getirmeye çalışmalı amirin emirlerine kesinlikle uymalıdır.

İşyerinde huzur ve dolayısıyla verimi temin eden en önemli unsurlardan biri de diğer memurlarla iyi geçinmektir. İyi geçinme görevde yardımlaşmaya ve dost olmaya yol açar (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 40**).

Memurun diğer memurlarla ilişkileri Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğünde de düzenlenmeye çalışılmıştır. Buna göre memurun bu tür ilişkilerinde çeşitli davranış şekilleri yasaklanmıştır (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 40**).

Disiplin Tüzüğü'nün 4. Maddesinin 11. Fıkrasına göre, “görev sırasında veya görev dışında aynı rütbedeki arkadaşlarına karşı saygısız davranmak” fiili kınama cezası ile tecziyelendirilmiştir. 5. Maddenin (B) Bendi 1. Fıkrasında ise “ iş arkadaşlarına karşı onur kırıcı söz söylemek veya davranışta bulunmak” suç olarak sayılmış ve 4-10 güne kadar aylık kesim cezası uygulanması belirtilmiştir (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 40**).

3.4.5. Sevinç ve Kederi Paylaşmak

Herhangi bir işyerinde çalışanların, mesai arkadaşlarının sevinç ve üzüntüsünü paylaşması çalışanlar arasındaki karşılıklı güveni, birlik ve beraberliği sağlayan önemli bir faktördür. Birlik ve beraberliğin sağlanması moral motivasyonu ve iş verimini etkiler.

Özel hayatında kötü olaylarla veya sorunlarla karşılaşan kişiler, karşılaştıkları olaylar nedeniyle iş ortamlarından ve çalışmadan uzaklaşırlar. Eğer bu gibi durumlarda arkadaşlarından destek görmez ve yalnız bırakılırlarsa ruhsal bozukluklara da maruz kalırlar. Böyle ortamın olduğu kurumlarda, çalışanların birbirine güvenleri de sarsılır (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 37**).

Hâl böyleyken polislerimizin de tabî olarak sevinçli ve kederli günleri olacaktır. Öyleyse böyle durumlarda, arkadaşının sevinçli günlerinde mutluluğunu; kederli günlerinde de üzüntüsünü paylaşmayı bilmek gerekir.

3.5. POLİSİN GÖREV DIŞINDAKİ HALKLA İLİŞKİLERİ

Her insan gibi polislerin de normal hayatta insanlarla ilişkileri vardır. Bu ilişkilerin teşkilat içi ilişkilerden farkı; görev dışındaki ilişkiler olmasıdır. Görev dışındaki halkla ilişkiler de insanı birçok yönüyle etkiler. Görev dışında yaşanan birçok olumlu veya olumsuz durum teşkilat içi ilişkilere de yansıtacaktır. Bu nedenle bu ilişkilerde de ölçülü olunmalıdır.

Kısaca polisi, topluma karşı görev ve sorumlulukları ile algılamazsak, bunun dışında kalan ilişkileri görev dışında halkla kurduğu ilişkiler olarak adlandırılabilir (Dündar, 1987: 37).

Polisin görev dışındaki halkla ilişkilerine kısaca değinelim.

3.5.1. İyi Komşuluk İlişkisi

Beşeri bir varlık olan insan toplu yaşamak zorundadır. Zira, bütün ihtiyaçlarını tek başına karşılaması mümkün değildir. Toplumun içerisinde yerini alan insan, yakın çevresinde komşularını bulur. Komşuluk ilişkisi polisin görev dışındaki halkla ilişkilerinde oldukça önemli bir yer tutar.

Bu konudaki atasözlerini hatırladığımızda konunun önemi kendiliğinden ortaya çıkar. “Komşuda pişer, bize de düşer”, “ Ev alma komşu al ” gibi sözler komşuluk ilişkilerinin (Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 41) önemini vurgulamaktadır.

Komşuluk ilişkilerinde yardımlaşma ve dostluk temel öğedir. (Dündar, 1987: 37) Özellikle köylerde imece usulü yapılan işler iyi bir yardımlaşma ve dayanışma

örneğidir. Bu tür yardımlaşmalar dostluğu pekiştirir, iyi ilişkiler kurulmasına yardımcı olur.

Bir emniyet mensubunun hem komşularıyla iyi ilişkiler kurabilmesi, hem de çevresini daha iyi tanıyabilmesi açısından (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 42**) komşularıyla iyi ilişkiler içinde olması, yardımlaşma ve dayanışmaya önem vermesi gerekir. Komşulara samimi ve içten davranılması, nazik ve hoşgörülü olunması, tekrar saygı, sevgi ve hoşgörü olarak dönmesine neden olacaktır. Bu ise sağlam komşuluk ilişkisi kurulması demektir.

3.5.2. Düzenli Bir Aile Hayatı

Aile toplumun temel taşıdır. İnsanın hayatı aile ile şekillenir. Aile düzeni kişinin yaşantısına da etki eder. Meslekteki başarı için aile hayatının düzenli olması önemlidir. Eğer aile hayatı düzenli işlemiyorsa bu düzensizlik, kişinin mesleki başarısına da etki edecek, verimliliğini düşürecektir.

İnsanın aile hayatı, onun hakkında karar verilmesine (olumlu veya olumsuz) önemli ölçüde etki eden faktördür. Düzenli aile hayatı aile üyelerinin davranışları ile belirlenir (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 42-43**). Kısaca aile; topluma yeni üyeler katma, çocukları toplumsallaştırma, üyelerine ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin sağlama işlevlerini yerine getiren toplumsal bir kurumdur (**Vural, 2003: 132**).

O halde toplumdaki bütün kurum, kuruluş ve bireylerin, karşılıklı ilişkilerindeki düzenin sağlıklı işleminde, aile hayatındaki düzenin önemli olduğunu söyleyebiliriz.

3.5.3. Çevrede Sevilen Sayılan Kişilerle Dostluk Kurma

Yaşadığımız çevrede diğer insanlara oranla daha çok sevilen ve sayılan kişiler vardır. Kuşkusuz herkes tarafından sevilmenin ve sayılmanın nedenleri vardır.

Sevilip sayılmanın nedeni ne olursa olsun önemli olan sonuçtur (**Dündar, 1987: 39**). Çevrede bu durumda olan insanlar çevredeki insanları etkileyebilme gücüne sahiptir. Böyle insanlarla iyi ilişkiler ve dostluk kurmak dolaylı bir şekilde, polisin de toplum üzerinde olumlu bir etki bırakmasına sebep olur.

“Arkadaşımı söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim ” sözü ve yerleşmiş düşünce biçimi, genelde gerçeği yansıtır. Bu sebeple çevredeki sevilip sayılan kişilerle bir emniyet mensubunun dostluk kurması önemli bir davranış biçimidir (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 44**).

3.5.4. Güleryüzlülük ve Selâmlaşma

Güleryüz kalplerin kapısını açan bir anahtardır. İnsanı ulaşılması güç olan yerlere ulaştırabilir (**Polis – Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 45**). İslâma göre güleryüz, yerine göre bir sadaka gibidir. Yine bir atasözümüzde “Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır” derken güleryüzle zorlukların aşılabileceğine işaret edilmiş ve birçok meselenin kolayca halledilebileceği vurgulanmıştır.

İnsanlar üzerinde olumlu bir etki bırakmanın diğer bir yolu da selâmlaşmaktır. Selâmlaşma, karşılıklı sevgi ve saygıyı güçlendirir, kişilerin birbirine bağlılığını artırır. Selâmlaşmada önemli olan nokta verilen selâma karşılık vermektir. Karşılığı verilmeyen selâmlar, selâmı veren kişide olumsuz etki yapabilir. Arkadaşı hakkında kötü şeyler düşünmesine sebep olabilir.

3.6. POLİSİN HALKLA İLİŞKİLER EĞİTİMİ

Eğitim çok önemli bir konudur. Polisin görevini gereği gibi yapabilmesi bilgili olmasına bağlıdır. Bu yüzden polis çok bilgili olmalıdır (**Akgün, 1988: 41**). Eğitim; polise mesleki bilgi ve becerilerin kazandırılmasında ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesinde oldukça önemli bir rol oynar. Yine moral motivasyonun sağlanmasında ve disiplin anlayışının gelişmesinde de önemli bir role sahiptir.

Toplu olaylarda olay yerinde gerekli tedbir ve tertipleri almak ve toplu olayın kanun dışı olaya dönüşmesi halinde, bu olayı önleyerek ammenin huzurunu temin etmek ve sürdürmek tüm polis teşkilatının görevidir (Akgün, 1988: 41).

Eğitim amacı olan ve planlı bir faaliyettir. Bir amaç olmadan ve izlenecek basamaklar planlanmadan başarıya ulaşmak imkânsızdır. Dolayısıyla polis eğitiminde de amaçlar belirlenmeli ve yapılacak faaliyetler planlanmalıdır. Bu faaliyetler aynı zamanda sürekli olmalıdır.

Çevik Kuvvet Birimlerinde meslek içi eğitim aşağıdaki biçimde yürütülmektedir (Akgün, 1988: 42).

- i) Eğitimin amacı: Görevlerini gereği gibi yapabilmek için mesleği genel bilgilerin, teknik yöntemlerin öğretilmesi suretiyle hizmetin gerektirdiği bedeni fikri ve fiziki yeteneklere sahip bulunmasıdır.
- ii) Eğitim Şekilleri ve Uygulama: Personelin Eğitimi İki şekilde Yapılır. Yerinde Eğitim: Sıralı amirlerin sorumluluğunda ve bizzat kendileri tarafından kuruluşun bulunduğu yerde aralıksız olarak yapılan eğitimidir. Merkezi Eğitim: Tesislerin yetersizliği veya eğitici personelin temin edilememesi sonucu kuruluşun bulunduğu yerde kısmen veya tamamen verilmeyen eğitim hususları merkezi eğitim konularıdır
- iii) Eğitim Planı Hazırlanması: Emniyet Genel Müdürlüğünce; Çevik Kuvvet birimi personelinin yerinde eğitimleri amacı ile yıllık genel eğitim planı hazırlanır ve uygulanmak üzere illere gönderilir.

Eğitim planında şu konulara yer verilir.

- Yanaşık düzen eğitimi ve çeviklik.
- Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde polisin görevi, yetkileri, davranış tarzları, dağıtma ve zararsız hale getirme taktikleri.

- Taktik ve düzenler.
- Beden eğitimi.
- Kullanılan her türlü silah, araç gerecin tanımı, kullanılması atış bakımı.
- Göreve sevk tatbikatları.
- Grev lokavtlarda polisin görev ve yetkisi,hareket tarzı.
- Patlayıcı maddelerin tanıtımı ve zararsız hale getirilmesi
- Aşırı akımlar, yıkıcı faaliyetler metot taktik ve teknikleri.
- Polis meslek mevzuatı.
- Disiplin mevzuatı.
- Mesleki teknik yazışma.
- Halkla ilişkiler.
- Trafik (Şoförlük eğitimi)
- Moral eğitim (Çeşitli sportif faaliyetler, müzik ve konferans faaliyetleri)
- Gerekli görülen diğer faaliyetler.

Hangi eğitim faaliyeti için olursa olsun, eğitime tabi tutulan bireylerin bulunurluk düzeyini en üst seviyede tutmak gerekir. Bunun için moral, motivasyon sağlanmalı sıkıntı ve ihtiyaçların belirlenerek bu konularda yardımcı olunmalıdır.

1.7. HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMACILARI

Halkla ilişkiler çalışmalarını yürütecek kişilerde bazı özelliklerin aranması ve bu kişilerden neler beklendiğinin belirlenmesi ile daha olumlu ve başarılı eylemler gerçekleştirilmektedir (Gürüz, 1993: 33). Kuşkusuz iyi bir halkla ilişkiler uzmanı olabilmek için, mesleğin gerektirdiği eğitimi almış olmak başarı için gereklidir, ancak bir halkla ilişkiler uzmanının başarıyı yakalayabilmesi için insanları sevmesi (Peltekoğlu, 1998: 99), toplumun etik değerlerini benimsemesi, karşılaşılan problemlerde soğukkanlı davranabilmesi, güncel olayları takip etmesi hedef kitlenin demografik özelliklerini anlayabilmesi birey farklılıklarını göz önünde bulundurarak bireylerin beklenti ve duygularına kulak vermesi gerekir.

Bu bilgiler ışığında bir halkla ilişkiler görevlisinde olması gereken nitelikleri; iletişim yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmak yönetim ve organizasyon yeteneği, dürüst bir kişilik ve liderlere (Peltekoğlu, 1998: 99) araştırma ve çözme yeteneği, insanlarla anlaşabilme yeteneği ve bir kampanya planlamasında sorun çözümlemede, gazete, film, video gibi etkinliklerde hayal gücü (Gürüz, 1993: 32) yeteneği şeklinde sıralayabiliriz.

Genellikle halkla ilişkiler bölümündeki görevliler aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir (İşçi, 1997: 80).

Yönetmen: Rasyonel ve araçlarının seçim ve değerlendirilmesinden ve halkla ilişkiler bölümünün çalışma ve başarısından sorumludur.

Danışmanlar: Konular, program ve bütçeyi hazırlar.

Konuşmacı: Konferanslar düzenler.

Sekreter: Örgütle veya teşkilatla ilgili ilgili bilgileri ve dökümanları yazılı hale getirir

Basın Sorumlusu: Basın ve yayınlara ilgili bilgileri derleyerek faaliyetlerin ve teşkilatın tanıtımına yardımcı olur.

Organizatör(Düzenleyici): Halkla ilişkilerle ilgili çalışmaların devamlılığını sağlar ve bu konuda düzenlemeler yapar.

Düzeltilici(Redaktör): Metinlerdeki yanlışları düzeltir yayınlanacak şekle getirir.

Halkla İlişkiler Müdürü: Bölümün yönetimi ile işletmedeki diğer birimlerle ilişkilerinden sorumludur.

Grafiker: Teşkilatın faaliyetleri ile ilgili grafikleri düzenler.

1.8. HALKLA İLİŞKİLER GÖREVLERİ

Halkla ilişkileri yürüten personelin görevleri kuruluşun tipi ve belli başlı sorumlu kişilerin kişilikleri ile yakından ilgilidir. Bu görevler, genel olarak üç maddede özetlenebilir.

- Haberleşme araçları ile ilişkiler kurmak, onlara sahip olmak veya yayınlatabilmek
- Haberlerin koordinasyonunu sağlamak.
- Haberleşme politikasını bir başka deyimle halkla ilişkiler politikasını belirlemek (Tortop, 1993: 48).

Örgütlerin yapısal ve kuruluş özelliklerine göre, bir halkla ilişkiler birimi oluşturulmuşsa, yetki sorumluluk işbölümü ve uzmanlaşma (Gürüz, 1993: 31) gibi yönetim çalışmalarıyla halkla ilişkiler çalışmalarında bu konuda uzman kişiler görevlendirilerek başarıya ulaşılabilir.

Her etkinliği ayrı bir uzmanlık isteyen halkla ilişkilerde işlerin parçalara bölünerek yürütülmesi, hizmetin doğru kişilere (Gürüz, 1993: 32) verilmesi, bu kişilerin doğru hedeflere yöneltilmesi ve gerek teşkilatın gerekse hedef kitlenin beklentilerine cevap vermesi sağlanabilmelidir.

Her işletme veya örgütte halkla ilişkiler faaliyetleri değişik şekillerde yerine getirilir. Bu yollardan hangisinin seçileceği örgütün yapısına, büyüklüğüne küçüklüğüne göre, ifa ettiği hizmete göre değişiklik gösterir. Emniyet teşkilatı da değişik seçenekler arasından yapısına uygun olan faaliyet şekillerinden biriyle bu faaliyetleri yürütebilir. Şimdi bu faaliyetlerin hangi şekillerde yürütülebileceğine göz atalım.

Halkla ilişkiler alanında faaliyetler üç şekilde görülür (İşçi, 1997: 86).

- Kendi bünyesinde kuracağı tanıtma bölümünü bu amaçla görevlendirebilir.
- Bağımsız faaliyet gösteren halkla ilişkiler servisleriyle anlaşarak onlardan yararlanır.
- Halkla ilişkiler çalışmalarını danışmanlık firmasına bırakır.

Kamu yönetiminde halkla ilişkiler çalışması özel kuruluşların halkla ilişkilerinden ayrı olarak değerlendirilmeli ve incelenmelidir. Hemen hemen her ülkede halk yönetimden şikâyetçidir. Devlet dairelerinde işlerin iyi yürütülmediğinden, kırtasiye masraflarından vb. yakınır. Bunun haklı tarafları olmakla beraber çoğu zaman halkın devlet dairelerinde olup bitenlerden habersiz olması bu yakınmaların nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkar (Onal, 1997: 85).

Kamu yönetimlerinin halka bilgi vermemelerinin türlü nedenleri vardır. Bu, bazen örgütlenme yanlışlıklarından ileri gelir. Gereğinden fazla merkeziyetçi bir yapıya sahip olan kamu yönetimlerindeki yöneticiler, gerekli bilgilerin verilmesini ve açıklamaların yapılmasını daima bir üst yöneticiye bırakır ve bu açıklama hiçbir zaman yapılmaz (Onal, 1997: 86).

Kamu yönetimleri bu davranışlarını haklı göstermek için gizlilik sözcüğüne sığınır. Yönetimin halka güvenmemesi ve onu küçümsemesi kamu işlerinin büyük bir gizlilik içinde yapılmaya çalışılmasının asıl nedenidir (Onal, 1997: 86).

Bu bilgiler ışığında Emniyet Teşkilâtı için halkla ilişkiler bölümü oluşturulurken bu hizmetin teşkilât içinde oluşturulacak bir bölüm tarafından yürütülmesinin daha uygun olacağı söylenebilir. Zira; teşkilatın halkla birebir ilişki içinde olması halka güven duygusunun verilmesi karşılıklı desteği artıracaktır. Yine halkla ilişkilerde aşırı merkeziyetçi yapıdan kaçınılmalı, teşkilâtın çalışmaları hakkında halk bilgilendirilmelidir. Yürüttüğü hizmet açısından teşkilâtteki gizlilik; diğer kamu kurumlarına göre daha fazla önem arz etmesine rağmen bu, kanundaki gizlilik esasları haricindeki konularda halkı aydınlatmalı, gerektiğinde bazı konularda halkın görüş ve önerilerine yer vermelidir.

Halkın görüş ve önerilerinin dikkate alındığının halka hissettirilmesi durumunda teşkilâta olan güven bir kat daha artacaktır. Öyleyse teşkilat içerisinde oluşturulan bu bölümler sadece dairelerden ibaret olmamalı, halkın güven ve desteğini kazanmak için görevini daha aktif bir şekilde yerine getirmelidir.

Bu bilgilerden sonra Emniyet Teşkilatında Halkla İlişkiler Büro Amirliğinin görevlerini kısaca inceleyelim.

- Polis-Halk ilişkilerini olumlu yönde geliştirecek öneri ve faaliyetlerde bulunmak ([http// sakaryaemniyet @ sakaryaemniyet.gov.tr.](http://sakaryaemniyet@sakaryaemniyet.gov.tr))
- Özel ve Tüzel kişiler tarafından bizzat Emniyet Müdürüne gönderilen mektup, şikayet dilekçesi ve sözlü müracaatlar hakkında ilgili birimlerden bilgi almak, sonucu Emniyet Müdürüne sunmak. ([http// sakaryaemniyet @ sakaryaemniyet.gov.tr.](http://sakaryaemniyet@sakaryaemniyet.gov.tr))
- Emniyet Müdürlüğünün ilgili birimlerince 1997 yılından bu yana sırasıyla her hafta bir İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından düzenlenen huzur toplantılarının devamını sağlayarak vatandaşlarımızın sorunlarına yerinde dinleyip çözüm bulmak veya sorunların giderilebilmesi için çalışmalar yapmak, bunun yanında uyuşturucu kullanımı ve yankesicilik, kap-kaç gibi asayiş olayları hakkında halkımızın alması gereken önlemler hakkında bilgilendirme çalışmalarına öncülük ederek,gerekli organizasyonu sağlamak ([http/ sakaryaemniyet @ sakaryaemniyet.gov.tr.](http://sakaryaemniyet@sakaryaemniyet.gov.tr))

Sonuç olarak halkla ilişkiler büro amirliğinin görevini kısaca; yapılacak faaliyetlerle polis halk arasında etkili bir iletişim kurmak, gerektiğinde halkın görüş ve önerilerine yer vermek ve halk ile polisin bütünleşmesini sağlamak şeklinde sıralayabiliriz.

4. BÖLÜM: TÜRKİYE' DE HALKIN KAMU YÖNETİMİNE VE POLİSE BAKIŞI

Bütün yetkilerin merkezde toplandığı yönetim yapısı içerisinde kamu yönetimine işi düşen vatandaşların işlerinin (Avşar, 2000: 108) problemsiz, tam olarak ve ek külfet gerektirmeden yapabileceğine inancı azdır. İnsanlar mecbur kalmadıkça kamu kurum ve kuruluşlarına işinin düşmesini istemezler. Buralardaki memurların kendilerine sert ve kaba davranmalarından da şikayetçidirler.

Zaman zaman basında yer alan yönetimden şikayetler, yönetime sürekli olarak bir üst kademeye verilmek yoluyla en tepeye kadar ulaştırılan meseleler, “yönetim – halk ilişkilerinin kopukluğunun göstergesidir (Avşar, 2000: 108).” Kamu kurumlarındaki işlerini halletmede işleri ötelemenin, adam kollamaların, araya adamlar konulmasının, üst düzeydeki yöneticilerden isteyerek işlerini halletmenin vb. birçok olayın yaşandığı ülkemizde vatandaşla kamu kurumları arasındaki ilişkinin çok iyi olmadığı sonucuna varabiliriz.

Vatandaş kamu kurumları hakkında genelleme yaparak çok iyi çalışan, işlemleri zamanında yetiştirerek vatandaşla ilişkilerini üst seviyede tutmaya çalışan bazı kurumlar hakkında da kötü kanaat sahibi olmaktadır. Bu imajı silmek için kamu kurum ve kuruluşlarında bir halkla ilişkiler birimi oluşturulup bunun etkin bir şekilde çalışmasının sağlanması gerekir. Yine bir kamu teşkilatı olan Emniyet Teşkilatı'nın vatandaşın gözünde nasıl olduğu konularına değinelim.

Polis memuru kanunları temsil eder ve bundan dolayı da gerek özel ve gerekse halk içerisindeki yaşantısında bu kanunlara titizce uymak zorundadır. Toplum bütün insanlar arasında oluşturmak istediği erdemlerin hepsini de onda görmek ister (Machlouzarides, 1989: 26).

4.1. HALKIN GÖZÜNDE POLİS İMAJI

Halkın gözündeki polis imajını öğrenmek için özellikle halkın kamu yönetimine bakış açısını değerlendirmek gerekir. Halkın genel temayülü kamu yönetiminde halkın işlerinin tam, zamanında ve problemsiz olarak halledilebileceğine inancı oldukça zayıftır. Aynı zamanda yöneticilerin kendilerine iyi muamele etmediklerinden de şikayetçidir. Bu bilgilerden sonra polis imajını belirlemede etkili olabilecek faktörler hakkında bilgi verelim.

4.1.1. HALKTAKİ POLİS İMAJININ OLUŞMASINDA ETKİLİ OLAN BAZI FAKTÖRLER

Halkın bireysel olarak polisleri, bir bütün olarak ise polis teşkilatını nasıl gördüğü çok önemlidir. Halkın polisleri her yönüyle nasıl algıladığını yeterince anlatmak için vatandaşların polisleri gerek sosyal, gerek siyasi, gerek toplumsal hayatta ve kendi hayatlarında nereye yerleştiğine bakmak gerekir (**Halkın Polis İmajı, 1995: 12**).

İkinci bir nokta halkın polisten beklentileri ve bu beklentilere verilen cevaplar zamana ve yere göre değişmekte, halkında polise bakış açısı buna paralel olarak değişmektedir. Bir toplum medeni yönden geliştikçe (haberleşme, eğitim düzeyi, özgürlük vb.) insanların polisten beklentileri artmaktadır. Bu da polisin yerine getirmesi gereken görevlerin artmasına sebep olmaktadır.

Zamanla değişen örf, adet ve değer yargıları eskiden şikayet konusu olmayan hatta çok normal görülen polis davranışları bugün aksi görülebilir (**Halkın Polis İmajı, 1995: 12**). O halde gelişen olgular karşısında polis kendisini yenilemeli ve geliştirmelidir.

Yine küçük bir yerdeki polis ile büyük şehirdeki polis imajı aynı değildir. Zira küçük yerlerde polis daha çok kişiyi yüz yüze tanır. Buralarda polisin asil görevi yanında sosyal yardım görevlisi gibi görülebileceği de söyleyebiliriz. Buralarda

karşılıklı güven daha fazladır. Ancak büyük şehirlerde polisin yüz yüze tanıdığı halk daha azdır. Kişilere güven duyma ve saygı gösterme de daha dardır. Büyük şehirlerde aynı şekilde halk da polise mesafelidir (**Halkın Polis İmajı, 1995:13**).

O halde halkın gözündeki polis imajı yere, zamana ve gelişim seviyesine göre değişebilmektedir diyebiliriz. Burada polise düşen görev, bu faktörleri göz önünde bulundurarak kendisini yenilemesi, geliştirmesi ve halkın gözünde olumlu polis imajı oluşturmaya çalışmasıdır.

4.1.2. POLİSİN BAŞARI SEVİYESİ HAKKINDA HALKIN KANAATI

Demokratik ülkelerde toplumsal düzeni istikrarlı ve kesintisiz bir şekilde akışının en temel şartlarından biri polise verilen görevleri yerine getirmede başarılı olmasıdır(**Halkın Polis İmajı, 1995: 24**). Ancak bu başarıyı ölçmede kullanılacak kriterlerin ne derece objektif olduğunu belirlemek zor olacaktır. Başarı seviyelerini belirlerken polisin kendi belgelerinden yararlanarak veya halka başvurarak polisin başarı seviyesi hakkında bilgi edinebiliriz. Ancak elde ettiğimiz sonuçların hepsi farklı olacaktır.

Polisin üstlendiği diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların görevlerinden daha zordur. Polisin bir olayda başarısızlığa uğraması hemen dikkatimizi çeker.

Polisin başarısıyla ilgili halk kanaatlerini mesleğin niteliği derinden etkiler. Polisin yüz yüze geldiği problemlerin çoğunun sebebi ve kaynağı polisin dışında gelişmesine rağmen polis kişilerle yüz yüze geldiği zaman bunlar polisin problemi haline dönüşür (**Halkın Polis İmajı, 1995: 24**).

İkinci olarak insanlar polise hiçbir şekilde yardımcı olmaya niyetli olmasalar bile, polisin başarılı olmasını beklerler (**Halkın Polis İmajı, 1995: 24**).

Üçüncüsü polisin başarılı olduğu imajı halkın zihninde çok zor oluşur çok kolay yıkılır (**Halkın Polis İmajı, 1995: 24**).

Bu çerçevede ele alındığında, halkın polisin başarısı ile ilgili kanaatleri, hukuken, polise verdiği görevlerin ifasından çok, polisten olan beklentilerin etkisinde ortaya çıktığını ve sürekli değişken olduğunu unutmamak gerekir (**Halkın Polis İmajı, 1995: 24**).

4.1.3. HALKIN DESTEĞİNİ SAĞLAMANNIN ÖNEMİ VE YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Polis hizmetini ifa ederken sadece yakın çevresindeki iş arkadaşlarının desteğine değil, aynı zamanda halkın desteğine de ihtiyacı vardır. Halk ile ilişkiler kurulduğu, onların görüş ve önerilerine yer verildiği sürece halk ile iyi ilişki kurulabilir. Halkın desteğini sağlamak için yapılacak çalışmaların neler olabileceğini incelemeye çalışalım.

4.1.3.1. Önleyici Polis Hizmetlerine Önem Verilmesi

Polis idarî ve Adli olmak üzere iki şekilde görev yapar. Olaylarda öncelikle kişilerin, grupların tutum ve davranışlarını kontrol ederek huzur ve sükunun bozulmamasını temin edecektir (**Akgün, 1988: 40**). Bu polisin idarî görevidir.

Herhangi bir fiilin işlenmesi halinde suçluları yakalamak, delilleri toplamak ve birlikte yargı merciine göndermek yolunda yaptığı çalışmalar ise adli görevidir.

Ele aldığımız bu iki görevden idari görevler polisin önleyicilik hizmetlerine girmektedir. Çünkü bir olay meydana gelmeden önlemeye çalışmaktadır. Bu görev aynı zamanda polisin en önemli görevidir. Suç meydana gelmeden önlenecek olursa bir fiilin işlenmesinden meydana gelecek zararların bir mağduru olmayacaktır. Dolayısıyla önleyicilik hizmetindeki başarı halkın gözünde polisin başarılı olmasını sağlayacaktır. Bir toplu olaya polis göz yumarsa, yine olaylarda karışıklıklar çıkar, ölen ve yaralanan insanlar olursa, polis halkın gözünde başarısız ilan edilir.

Polis toplumun tamamının her konudaki söylentilerinden haberdar olmalı, tüm bilgileri toplayıp usule göre değerlendirmelidir (Akgün, 1988: 41).

Bunun için özel personel görevlendirilmelidir. Bu personel topladığı her bilgiyi objektif bir şekilde ilgili makama ulaştırmalı, elde edilen bilgiler değerlendirilerek, bunların ışığında karşı önleme planları hazırlanmalıdır. Bu planların başarı oranı polis istihbaratı ile doğru orantılı olacaktır. O halde önleyicilik hizmetinde polis istihbaratı önemlidir (Akgün, 1988: 41).

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz. Önleyicilik hizmetindeki başarı polisin başarısı demektir. Bu ise, halkın gözündeki polis imajını olumlu yönde etkileyecek, halkın güven ve desteği sağlanacaktır.

4.1.3.2. Halkın Polisten Beklentilerinin Belirlenmesi

Halkın beklentilerinin belirlenmesinde kullanılan metotların başında suç ve mağdur anketleri gelmektedir. Anket formları suç ve suçlu yapısını, halkın polise ve polisin halka olan tutumunu ortaya çıkaracak şekilde hazırlanmalıdır (Kavgacı, 1997: 64). Anket metodu olarak farklı metotlar kullanılabilir. Bunların başında yüz yüze görüşme, anket formlarını dağıtıp daha sonra toplama, telefonla anket gibi metotlar kullanılabilir.

Polis hizmetlerinde halk desteğinin büyük rolü vardır. Burada önemli olan nokta halkın polis hizmetine katkısının ne ölçüde gerçekleştiğidir. Polis bir görevi ifa ederken halkla iletişimi olumsuz yönde etkileyen faktörlerin neler olduğu veya olabileceğini, gösterdiği hal hareket ve tavırların halkla ilişkilere ne gibi etkisi olabileceği halkın polisten ne gibi bir yaklaşım tarzı beklediğini düşünerek hareket etmelidir. Saydığımız bu faktörler polis-halk ilişkilerinin seviyesinin belirlenmesinde önemli rol oynayan etkenlerin başında gelmektedir (Kavgacı, 1997: 64).

Halk polisten bir hizmeti yerine getirirken, toplum değerlerine riayet etmesini, kendilerinin de toplumun bir parçası olduğu gerçeğini düşünerek hareket etmesini, hakkaniyet ölçüsü içinde hareket etmesini, davranışlarıyla halka örnek olmasını vb. bir çok şey bekler. Polisin, halkın bu beklentilerine olumlu yaklaşımı halk desteğinin sağlanmasına yardımcı olur.

Polis–halk ilişkilerin bir ucunda halk öbür ucunda ise polis vardır. Halkın polisten beklentilerinin neler olabileceği hakkında biraz bilgi verdik. Bunu polis açısından düşünecek olursak, acaba, polisin halktan hiç beklentisi olamayacak mı, veya olmalı mı? Elbette polisin de halktan bazı beklentisi olacak.

Benzer şekilde polisin halktan beklentileri ve polisin sorunlarının tespiti için polisler arasında da anketler yapılabilir. Her anket sonuçları bilimsel bir şekilde değerlendirilerek mevcut polislik uygulamaları personel rejiminde düzenlemeler yapılabilir (Kavgacı, 1997: 64).

4.2. POLİS HALK İLİŞKİLERİNDE PROBLEMLERİN BELİRLENMESİ

Etkili bir halkla ilişkiler zemini oluşturmak için varsa, öncelikle problemlerin belirlenmesi gereklidir. Problem belirlendikten sonra yapılacak işlem bu problemi düzeltmek için ne gibi çalışmalar yapmak gerektiğinin planlandırılmasıdır. Daha sonraki adım ise bu planları uygulamak ve sonuçları değerlendirmek olacaktır. Şimdi bu problemleri kısaca inceleyelim.

4.2.1. İletişim Problemleri

Polis halk ilişkilerinde incelenmesi gereken problemlerin başında, ortaya çıkan aksaklıklar gelmektedir (Kavgacı, 1997: 65). İletişime halkla ilişkiler açısından baktığımızda “anlamları insanlar arasında ortak kılma işlemi” olarak tanımlayabiliriz (Onal, 1997: 22).

İletişimin dört temel unsuru vardır. Kaynak alıcı, mesaj ve kanal (**Kavgacı, 1997: 65**). Kaynağın saygınlığı, güvenilirliği ne kadar iyiye iletişimin başarısı o derece yüksek olacaktır. Daha sonra uygun sembol kullanılarak ve uygun kanal ayrıcılığı ile alıcıya iletilir (**Onal, 1997: 23**).

İletişim, yollanan mesajın kaynak tarafından algılanmasıyla mesaj sona erer (**Onal, 1997: 22**). İletişimi polis–halk iletişimi açısından ele alacak olursak polis–halk arasında etkili bir iletişim olmaması, tek taraflı iletişim olması, kaynak, mesaj, kanal veya alıcıda aksaklıklara yol açabilir.

Çoğunlukla polis–toplum ilişkileri programlar tek taraflı iletişim şeklindedir. Polis mesajı verme işlevini; halk ise mesajı alma işlevini yapar (**Kavgacı, 1997: 65**).

Tek taraflı iletişim polisin, toplumun problemlerini ve polis hizmetlerinde karşılaştıkları problemler hakkında bilgi edinmesini güçleştirir. İkinci olarak iletilen mesajların toplum tarafından tam ve doğru olarak algılanıp algılanmadığı kontrol edilemez (**Kavgacı, 1997: 65**). Bu gibi problemleri aşabilmek için; doğru hazırlanmış ve kodlanmış mesaj hazırlanmalı, uygun kaynak kullanılmalı, alıcıya ulaşan mesajın doğru ve tam olarak anlaşılıp anlaşılmadığı kontrol edilmeli ve yanlış anlaşılmalar düzeltilmelidir. Yine vatandaşa, diyalog yolunun açık olduğu iyi anlatılmalı, onların görüş ve önerilerine de yer verilmelidir.

4.2.2. Halkın Yönetim Çalışmalarından Habersiz Oluşu

Yönetim hem varlığını devam ettirebilmek için, hem de politikanın halka istenen şekilde intikal ettirebilmesi için sürekli çaba göstermek zorundadır (**Dündar, 1987: 11**).

Bu nedenle yönetimce halka bazı duyuru ve ilanlar yapılır. Yönetim problemleri anlatır. Planlar ve alınan kararlar hakkında halk bilgilendirilir. Bu uygulamada araçsız doğrudan bilgi verilir. Yanlış anlamalar ve halkta bilinçli olarak oluşturulmaya çalışan yönetim aleyhinde çalışmalara engel olunmaya çalışılır.

Duyurma–Açıklama ve Tanıtma faaliyetleri olarak tanımlayabileceğimiz bu çabalar yönetimce önemsenir, bilinçli planlı ve programlı bir şekilde uygulamaya çalışılırsa başarıya ulaşır. Aksi takdirde halk yönetimi kendi tanıtımı ile değil de kulaktan duyma bilgilerle tanıyorsa yönetimle halk arasında tam bir haberleşmeden bahsedilemeyiz. Bu durumda halk yönetimin çalışmalarından habersiz olacak, yönetimi sürekli eleştirecektir (**Dündar, 1987: 11,12**).

Kuşkusuz yönetim derdini halka anlatmıyor, onun yardım ve desteğini istemiyorsa, ya da anlatmak istiyor da istediği biçimde halk tarafından anlaşılıyorsa, kusur yine en iyi yol ve yöntemi bulamayan yönetimin olacaktır.

4.2.3. Halkla İlişkiler ve Verilen Hizmetin Yetersiz Oluşu

Ülkemizde halkla ilişkiler yeni yeni gelişmeye başlamıştır. Basın ve halkla ilişkiler bölümleri teknik gelişmelere yeterince ayak uyduramamış tam olarak vatandaşlarında bilgi alış verişlerinde olduğu birimler haline gelmemiştir. Ancak günümüzde halkla ilişkiler konusunda önemli adımlar atılmaktadır.

Halkla ilişkiler bölümünün verdiği hizmeti yeterli hale getirmek için şu çalışmalar yapılabilir.

Basın ve halkla ilişkiler birimleri günün teknik gelişmelerine ayak uydurmalı ve vatandaşların bilgi alış verişinde olduğu birimler haline getirilmelidir (**Dündar, 1987: 36**).

Basında çıkan yanlış ve kasıtlı haberler düzeltilmelidir (**Dündar, 1987: 36**).

Önemli olaylar anında halka duyurulmalı halkın suçluların yakalanmasında katkısı sağlanmalıdır (**Dündar, 1987: 36**).

Kısacası halkla ilişkiler birimini daha etkili ve verimli hale getirmek bu problemlerin aşılmasına yardımcı olacaktır.

4.2.4.Yönetimin Halkın İsteklerini Yeterince Değerlendirmemesi

Halkın yönetimden istekleri, genellikle yönetimin işleyişi ve görevlilerin görevlerini yaparken tutum ve davranışlarıyla ilgilidir. Halkın polisten istediği halkın huzur ve güvenin sağlanması, suç ve suçluluğu önleyici tedbirlerin alınması, suç işleyenlerin yakalanarak adliyeye sevk edilmesi yani adli görevini yerine getirmesi, muhtaç olanlara ve yardım isteyenlere gerekli yardım yapılmasıdır. Polis bu görevleri yerine getirirken adil, eşit ve tarafsız davranmalı, kasıtlı davranmamalı, kişi hak ve hürriyetlerine saygılı olmalıdır. Halkın önemli beklentileri bunlardır. Ancak uygulamada, genellikle yönetimin halk isteklerini yeterince değerlendirmedeği kanısı vardır. Bu kanı yönetim hatalarından kaynaklanmaktadır (Dündar, 1987: 12). Bu kanıyı değiştirecek gerekli halkla ilişkiler faaliyetleri yapılmalıdır.

Halk kendi isteklerinin polis tarafından değerlendirmeye alındığı hissi taşırsa polis çalışmalarında destek olacaktır. Eğer isteklerinin polis tarafından değerlendirmeye alınmadığı hissindeyse polis çalışmaları hakkında kötü izlenime sahip olacaktır. Kişinin olumsuz fikirlerini silmek yönetimin elindedir. Bu yüzden gerekli ve yeterli halkla ilişkiler çalışması yapılmalıdır.

4.3. PROBLEMLERİN ÇÖZÜMÜ

Halkla ilişkiler çabasında polis – halk ilişkisindeki problemlerden bahsettik. Problemler belirlendikten sonra ikinci adımda çözmek için neler yapılması gerektiği belirlenmeli ve problemler çözülmeye çalışılmalıdır. Bunun için şu çalışmalar yapılmalıdır.

- Halka yönetimin çalışmaları hakkında bilgi vermek (Dündar, 1987: 13).
- Halkın polisten beklentilerinin belirlenmesi (Kavgacı, 1997: 63) ve bu beklentilere cevap vermek.
- Halkın yönetimle olan ilişkilerini kolaylaştırmak (Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, 1995: 124).

- Teşkilatlar ile teşkilat birimleri arasında yeterli haberleşme (**Dündar, 1987: 16**) ağını kurmak.
- Alıcının mesajı nasıl algıladığı ve ne ölçüde etkilendiğinin izlenmesi için (**Dönmez, Akesen, Ekizoğlu, 1999: 13**) iki yönlü iletişime önem vermek.
- Halkı aydınlatıcı seminer, toplantı, sergi fuar vb. etkinlikler düzenlenmesi

4.4. HALKIN GÖZÜNDEKİ POLİS İMAJINI GELİŞTİRMEDE HALKLA İLİŞKİLER BİRİMİNİN YAPACAĞI UYGULAMALAR

Halkın gözünde polisin olumlu imaj sahibi olması için halkla ilişkiler birimi bir takım faaliyetleri yerine getirmelidir. Halkla ilişkilerin yönetimi iyi bir uzman personel aracılığı ile gerçekleştirilerek polisin, halkın huzurunu temin etmek için ne gibi çalışmalar yaptığını bazı araçlardan yararlanarak halka duyurması gerekir. Şimdi polisin halkla ilişkiler faaliyetlerinde yararlandığı araçlar ve yapacağı uygulamalar konusunu incelemeye çalışalım.

4.4.1. TANITIM VE POLİSİN TANITIM GEREĞİ

Polis, halkın huzur ve güven ortamı sağlamada en önemli unsurdur (**İnanç, 1988: 1**). Polis genel olarak hangi konuda olursa olsun suç işlenmesini önlemek, şayet suç işlenmiş ise sorumlusunu bulup adalete teslim etmekle yükümlüdür (**Yiğit, 1997: 1**).

Polis, kanunlarda kendisine verilen görevleri yerine getirirken, daima halkla iletişim içerisinde bulunmaktadır. Bu etkileşim sürecinde zaman zaman bazı sorunlar yaşanabilir (**İnanç, 1998: 1**). Ancak; halkla ilişkiler zamanımızın çok gergin sosyal ilişkilerinden ayrı düşünülemez (**Polis Halk İlişkileri ve Turizm, 1992: 10**). Böyle durumlarda hiçbir zaman halkla olan iletişim süreci sona ermeyecektir. Çünkü halkla olan ilişki devamlı bir süreçtir ve polis bu süreçte daima halkın desteğini sağlamalıdır (**İnanç, 1988: 1**).

Polis ile halkın karşılıklı anlayış ve yardımlaşma içerisine girebilmelerinin birinci şartı uzlaşmadır. Uzlaşma polis – halk ilişkilerinin değil, devletler arası ve insanlar arasındaki ilişkilerin sağlıklı olmasının birinci şartıdır (**Kavgacı, 1997: 69**).

Halkın güven ve desteğini sağlamaya çalışan polis, bu amacını gerçekleştirebilmek için bir takım yöntemler kullanır. Halk tarafından benimsenen yöntem ve çalışmalar, polisin halkı bilgilendirerek tanıtımın amacına uygun olarak gerçekleşmesini sağlar (**İnanç, 1998: 1**).

Toplumun geleceğini tehdit eden unsurların ortadan kaldırılmasında halkı bilgilendirerek, polisin tanıtımı nasıl yapılacaktır? Bu sorunun cevabı etkili ve planlı olarak hayata geçirilen, halkı aydınlatarak ve bilgilendirerek yapılacak tanıtım programlarının büyük etkisi olacaktır (**İnanç, 1998: 2**). Bu tanıtım sonucunda şu gibi sonuçlara ulaşılabilir.

- Polis öncelikle halkın yararı için almış olduğu bütün kararlarını halka duyuracak ve çalışmalarını halka anlatacaktır (**İnanç, 1998:2**).
- Tarafların (polis – halk) önyargılarını bırakıp ortak bir amaç içerisine girmesi (**Kavgacı, 1997: 69**) sağlanacaktır.
- Halka, düşünce, program ve düşüncelerini tanıtarak, polis halk bütünleşmesi ve işbirliği sağlanacaktır (**İnanç, 1998: 2**).
- Polis eylem ve işlemlerinde hukuka ve insan haklarına uygunluğun sağlanması, kanunda yazılı sebeplere dayanan yetkinin kullanılması, yapılan eylem yada işlemle kanunda yazılı sonucun elde edilmesi (**Derdiman, 1997: 13**) hususu halk tarafından sürekli denetlenecek ve ortaya çıkabilecek olumsuzluklar önlenecektir(**İnanç, 1998: 2**).
- Tarafsızlık her kamu görevinde olduğu gibi polis eylem ve işlemlerinde şartları uyanlara eşit davranma zorunluluğu gerektirir (**Derdiman, 1997: 15**). Kanunların ayrıcalıksız uygulanması sonucunda anayasadaki eşitlik ve tarafsızlık ilkelerine uygun olarak kamu düzeni korunacak, sürekliliği sağlanacaktır (**İnanç, 1998: 2**).

- Polisin yaptığı duyuru ve açıklamalar izlenerek, yapacağı uygulamalara halkın da yardımcı olması sağlanacaktır (İnanç, 1998: 2).
- Toplum fertlerinin temel hakları korunacak, fiziki tehlikede olanlara, acil yardım isteyenlere kesintisiz yardım yapılabilecektir.
- Bu tanımlar sayesinde polisin kendisinden korkulan ve çekinilen birisi değil, halka güven veren kamu görevlisi fikri benimseterek halkın güven ve desteği sağlanacaktır (İnanç, 1998: 2).

4.4.2. POLİSİN HALKLA İLİŞKİLERDE KULLANACAĞI YÖNTEMLER

Polis yapacağı bir faaliyet hakkında halkın ne düşündüğünü anlamak isteyebilir. Eğer halkın ne düşündüğü anlaşılırsa hem halkın inanç ve önerilerine kulak vermiş oluruz hem de iletilecek mesajların daha iyi düzenlenmesini sağlamış oluruz. “Halkın ne düşündüğünü anlamanın yollarını kısaca şöyle özetleyebiliriz (Ertekin, 1998: 103):”

4.4.2.1. Vatandaşların Kişisel Başvuruları

Yönetim, toplumun teşkilat hakkında ve yürütülmekte olan hizmetler üzerindeki düşünceleriyle dilek ve şikayetlerini anlamasında yararlanabileceği araçların başında vatandaşların kişisel başvuruları gelmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek için vatandaşlarda görüş ve önerilerinin dikkate alınacaklarına ilişkin inanç oluşturulmasıdır (Ertekin, 1988: 103).

Vatandaşların kişisel dilek, ihtiyaç ve yakınmalarını yönetime ulaştırmanın bir yolu da gazetelerin okuyucu sütunlarıdır. Bu yol yurdumuzda sıkça kullanılmasına karşın yönetimler gerekli özeni göstermemektedir (Ertekin, 1988: 103).

4.4.2.2. Kamuoyu Araştırması

Önemli hizmetler hakkında karara vermeden önce toplumun faaliyet hakkında neler düşündüğünü anlamanın diğer bir yolu da kamuoyu araştırmasıdır. Ülkemizde pek başvurulmayan bu yöntem sayesinde yönetim; kamuoyunun görüşünü gerçeğe yakın bir oranda öğrenmesine imkan verir.

4.4.2.3. Referandum (Kamuoyuna Başvurma)

Bazı konularda kamuoyunun gerçek eğilimini belirlemenin en iyi yoludur. Batı ülkelerinde sıkça kullanılan bu yöntem ülkemizde pek kullanılmamaktadır. Referandum Emniyet Teşkilatı ile ilgili konularda da kullanılabilir. Meselâ; kazalara sebep olan alkollü sürücülere verilecek ceza hususunda halkın görüşlerine yer verilebilir.

4.5. HALKLA İLİŞKİLERDE KULLANILAN ARAÇLAR

Halkla ilişkilerde kullanılan araçlar, daha çok yapılan faaliyetler hakkında halkı bilgilendirmek, onların görüşlerini almak, polis teşkilatı hakkında olumlu imaj geliştirmek veya olumsuz imajı düzeltmeye çalışmak, halkın polise desteğini sağlamak amacıyla kullanılır. Bu araçlar yalnız göze hitap eden araçlar, yalnız kulağa hitap eden araçlar, hem göze hem kulağa hitap eden araçlar şeklinde kategorilere ayrılabilir. Bu araçları kısaca incelemeye çalışalım.

4.5.1 Basılı Araçlarla Tanıtım

Halkla ilişkilerde yararlanılan araçlar içerisinde basılı araçlar önemli bir yer tutmaktadır. Örgütler yaptıkları çeşitli çalışmalarını ve kazandıkları başarılarını halka tanıtarak güven ve destek ararlar (İnanç, 1998: 59).

Bu araçların yazımında enformasyon amacına uygunluğu göz önünde tutulmaktadır. Çünkü bu araçlar örgüt yöneticisinin beğenisine değil, tamamen halkın beğenisine sunulacaktır (**İnanç, 1998: 59**). Halka ilişkiler görevlisi basını iyi tanımak ve önemini bilmek zorundadır. Haberlerin ilgiyi çekmesi ve haberlerin doğruyu yansıtması için kendilerini her türlü bilgiyle donatmaları gerekir (**İşçi, 1997: 44**).

Halkla ilişkiler görevlileri basımla olumlu ve sürekli ilişkiler kurmalıdırlar. Basında görev yapan köşe ve ekonomi yazarları ve yazı işleri müdürleri ile tanışarak onlarla sıcak ilişkiler kurmalıdırlar (**İşçi, 1997: 45**). Bu basılı ve yazılı araçlara değinelim.

4.5.1.1. Gazete – Dergi

Halkla ilişkiler çalışmalarını ilgilendiren iki tür gazeteden söz etmek mümkündür. Birincisi, teşkilat tarafından yayınlanan gazete ve dergilerdir. Teşkilat gazete veya dergisinin temel amacı, personelini ya da teşkilatın ilişkide olduğu diğer kişi, kurum veya kuruluşları teşkilatın etkinliklerinden haberdar etmektir. Teşkilat gazete veya dergisi özellikle örgüt içi halkla ilişkilerde kullanılır.

Bir kuruluş, gazetesinde yer alabilecek haberler kuruluşla doğrudan doğruya ilgili olanlar veya kuruluş üzerinde etki yapabilecek yabancı haberler de olmalıdır (**Tortop, 1993: 88**).

Diğer gazete ise teşkilata ilişkin haber ve teşkilat tanıtımlarının yer aldığı sürekli yayınlar kapsamındaki yüksek tirajlı basılı ürünlerdir. Ulusal ve mahalli ölçekte tirajı bulunan bu ürünlerin basıldığı kuruluşlarla halkla ilişkiler biriminin iyi ilişki içerisinde olması; iyi imaj oluşturulmasında ve olumsuz imajın değiştirilmesinde büyük önem taşır (**Bıçakçı, 1998: 147**).

4.5.1.2. Kitap

Teşkilatın tarihçesini, etkinliklerini, kurucuların ya da yöneticilerinin hayat hikayelerini anlatan kitapların basılması halkla ilişkiler çalışması içerisinde (Bıçakçı, 1998: 149). Kitaplar sayesinde halk teşkilatın tarihçesini, kuruluş nedenini ve teşkilatın etkinliklerini daha iyi anlayabilir. Böylece polis teşkilatına destek olabilir.

4.5.1.3. Broşür

Hedef kitlenin kurumu ya da kuruluşu tanınması için basılan 8-16 sayfalı, az yazılı, bol resimli bir iletişim ürünüdür (Bıçakçı, 1998: 149). İçeriği tümüyle teşkilat tarafından belirlenir. Mesela, trafik polislerinin insanların can güvenliğini sağlamak için bu görevi yerine getirmeye çalıştıklarını, insanları kazalara karşı uyarmak ve önceden tedbir almalarını sağlamak için görev yaptıklarını anlatan ve sürücülere trafik kurallarını hatırlatan bir broşürün hazırlanıp dağıtılması gibi.

4.5.1.4. Deplian

Broşürle aynı işlevde olan deplianlar, kapsamı dar ve küçük boyutlu iletişim ürünleridir. Maliyeti broşürden daha düşüktür (Bıçakçı, 1998: 149). Bu nedenle teşkilata fazla bir yük getirmez. Yine trafik polislerinin sürücülere dağıttığı emniyet kemeri takılmasına ilişkin uyarının yer aldığı deplianları dağıtmasını buna örnek olarak verebiliriz.

4.5.1.5. Kitapçık

Broşüre benzemekle birlikte sayfa yapısı daha fazla olan ve resimden çok yazıya yer veren kitapçıklar kuruluşa ilişkin konuların anlatılması veya açıklanması amacıyla hazırlanır (Bıçakçı, 1998: 150).

4.5.1.6. Afiş

Kuruluşu, hedef birimlerle genel ortamlarda buluşturmak için yararlanılan iletişim ürünüdür. Afiş kısa ve özlü mesaj yazısıyla çarpıcı bir grafik tasarımının uyumundan oluşur.

4.5.1.7. Örgüt Yayınları

Örgütler tarafından yayınlana bu yayınlarla halkla sürekli gerçek bilgiler aktarılır. Aktarılan bu bilgiler sonucunda da örgüt hakkında olumlu düşünceler oluşur (**İnanç, 1998: 67**). Bu tür yayınlar sayesinde örgüt hakkında olumlu imaja sahip olan kişiler örgüt hakkındaki olumsuz bir gelişmede bile örgüt hakkında olumsuz düşünmemeye çalışır. Mesela, emniyet örgütünde de halkı bilgilendirmek amacıyla birçok yayın yapılmaktadır. Afişler, el ilanları, radyo yayınları, broşürler gibi...

Örgüt tarafından yapılan bu yayınlarla halkta sürekli yardım amacıyla ve 24 saat halk hizmetinde bir polis imajı oluşturulmaya çalışılır (**İnanç, 1998: 67**).

Örgüt yayınları aynı zamanda bir örgütün sahip olan olanakların da göstergesidir. Halkı çeşitli konularda bilgilendirmeyi amaçlayan örgütün, bu yayınlarda kullandığı teknoloji örgütün gelişmişlik düzeyini gösterecektir (**İnanç, 1998: 67, 68**).

Tanııtmda örgüt yayınları önemli bir yoğunluğa sahiptir. Bu amaçla Emniyet Genel Müdürlüğünce 1990 ve 1995 yıllarını kapsayan 6 yıl içerisinde basımı gerçekleştirilen yayınlar araştırılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda saptanan yazılı Araçlar konularına göre ayrılarak şu başlık altında incelenmiştir (**İnanç, 1998: 70**).

Trafik Eğitimi: Bireyde arzu edilen davranışların planlı çalışmalarla oluşturulması süreci olan eğitim aynı zamanda ülke kalkınmasının gerçekleşmesinde gerekli nitelik ve sayıda insan gücünün de yetiştirilmesidir. Eğitimin bir diğer amacı

da toplum içerisinde her bireyin farklı ihtiyaç ve yeteneklerine göre hayatı boyunca yaşadığı topluma karşı olumlu davranışlar kazandırmaktır (**İnanç, 1998: 71**).

Trafikte eğitim, sürücü eğitimi, yaya eğitimi, yolcu eğitimi, denetim yapan görevlilerin eğitimi, kaza sonucunda ortaya çıkacak hukuki sorunlarda karar vericilerin eğitimi gibi pek çok kişiyi kapsamaktadır. Yeterli düzeyde yapılacak bir trafik eğitimi, trafik kazalarını azaltacağı gibi yolun kapasitesinde kullanılmasını da sağlayacaktır.

Trafik Kuralları: Ülkemiz ekonomisinin adeta can damarı sayılan ulaştırma sektörü, önemli paya sahip olan karayollarında daha büyük önem arz etmektedir. Karayollarında her yıl trafik kazaları olmakta ve binlerce kişinin ölümü ve yaralanması ile sonuçlanmaktadır. Bu faktörlerin en önemlileri sürücü, yaya, yolcu, araç ve yoldur (**İnanç, 1998: 72**).

Kurallara uymama ve kuralların bilinmemesi sonucunda da maddi ve manevi kayıplar ortaya çıkacaktır. Bu kayıpların önlenmesi amacıyla emniyet örgütüne halkın bilgilendirilmesine yönelik çeşitli malzemeler yayınlanarak dağıtılmalıdır (**İnanç, 1998: 73**).

Emniyet Kemer: Trafik kazalarına karışan şoför ve yolculardan bir çoğunun kaza sırasında başlarını araç içerisindeki yerlere çarpması veya araçtan dışarıya fırlamaları sonucunda yaralandıkları ve öldükleri bilinmektedir. Bu amaçla kazalardaki yaralanmaların ve ölümlerin azaltılması için yapılan araştırma ve deneyimler sonucunda bir ülkede farklı uygulamalara geçilmiştir. Bunların en yaygını şoför ve yolcuların “emniyet kemeri” olarak adlandırılan koruyucu bir araç yardımıyla oturdukları yere bağlanmaları uygulamasıdır. Emniyet kemerlerinden beklenen yararların sağlanabilmesi için ona uygun olarak kullanılması gerekmektedir. Emniyet kemeri kullanım ile ölümlerde % 40 oranında azalma görülmüştür (**Emniyet genel Müdürlüğü İç Hizmet Bülteni, 1992: 10**).

Bu nedenle emniyet örgütü, emniyet kemeri uygulamalarıyla ilgili olarak afiş, çıkartma, broşür gibi basılı araçlardan yararlanmaktadır.

Trafik Kazaları: Trafik kazalarının en aza indirilmesi, trafik güvenliğinin sağlanması ve trafik kazalarına karşı önceden önlem alınabilmesi amacıyla halkımızın yapacağı ihbar ve şikayetleri, gördükleri trafik kuralları ihlalleri ile trafik kazalarını bildirmeleri ve bili alabilmeleri için “154 Alo Trafik” telefon hatları hizmete sunulmuştur. Trafik kazalarının önlenmesi amacıyla emniyet örgütünde halkı bilgilendirmek suretiyle çeşitli malzemeler hazırlanmış ve halka dağıtımı gerçekleştirilmiştir (**Emniyet genel Müdürlüğü İç Hizmet Bülteni, 1992: 10**).

İlk Yardım: Trafik kazalarının önlenmesi veya daha az zararlı duruma getirilmesi ancak eğitim, alınacak önlemler, gerekli kanuni düzenlemelerin yapılması, tutarlı ve bilinçli denetimler ile örgütlü ve yaygın olarak yapılan ilk ve acil yardım çalışmaları gibi birbiriyle ilgili unsurların acilen yerine getirilmesiyle gerçekleştirilebilir (**İnanç, 1998: 76**).

Trafik kazalarının önlenmesinde olduğu gibi trafik kazalarından sonra yapılacak ilkyardımların tam olarak ve zamanında gerektiği biçimde yapılabilmesi amacıyla emniyet örgütüncü de çeşitli çalışmalar yapılmıştır (**İnanç, 1998: 77**). Halkımızı bilgilendirmek amacıyla kitap, kitapçık, afiş, broşür basımı gerçekleştirilmekte ve dağıtımı yapılmaktadır.

Uyuşturucu Maddeler: Kullanımı yalnızca bireyleri değil, kullanıcının ailesini, yakınlarını ve dolayısıyla tüm toplumu olumsuz yönde etkileyen uyuşturucu maddelerin kullanımı ve kaçakçılığın önlenmesi amacıyla birçok kuruluş görevlendirilmiştir. Bu kuruluşlar arasında en önemli role sahip emniyet örgütünün çeşitli çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmaların bir bölümünü de halkın bilgilendirilmesi oluşturmaktadır. Bu amaçla çeşitli basılı malzemeler yayınlanarak halka dağıtılmıştır.

Alkol Kullanımı: Trafik kazalarında alkolün kullanıcılar üzerinde uyarıcı ve uyuşturucu etkisinin önemli rolü bulunmaktadır. Alkol, uyarıcı etkisi ile korkuyu azaltmakta, güveni artırmakta, aşırı cesaret gibi dürtüleri güçlendirerek riske girme ihtimalini artırmaktadır. Bu da kazaların artmasına neden olmaktadır.

Alkolün özellikle sürücüler için taşıt kullanımında zararları ve alkol hakkında halkın bilgilendirilmesi amacıyla emniyet örgütünce broşür, kitapçık, afiş basımları gerçekleştirilmiş ve dağıtımı yapılmıştır (**İnanç, 1998: 80**).

İnterpol: Kendi ülkelerinde suç işleyen suçlular diğer ülkelere farklı yollarla girebilmekte ve bu ülkelerde de suç işleyebilmektedirler. Bu suçlular daha da ileri giderek uluslar arası koordineli suç örgütleri oluşturabilmektedirler. Böyle durumlarda işlenen suçlar uluslar arası bir boyut kazanmaktadır. Suçun uluslararası suç sayılması çeşitli sözleşmeler ile kesinlik kazanır (**İnanç, 1998: 80**).

İnterpol örgütü hakkında halkımızın bilgilendirilerek tanıtımı amacıyla emniyet örgütünce bazı yayın çalışmalarında bulunulmuştur. Bu konuda özellikle örgüt personeline yönelik çalışmalar yoğunluk kazanmıştır. Her yılın eylül ayının üçüncü günü olarak kutlanan interpol günü nedeniyle posta işletmesi genel müdürlüğüne üzerinde interpol amblemi ile emniyet kokartı buluna tanıtım amaçlı özel gün zarfları da bastırılarak dağıtılmaktadır (**İnanç, 1998: 80,81**).

Asayiş ve Güvenlik: Polis devlet güvenliğine, kamu düzenine ve topluma karşı girişilen her türlü ideolojik çalışmalarını yürüten kişi ve örgütlerin belirlenmesini, etkisiz hale getirilmesi için gerekli önlemlerin alınmasını ve bu konularda araştırma ve değerlendirmelerde bulunmayı halka hizmet bilinci içerisinde görevi yerine getirmektedir. Bu polisin kendisinin ve hizmetlerinin halka tanıtımı demektir (**İnanç, 1998: 83**).

Emniyet örgütünce, asayiş ve güvenlik konularında halkı bilgilendirmek amacıyla ve basılı araçları yardımıyla kitap, kitapçık, broşür, afiş gibi yayınlar gerçekleştirerek halka dağıtılmıştır.

Kriminalistik: Kriminalistik, etimolojik olarak İngilizce bir kelime olan “crime” veya “offence” karşılık olarak suç kelimesinden türemiştir (İnanç, 1998: 84). Kısaca; “bilimsel yöntem ve araçların yardımıyla suçu aydınlatma ve suçluyu bulma tekniği (Sander, 1996: 9)” olarak tanımlayabiliriz.

Toplumdaki suç olgusunun nedenleriyle çözümünü araştıran kriminoloji biliminin asıl amaçları ise sanığın konumunu bilimsel yöntemlerle kesinleştirerek adli hataları önlemek ve sanığın insan haklarına uygun işlem görmesini sağlamaktır. (İnanç, 1998: 84).

Emniyet örgütünde kriminal alanda yapılan çalışmalar ile kriminal polis laboratuvarlarının çalışmalarından halkımızı bilgilendirerek tanıtımı amacıyla (İnanç, 1998: 85) kitap, kitapçık, broşür gibi çeşitli basılı malzemeler hazırlanmış ve halka dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

Polis Eğitim ve Öğretim Kurumları: Emniyet örgütünde polis eğitim ve öğretim kurumları hakkında halkımızın bilgilendirilmesi amacıyla (İnanç, 1998: 86) özellikle son yıllarda sayısı fazla olmamakla birlikte kitap, kitapçık, broşür gibi çeşitli tanıtıcı yayınlar yapılmıştır.

Emniyet Örgütü Çalışmaları: Örgüt bir taraftan topluma hizmet verirken diğer taraftan da çeşitli konularda yayın çalışmalarında bulunmaktadır. Örgütün süreklilik gösteren yayınlarından en önemlisi iç hizmet bültenidir (İnanç, 1998: 86). Zaten bir örgütte yürütülen halkla ilişkiler çalışmasının amacı örgüt faaliyetleri hakkında halkın bilgilendirilmesidir. Bu amaçla polis dergisi, kitap, kitapçık, broşür gibi yayınlar yayınlanarak halka sunulmuş ve polis çalışmaları hakkında halk bilgilendirilmeye çalışılmıştır.

Polis Tarihi ve Kuruluş Yıldönümleri: Emniyet örgütünde polis tarihi ile kuruluş yıldönümlerinde halkımızın bilgilendirilmesi ve emniyet örgütünün de tanıtımının yapılabilmesi amacıyla kitap, kitapçık ve broşür basımı yapılarak dağıtımları gerçekleştirilmiştir (İnanç, 1998: 87).

4.5.2. Göze ve Kulağa Hitap Eden Araçlar

Gazete, dergi, kitap, kitapçık, afiş, deplian gibi yazılı ve basılı araçlar yalnızca göze hitap eden araçlardır. Radyo, televizyon, sinema, projektör gibi araçlarla yapılan tanıtımlar hem göze hem de kulağa hitap eden araçlardır. Şimdi bu araçları kısaca inceleyelim.

Teknolojik özellikleri sayesinde geniş kitlelere ulaşabilen radyo işitsel, televizyon ise görsel-işitsel kitle iletişim araçlarıdır (**Bıçakçı, 1998: 155**). Bu araçlar çift yönlü iletişime imkan vermese de kamuoyu oluşturmasında önemli rol oynarlar.

Günlük hayatımızda önemli bir güç haline gelen medya olgusunun en önemli aracı televizyon göze ve kulağa hitap eden yapısıyla en yaygın iletişim aracı konumundadır.

Televizyon her an yaşayan söz ve görüntülerle gazetenin, hatta radyonun birçok özelliğini etkisiz kılmıştır. “Halkla ilişkiler için önemli bir araç olan televizyon, kurum ve kuruluşa ilişkin olumlu (**Bıçakçı, 1998: 155-156**)” bir imaj sağlamada önemli bir araçtır.

Televizyon örgüt içi halkla ilişkilerde de kullanılan bir araçtır. Kapalı devre yayınlarla (**Bıçakçı, 1998: 156**) kurum ve kuruluşlarla ilgili gelişmeler, yapılacak çalışmalar, günlük hayatla ilgili olaylar verilir ve personelden bu doğrultuda davranışlar beklenir.

Projektör ve sinema gibi araçlarda hem göze hem de kulağa hitap eden araçlardandır. Televizyon kadar geniş çaplı etkisi olmasa da halkla ilişkiler çalışmalarında kullanılan araçlardandır.

Radyo sadece kulağa hitap eden bir iletişim aracıdır. Radyonun etkisi televizyona göre az olmasına karşın insanın daha az zamanını alan, iş yaparken de iletişim sağlanan bir araçtır. Bu yönüyle televizyona göre avantajlıdır.

Halkla ilişkiler aracı olarak radyolarda düzenlenebilecek programlar hedef kitlelerle içten bağlar kurmaya yardımcı olabilir (Ertekin, 1998: 101). Bu tür programlara yarışmaları, röportajları, açık oturumları, belgesel niteliği olan yayımları örnek gösterebiliriz.

Polis açısından radyonun başka bir önemi Polis Radyosudur. Polis kendi yaptığı işleri halka tanıtmada, halkın gözündeki olumsuz polis imajını silmede kullanılacak önemli bir araçtır. Halkın katılımının sağlanacağı seviyeli yarışmalar, insanları kötü ve zararlı alışkanlıklardan kurtarmaya yönelik yapılacak programlar ile ön plana çıkararak halk ile pozitif ilişki kurulabilir

4.5.3. Diğer Araçlar

Diğer araçlar yüz yüze ilişkilerin kurulduğu seminerler, halk toplantıları, festivaller, yarışmalar, sergi ve fuarlar ile geziler gibi araçlardır. Bu araçlar halkla birebir ilişkiler kurulması ve halkla bütünleşme sağlandığından halkın polise bakış açısının belirlenmesinde önemli etkinliklerdir. Şimdi bu etkinlikleri kısaca inceleyelim.

4.5.3.1. Toplantılar

İlgili kurum ya da kuruluşun gerektiğinde hedef kitlelerle buluşmak için başvurduğu yollardan biridir. Örgüt içinde personelle, örgüt dışında çeşitli hedef birimlerle kurulan yüz yüze iletişim yöntemi olup (Bıçakçı, 1998: 157) çeşitli araçlar aracılığıyla yürütülür. Toplantılar sözlü iletişim araçlarındandır. Toplantıların yeri ve zamanı iyi belirlenirse büyük faydalar görülür. toplantıların amacı bilgi verme ve alma, yani bilgi alışverişidir (İşçi, 1997: 55).

Toplantıların ilgi çekmesi için konuşmacıların tanınmış kişilerden seçilmesi gerekir. Toplantıyı kamuoyuna en kısa ve etkili şekilde duyurmakta ilgiyi artırıcı faktörlerdendir (İşçi, 1997: 55,56).

Konferans, açık oturum, seminer, panel, forum vb. gibi biçimsel farklılıklar gösteren toplantı yöntemleri vardır. Bu tür toplantıların konusu doğrudan örgüte ilişkin bilgiler oluşturacağı gibi (Bıçakçı, 1998: 157) güncel bir olayla bilimle ilgili bir konunun incelenmesi için örgütün organizasyon yapması da mümkündür.

4.5.3.2. Sergi ve Fuar

Halkla ilişkilerin kullanıldığı önemli iletişim ortamlarıdır. Kurum ya da kuruluşun halkla buluşarak olumlu imaj geliştirmek için iyi bir fırsattır (Bıçakçı, 1998: 157). Sergiler çizgi ve afişle düzenlenen mesajları bir araya toplayan tanıtım araçlarındandır. Sergiler bir kuruluşu tanıtmak, prestijini artırmak ve alıcılara bilgi vermek gibi tanıtım amacıyla kurulur (İşçi, 1997: 55). Mesela; çocukların polis hakkındaki düşüncelerini anlatan resim çalışmalarının sergilenmesi polisin halk hakkındaki görüşünü yansıtacak çeşitli çalışmaların sergilenmesi gibi.

Sergide belli bir süre içinde yapılan çalışmaların günün ihtiyaçlarına uygun olarak yapılan eldeki malzemelerin, araçların envanterini sunma, belli süre içinde elde edilen gelişmeleri gösterme amacı güdülür.(Tortop, 1993: 80).

Sergiyi gezenler çıkışta belli bir bilgiyle donatılmış olarak orayı terk etmelidir. Serginin iyi tanıtılması için ayrıca broşürler dağıtılmalıdır (İşçi, 1997:55).

Fuarlar ise, genel fuarlar ve uzmanlık fuarları olarak ikiye ayırabiliriz. Genel fuarlar farklı alanda çok sayıda kuruluşun stantlarda ürünlerini, hizmetlerini tanıtarak kitleyle ilişki kurduğu ortamlardır (İzmir fuarı) (Bıçakçı, 1998: 54). Şayet belli alanlarla ilgili (İşçi, 1997: 54) hizmet yapan kuruluşların hizmetleri ve bu hizmetlerde kullanacağı araç ve gereçlerin tanıtımı amacıyla açılan fuarlar özel ya da uzmanlık fuarlarıdır.

Sergi ve fuarların ümit edilen yararları sağlamaları için iyi düzenlenmeleri, her yerleşme yerinin en elverişli şekilde ele alınması, düzenlenmesi gerekir (**Tortop, 1993: 81**).

4.5.3.3. Geziler

Kuruluşla yakın ilişkisi olan çevrelerin bilgilerini artırmak ve faaliyetleri yerinde görmelerini sağlamak için düzenlenen halkla ilişkiler faaliyetlerindedir (**İşçi, 1997: 56**). Örgüt içi ve örgüt dışı halkla ilişkiler etkinliklerinde gezilerin önemli bir yeri vardır. Örgüt içinde düzenlenen iş ya da eğlence gezilerinde de olumlu imaj sağlamaya yönelik iletişim araç ve ortamları kullanılır (**Bıçakçı, 1998: 59**).

4.5.3.4. Yarışmalar

Örgüt içinde ve dışında düzenlenen iletişim ortamlarıdır. Yarışmaların özellikle kazanılması düşünülen hedef kitleleri ilgilendiren tarzda gerçekleştirilmesi söz konusudur (**Bıçakçı, 1998: 158**).

Yarışmaların halka duyurulması için tüm haberleşme araçlarından, özellikle radyo, televizyon ve gazetelerden yararlanıldığı gibi pankart ve broşürler aracılığıyla da kişiler yarışmaya özendirilmelidir (**İşçi, 1997: 52**).

Yarışma sonuçlarının kitle haberleşme araçları ile kamuoyuna duyurulması etkili bir metottur. Bilimsel kaynaklı ve kamuoyunu ilgilendiren alanlarda düzenlenen yarışmalar bu alanlarda çalışanları kazanma konusunda yararlı olduğundan hem halkın hem de devletin desteğini sağlayabilir (**İşçi, 1997: 52**).

Yarışmalara polisin kendi radyosundan yararlanılarak dinleyenlerine ulaşması ve ilgiyi artırmak için dinleyenleri hem bilgilendirici hem de onları doğruları yapma hususunda teşvik edici yarışmalar düzenlenmesi gibi çalışmaların yapılmasını örnek gösterebiliriz.

5. BÖLÜM: POLİS TEŞKİLATINDA HALKLA İLİŞKİLER UYGULAMALARINA YÖNELİK NİĞDE İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

5.1. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırmanın kapsamı; Mart 2004 itibariyle Niğde ilinde ikamet eden veya anket zamanında tesadüfen Niğde’de bulunan kişilerdir. Bu kişiler; değişik meslek gruplarından, değişik yaştaki ve değişik eğitim seviyesindeki insanlardan oluşmaktadır.

5.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma projemizin amacı; polisin artan önemi oranında, halkın desteğini elde edebilmesi için gerekli olan metotların oluşturulmasına yardımcı olacak verileri sunabilmek, polis – halk kaynaşmasını geliştirmeye çalışmak ve halk desteğinin derecesini belirlemektir.

Günümüzde dünyada hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu değişim hızında insan ilişkileri oldukça önemli bir boyut kazanmıştır. İnsanlarla kurulacak iyi ilişkiler gerek kamu yönetimi için, gerekse özel sektör için bir gereklilik haline gelmiştir. Bu kapsamda, halkla ilişkiler kavramı daha da önem kazanmaya başlamıştır. Polis teşkilatı da halkla birebir ilişki içinde olduğundan, halkla ilişkilere gereken önem verilmelidir.

Türkiye’de son yıllarda artan terör olayları ve güvenlik güçlerinin terör gruplarının yoğun hedefi haline gelmesi halk desteğinin polisin arkasına geçmesine yol açmıştır (**Halkın Polis İmajı, 1995: 2**).

Son olaylarla birlikte Türkiye’de “korkulan”, “çekinilen”, “uzak durulan” polis imajı yavaş yavaş yerini, “güvenilen”, “sayılan”, “sevilen”, “benimsenen” bir polis imajına bırakmaktadır (**Halkın Polis İmajı, 1995: 2**).

5.3. ARAŞTIRMANIN METODU

Bu araştırmada seçilen örnek yöntemi yöntemi basit tesadüfi örnektir. Örnek birimi rastgele seçilmiş bireylerdir. Sorulara yüz yüze görüşme tekniği ile cevap aranmış ve tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırma yönteminde izlenecek sıra; araştırma aracının hazırlanması, anket formunun düzenlenmesi, deneklere soruların sorulması ve tablolar oluşturularak elde edilen verilerin değerlendirilmesidir.

5.3.1. Araştırma Aracının Hazırlanması

Araştırma formu hazırlanırken, şu problemlerin cevabına ulaşılmaya çalışılmıştır.

- Niğde halkının gözündeki polis imajı ve bu imajın oluşmasındaki sebepler.
- Niğde halkının polisin çalışma şartları hakkındaki bilgi seviyesi
- Polisle halk arasındaki bilgi, kanaat ve beklentilerin iletilme yolları ve yöntemleri
- Niğde halkının polise destek derecesi
- Polisin güven bakımından diğer kurumlar arasındaki yeri
- Güvenlik güçlerine yardım etmek isteyen halkın tereddüt ettiği noktalar ve sebepleri

Ankete değişik meslek gruplarından ve değişik yaş gruplarından 150 kişi katılmış olup, bunların 26 sı bayandır. Ankete katılanların sahip olduğu meslekler arasında muhasebeci, diş protisyeni, fotoğrafçı, bakkal, kuaför, öğretmen, tezgâhtar, ev hanımı, öğrenci, elektronik eşya tamircisi, kırtasiyeci, hizmetli, kâtip ve değişik dallarda hizmet veren esnaflar yer almaktadır.

Seçilen örneklerin Niğde şartlarını en iyi şekilde temsil etmesi için, şu temel demografik özellikler dikkate alınarak kotalara ayrılmıştır.

- Eğitim durumu
- Yaş
- Cinsiyet

5.3.2. Soru Formunun Hazırlanması

Soru formu dört ana başlıktan oluşmaktadır. Bu ana başlıklar ve ana başlıklar altındaki sorular aşağıdadır.

- **Niğde halkının polisler hakkındaki genel kanaatini belirlemeye yönelik sorular:**
 - Polis denildiğinde aklınıza ilk gelen hangi polistir?
 - Trafik polisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- **Niğde halkının polisin görevleri, yetkileri ve mesleki durumu hakkındaki bilgililik seviyesini ölçmeye yönelik sorular:**
 - Polisin görev yetki ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibi misiniz?
 - Polis memuruna verilen maaş hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - Sizce bir polis günde ortalama kaç saat görev yapıyor?
 - Bir polis evinizi aramak isterse ne cevap verirsiniz?
 - Suçluları cezalandırmak hangi kurumun görevidir?
- **Polisin başarı seviyesi hakkında Niğde halkının kanaatini belirlemeye yönelik sorular:**

- Hayatınızı, canınızı, malınızı ve işinizi yeterince güven içinde buluyor musunuz?
- Polis; eğitim, bilgi ve beceri bakımından yeterli mi?
- **Halkın polise inanma ve destek seviyesini belirlemeye yönelik sorular:**
- Son 1 yılda polise işiniz düştü mü? Size nasıl davrandılar?
- Polis imdat telefonunu biliyor musunuz?
- Alo trafik telefonunu biliyor musunuz?
- Polisin suçluları yakalamasında, yeterince yardımcı olduğunuzu düşünüyor musunuz?
- Polis olmak ister misiniz?
- Şahit olduğunuz bir olay hakkında polise bilgi verir misiniz?
- Polisin yaptığı çalışmalarla ilgili, yeterince bilgilendirildiğinizi düşünüyor musunuz?
- Kurumlar arasında bir sıralama yapacak olursanız en çok hangi kuruma güvenirsiniz?

5.3.3. Uygulanan İstatistik ve Teknikler

Verilerin analizinde sorular tek tek ele alınarak frekans ve yüzdeleri bulunmuştur. Her bir soruya ilişkin analiz soruları anlatılmıştır ve sonuçlar tablolarla gösterilerek her tablonun altına sonuçlara ilişkin yorumlar yapılmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS paket programından yararlanmak suretiyle değerlendirilmiştir.

Tablo 5.1. Ankete Katılanların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Bay	124	82,7	82,7	82,7
Bayan	26	17,3	17,3	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.12 den de görüleceği üzere ankete katılanların %82.7'si erkek ve %17.3'ü de bayanlardan oluşmaktadır.

Tablo 5.2. Ankete Katılanların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
İlkokul	17	11,3	11,3	11,3
Ortaokul	20	13,3	13,3	24,6
Lise	82	54,7	54,7	79,3
Yüksekokul	31	20,7	20,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.2'de Ankete katılanların eğitim durumlarına bakıldığında, 17 kişinin ilkokulu bitirdiğini, bunun yüzde olarak ifadesinin % 11,3 olduğunu; orta okulu bitirenlerin sayısının 20 kişi olduğunu ve % 13,3' lük dilime isabet ettiğini; liseyi bitirenlerin 82 kişi olduğunu ve %54,7'lik bir orana sahip olduğunu; kalan 31 kişinin ise bir fakülte – yüksekokul mezunu olduğunu görmekteyiz.

Tablo 5.3. Ankete Katılanların Yaş Durumlarına Göre Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
17'den küçük	11	7,3	7,3	7,3
17-25 yaş	22	14,7	14,7	22
25-35 yaş	97	64,7	64,7	86,7
35 yaş üzeri	20	13,3	13,3	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.3.'te görüldüğü gibi, ankette değişik yaş gruplarından insanlar yer almakla birlikte, ankete katılanların 97' si, yani %64,7' si 25-35 yaşlar arasında yer almaktadır. 22 kişi yani % 14,7'si 17-25 yaşlar arasında; 11kişi yani % 7,3' ü 17'

den küçük; geriye kalan 20 kişi de 35 yaş üzerindedir. Bu yaş grubunun yüzdelik dilimi ise % 13,3' tür.

Tablo 5.4. Polis Denildiğinde Niğde Halkında Oluşan İzlenimlerin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Trafik Polisi	61	40,7	40,7	40,7
Karakol Polisi	68	45,3	45,3	86
Özel Tim	0	0	0	86
Cevap Yok	21	14	14	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.4.'ten de görüleceği gibi Niğde halkının %40,7'si polis denildiğinde trafik polisini anlamaktadır. 45,3'ü karakol polisini anlarken, diğer cevabını işaretleyenlerin yüzdelik dilimi ise 14'tür. Genel olarak Niğde halkının polis denildiğinde karakol polisini anladığını söyleyebiliriz.

Tablo 5.5. Trafik Polisi Hakkındaki Halkın Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Yollarda Can Güvenliğimiz Onlara Bağlı	75	50	50	50
Zorluk Çıkartıyorlar	41	27,3	27,3	77,3
Olumlu ya da Olumsuz Etkileri Yok	27	18	18	95,3
Cevap Yok	7	4,7	4,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Niğde halkının büyük çoğunluğu trafik polisi hakkında yollarda can güvenliğimizin onlara bağlı olduğu yönünde görüş belirtmiştir. Bu yönde görüş belirtenlerin yüzdelik dilimi % 50'dir. Zorluk çıkarıyor diyenlerin oranı %27,3 olumlu ya da olumsuz etkileri yok diyenlerin oranı ise %18' dir. Bu soruya cevap vermeyenlerin oranı ise % 4,7' dir.

Tablo 5.6. Halkın Polisin Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumlarının Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Tam Olarak Bilmiyorum	109	72,6	72,6	72,6
Biliyorum	34	22,7	22,7	94,3
Hiç Bilmiyorum	7	4,7	4,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Ankete katılanların polisin yetki ve sorumlulukları hakkında yeterince bilgiye sahip olmadığını söyleyebiliriz. Polisin görev ve yetkileri hakkında bilgi sahibi olduğunu düşünenlerin oranı % 22,7' dir. Tam olarak bilmiyorum diyenlerin oranı % 72,6 ve hiç bilmiyorum diyenlerin oranı ise % 4,7 dir.

Tablo 5.7. Halkın Polis Memuruna Verilen Maaş Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Yaptığı hizmete göre Az	15	10	10	10
Yaptığı hizmete göre fazla	12	8,1	8,1	18,1
Yaptığı hizmete göre yeterli	43	28,6	28,6	36,7
Fikrim Yok	80	53,3	53,3	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.7.'deki Niğde halkının, polisin yaptığı hizmete göre aldığı maaş hakkındaki görüşlerini incelersek; %10'u az bulmakta, %8,1'i fazla bulmakta, %28,6'sı yeterli bulmakta, %53,3' ü ise fikir belirtmemektedir.

Genel bir değerlendirme ile ankete katılanlar, polisin aldığı maaşı, yaptığı hizmete göre uygun görmektedir.

Tablo 5.8. Polisin Görev Süresiyle İlgili Halkın Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
8 Saat	61	40,7	40,7	40,7
8 – 12 Saat	41	27,3	27,3	68
12 ve Üstü	14	9,3	9,3	77,3
Cevap Yok	34	22,7	22,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Niğde halkının polisin kaç saat görev yaptığı hakkındaki görüşü; 8 saat ve üzerinde görev yaptığı yönündedir. Görüşü olmayıp cevapsız bırakanlar ise %22,7'lik dilimi oluşturmaktadır.

Tablo 5.9. Halkın, Polisin Evini Arama İsteğine Karşı Verdiği Cevapların Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Arama İzni Olup Olmadığını Sorarım	129	86	86	86
İçeriye Buyur Ederim	14	9,3	9,3	95,3
Evimi Aramaya Hakkı Olmadığını Söylerim	7	4,7	4,7	100
Diğer	0	0	0	100,0
Cevap Yok	0	0	0	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.9. 'dan anlaşılacağı gibi, ankete katılan kişilerin, polisin evlerini arama isteğine karşı düşünceleri oran olarak şöyle yansımıştır. %86'sı polise arama izni olup olmadığını sorarım cevabını, % 9,3' ü içeriye buyur ederim cevabını, % 4,7 si evimi aramaya hakkı olmadığını cevabını vermiştir. Bu oranlardan da anlaşılacağı gibi halkın, hakları konusunda az da olsa bilgi sahibi olduğu söylenebilir.

Tablo 5.10. Halkın Suçluların Cezalandırılması Konusunda Yetkili Kurumun Hangisi Olduğu Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Polisin	5	3,3	3,3	3,3
Cezaevlerinin	10	6,7	6,6	9,9
Cevap Yok	8	5,3	5,4	15,3
Mahkemelerin	127	84,7	84,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.10.'dan da anlaşılacağı gibi, ankete katılanların % 3,3'ü suçluları cezalandırmanın polisin görevi olduğu yönünde görüş belirttiğini, % 6,6' sının cezaevlerinin görevi olduğu yönünde görüş belirttiğini, % 84, 7' sinin ise mahkemelerin görevi olduğu yönünde görüş belirttiğini, 5,3'ünün ise cevapsız bıraktığını görmekteyiz. Genel olarak halkın, suçluların cezalandırılması ile ilgili kurumun mahkemeler olduğu görüşünde birleştiği görülmektedir.

Tablo 5.11. Halkın Güven Durumlarıyla İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Çok Güvenli de Görmüyorum Çok Güvensiz de	82	54,7	54,7	54,7
Güvensiz Bir Hayat Yaşıyorum	48	32	32	86,7
Güvenli Bir Hayat Yaşadığıma İnanıyorum	14	9,3	9,3	96
Fikrim Yok	6	4	4	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.11.'de görüldüğü gibi; insanların can ve mallarını güven içinde bulup bulmadıklarına dair yöneltilen soruda, % 54,7 'sinin çok güvenli de, çok güvensiz de görmediklerini; güvensiz bir hayat yaşıyorum diyenlerin oranının % 32 olduğunu, güvenli bir hayat yaşadığına inananların oranının % 9,3 olduğunu, cevapsız bırakanların oranını ise % 4 oranında olduğu görülmektedir.

Tablo 5.12. Halkın Niğde Polisi Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Yeterli	10	6,7	6,7	6,7
İdare Eder	55	36,7	36,7	43,4
Yetersiz	53	35,3	35,3	78,7
Fikrim Yok	32	21,3	21,3	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.12.'de görüldüğü gibi; ankete katılanlara, Niğde polisinin bilgi ve beceri bakımından yeterli olup olmadığına dair yöneltilen soruya; % 6,7'si yeterli,

%36,7'si idare eder, %35,3'ü yetersiz, %21,3'ü ise fikrim yok cevabını vermiştir. O halde genel olarak Niğde halkının, Niğde polisini çok yeterli de bulmadığını, çok yetersiz de bulmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 5.13. Suçluların Yakalanması ve Cezalandırılmasıyla İlgili Halkın Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Kanunlar Yetersiz	137	91,3	91,3	91,3
Halk Duyarsız	6	4	4	95,3
Polis Hizmeti Yetersiz	7	4,7	4,7	100,0
Kanunlar Yeterli	0	0	0	100,0
Polis Hizmeti Yeterli	0	0	0	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.13.'te görüldüğü gibi; ankete katılanlara yöneltilen, suçluların yakalanması ve cezalandırılmasıyla ilgili görüşünüz sorusuna karşılık; %91,3'ü kanunlar yetersiz cevabını, %4'ü halk duyarsız cevabını, %4,7'si ise polis hizmeti yetersiz cevabını vermiştir. Bu oranlara rağmen halkın, bu konuda daha fazla sorumluluk yüklenmesi gerektiği gerçeği gözden kaçırılmamalıdır

Tablo 5.14. Halkın Şeffaf Karakol Sözünden Anladıklarının Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ%	KÜMÜLATİF
Siyasilerin Uydurması	82	54,7	54,7	54,7
Polis ve Halkın Bütünleşmesini	41	27,3	27,3	82
Polisin Etkisiz Hale Gelmesini	14	9,4	9,4	91,4
Fikrim Yok	13	8,6	8,6	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.14'ten anlaşıldığı gibi; sık sık gündeme gelen “Şeffaf karakol sözü size neyi anlatıyor?” sorusuna karşılık ankete katılanların % 54,7 ‘si siyasilerin uydurması olduğunu, % 27,3’ü polis ve halkın bütünleşmesini ifade ettiğin, % 9,4’ünün polisin etkisiz hale gelmesini ifade ettiğini belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise % 8,6’dır. Halkın genel temayülü bu sözün siyasilerin uydurması olduğu yönündedir.

Tablo 5.15. Polisin İlişkili Olduğu Kurumlarla Uyumlu Çalışıp Çalışmadığı Hakkında Halkın Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Uyumlu Çalışıyorlar	14	9,3	9,3	9,3
Uyumsuz Çalışıyorlar	61	40,7	40,7	50
Cevap Yok	75	50	50	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.15.’ten anlaşıldığı gibi; “Polis ilişkili olduğu kurumlarla sizce uyumlu olarak çalışıyor mu?” sorusuna ankete katılanların % 9,3’ü uyumlu çalışıyor, % 40,7’si uyumsuz çalışıyor yönünde görüş belirtmiştir.

Tablo 5.16. Polise İşi Düşen Vatandaşa Polisin Nasıl Davrandığının Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Hiç Düşmedi	110	73,3	73,3	73,3
Evet, Çok Yardımcı Oldular	8	5,3	5,3	78,6
Evet, Çok Kötü Davrandılar	7	4,7	4,7	83,3
Normal Davrandılar	12	8	8	91,3
Cevap yok	13	8,7	8,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.16.'da görüldüğü gibi; "son 1 yılda polise işiniz düştü mü?" Sorusuna ankete katılanların % 73,3'ü hiç düşmedi derken, % 5,3'ü düştüğünü ve yardımcı olduklarını, % 4,7 si düştüğünü ve kötü davrandıklarını, % 8'i düştüğünü ve normal davrandıklarını belirtmiştir. Cevap yok diyenlerin oranı ise % 8,7 dir. Gencl olarak işi düşenlerin çoğunluğu, Niğde polisinin işlerinde yardımcı olduğu ve normal davrandığı yönünde görüş belirtmiştir.

Tablo 5.17. Halkın Polis İmdat Telefonunu Bilip Bilmeme Durumlarının Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Doğru	127	84,7	84,7	84,7
Yanlış	5	3,3	3,3	88
Cevap Yok	18	12	12	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.17.'den anlaşılacağı üzere; polis imdat telefonunu ankete katılanların % 84,7'si bilmektedir. % 12'si cevap yok derken, yanlış numara söyleyenlerin oranı ise % 3,3'tür. Niğde halkının büyük bir çoğunluğu polis imdat telefonunu bilmektedir diyebiliriz.

Tablo 5.18. Halkın Alo Trafik Telefonunu Bilip Bilmeme Durumlarının Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Doğru	89	59,3	59,3	59,3
Yanlış	20	13,3	13,3	72,6
Cevap Yok	41	27,4	27,4	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Alo trafik telefonunu biliyor musunuz? Sorusuna ankete katılanların % 59,3'ü doğru cevap vermiş, % 13,3'ü yanlış cevap vermiş, % 27,4' ü ise cevap yok yönünde tercih yapmıştır. Niğde halkının çoğunluğu alo trafik telefonunu bilmekle beraber bilmeyenlerin oranı azımsanmamalıdır.

Tablo 5.19. Halkın Polise Suçluları Yakalamasında Yardımcı Olup Olmadığının Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Olmak İsterim Ama ne Yapmam G gerektiğini Bilmiyorum	68	45,3	45,3	45,3
Polis kendi Arasın	1	0,7	0,7	46
Her Konuda yardımcı Olurum	68	45,3	45,3	91,3
Fikrim yok	13	8,7	8,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.19.'dan Görüldüğü gibi; ankete katılanlar, polisin suçluları yakalamasında yeterince yardımcı olup olmadığı ile ilgili görüşlerinde, % 45,3'ü yardımcı olma yönünde görüş belirtmiş ancak ne yapacağını bilmediğini söylemiştir. Her konuda yardımcı olurum diyenlerin oranı da % 45,3' tür. Polis kendi arasın diyenlerin oranı % 0,7'de kalırken, fikri olmayanların oranı ise % 8,7'dir.

Tablo 5.20. Halkın Polis Olma İsteğinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Güzel Bir Meslek, İsterdim	34	22,7	22,7	22,7
Zor ve Tehlikeli, İstemezdim	41	27,3	27,3	50
Parası az İstemezdim	0	0	0	50
Cevap Yok	75	50	50	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.20’de görüldüğü gibi; “Polis olmak ister misiniz?” Sorusuna Ankete katılanların % 22,7 ‘si güzel bir meslek isterdim cevabını, %27,3’ü zor ve tehlikeli, istemezdim cevabını verirken, % 50’si cevap yok seçeneğini tercih etmiştir. Görüş belirtmeyenler çoğunlukta olmasına rağmen diğer oranlardan yola çıkarak, polisliğin zor bir meslek olduğu genellemesine ulaşabiliriz.

Tablo 5.21. Halkın Şahit Olduğu Olaylarda Polise Bilgi Verme Durumlarının Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Vermezdim	7	4,7	4,7	4,7
Vatandaşlık Görevim, verirdim	88	58,7	58,7	63,4
Bilgi Versem de Polisin Bir Şey Yapacağını Sanmam	41	27,3	27,3	90,7
Cevap Yok	14	9,3	9,3	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.21’den Anlaşılacağı gibi; halkın genel görüşü şahit olduğu olayda polise yardımcı olmaktan yanadır. Ancak; bilgi versem de polisin bir şey yapacağını sanmam cevabının oranı % 27,3 azımsanacak bir rakam değildir. Polis bu olumsuz imajı ortadan kaldırmak için gerekli çalışmaları yapmalıdır. Bilgi vermezdim diyenlerin oranı; % 4, cevap vermeyenlerin oranı %14, vatandaşlık görevim verirdim diyenlerin oranı ise % 58,7’ dir.

Tablo 5.22. Halkın Niğde Polisi ile İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Evet yeterince bilgilendiriyor	14	9,3	9,3	9,3
Biraz bilgilendiriyor	24	16	16	25,3
Hayır yeterince bilgilendirmiyor	112	74,7	74,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.22.'de görüldüğü gibi ankete katılanlara sorulan, "Niğde polisi yaptığı çalışmalarda sizi yeterince bilgilendiriyor mu?" sorusuna karşılık; evet yeterince bilgilendiriyor diyenlerin oranı % 9,3, biraz bilgilendiriyor diyenlerin oranı % 16, yeterince bilgilendirmiyor diyenlerin oranı ise %74,7'dir. Oranlardan yola çıkarak Niğde polisinin, Niğde halkının çalışmalarından yeterince haberdar etmediğini söyleyebiliriz.

Tablo 5.23. Bazı Kurum ve Kuruluşların Güvenirlik Durumlarının Dağılımı

		FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Mahkemelere	Güvenirim	82	54,7	54,7	54,7
	Güvenmem	47	31,3	31,3	86
	Cevap Yok	21	14	14	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	
T.S.K.'ya	Güvenirim	69	46	46	46
	Güvenmem	34	22,6	22,6	68,6
	Cevap Yok	47	31,4	31,4	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	
Basına	Güvenirim	7	4,6	4,6	4,6
	Güvenmem	136	91	91	95,6
	Cevap Yok	7	4,4	4,4	100
	Toplam	150	100,0	100,0	
Sendikalara	Güvenirim	15	10	10	10
	Güvenmem	88	58,7	58,7	68,7
	Cevap Yok	47	31,3	31,3	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	

		FREKANS	%	GEÇERLİ %	KÜMÜLATİF
Polise	Güvenirim	82	54,7	54,7	54,7
	Güvenmem	34	22,6	22,6	77,3
	Cevap Yok	34	22,7	22,7	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	
Memurlara	Güvenirim	48	32	32	32
	Güvenmem	82	54,7	54,7	86,7
	Cevap Yok	20	13,3	13,3	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	
Siyasi Partilere	Güvenirim	14	9,3	9,3	9,3
	Güvenmem	122	81,3	81,3	90,6
	Cevap Yok	14	9,4	9,4	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	
Millî Eğitime	Güvenirim	61	40,7	40,7	40,7
	Güvenmem	68	45,3	45,3	86
	Cevap Yok	21	14	14	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	
Müftülüğe	Güvenirim	89	59,3	59,3	59,3
	Güvenmem	54	36	36	95,3
	Cevap Yok	7	4,7	4,7	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	
Derneklere	Güvenirim	20	13,3	13,3	13,3
	Güvenmem	102	68	68	81,3
	Cevap Yok	28	18,7	18,7	100,0
	Toplam	150	100,0	100,0	

Tablo 5.23.'deki oranlarda da görüldüğü üzere polis teşkilatı, ankete katılanlar arasında en çok güvenilen ilk üç kurum arasındadır. Güvensizlik oranlarında ise T.S.K. ile aynı orana sahip olup, burada aldığı düşük yüzde ile yine en çok güvenilen iki kurum arasına girmeyi başarmıştır. Buradan şöyle bir sonuç çıkarabiliriz. Daha önceki anket sorularında polis hakkındaki olumsuz görüş ve eleştirilere rağmen, bazı

kurum ve kuruluşlarla karşılaştırıldığında polis teşkilatı ankete katılanlar arasında daha güvenli bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak; anket sonucu ortaya çıkan %22,6'lık güvensizlik oranı azımsanacak bir rakam değildir.

SONUÇ

Her insanın fizikî ve psikolojik birçok ihtiyacı vardır. İlk çağlardan günümüze kadar insanların psikolojik ihtiyaçları arasında, güvenlik ihtiyacı önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle yerleşik toplum düzenine geçilmeye başlanmasıyla birlikte, toplumda güvenliği sağlamak için bazı kurumlara ihtiyaç duyulmuştur. Bu kurum ve kuruluşlar geçmişte ne isimle adlandırılmış olursa olsun, önemli olan ne amaca hizmet ettiğidir. Bugün güvenliği ve huzuru temin görevi, polis teşkilatına verilmiştir. Belki gelecekte ismi değişecektir ancak; yerini huzur ve güvenliği temin edecek başka bir kuruluş alacaktır.

Kendini huzur ve güven içerisinde hissetmeyen hiçbir kimse mutlu olamaz. Kişilerin mutsuzluğu, huzursuz bir toplum demektir. Toplumdaki huzursuzluk ise devlette karmaşa, yağma, talan vb. olumsuz durumların baş göstermesi demektir. Bu gibi durumlara fırsat vermemek için devletler, toplumda huzur ve güvenliği sağlayacak teşkilatlar kurmuşlardır. Bu teşkilatları kanunlarla desteklemiş, gerektiğinde zor kullanma yetkisi vermiştir. Böylece toplumda huzur ve güvenliği bozacak davranışlar bazen toplumun otokontrolü ile yani; yazılı olmayan kurallarla, bazen de devletin yaptırım gücünü kullanmasıyla (polis vb. kurumlar aracılığı ile cezalandırma ve önleme hizmetleriyle) önlenmeye çalışılır.

Cezalandırma bazen insanları isyana sürükleyebilir. İnsanları etkilemek, onların fikirlerini dikkate almak, uzlaşmaya çalışmak veya o suçu işlemeden önlemeye çalışmak daha olumlu sonuçlar verebilir. Bu noktada karşımıza sağlıklı insan ilişkileri çıkmaktadır. Polis de toplumun bir parçası olduğuna göre; polisle toplum arasında da sağlam ve sağlıklı ilişkiler kurulmalıdır. Bu ilişkiler ne kadar sağlam bir zemine oturtulursa, polise olan güvenin derecesi de o oranda artacaktır. Karşılıklı güven ve saygının olduğu yerde huzurun sağlanması da kolaylaşacaktır.

Hangi kurum için olursa olsun, insanlarla iyi ilişki içinde olmak, insanların o kurumla ilgili olumlu düşüncelere sahip olmasını sağlar. Olumlu imaja sahip olan kurum ve kuruluşlar halk desteğini her zaman yanında bulacaktır. Olumlu imaj

sağlamak veya olumlu imajı kaybetmemek, etkili bir halkla ilişkiler faaliyetiyle mümkün olabilir. Eğer halkla ilişkiler faaliyeti yetersiz ise, insanları etkileme ve başarıya ulaşma şansı azalacaktır.

Halkla ilişkiler günümüzde önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Artık insanlar “ Suratı sirke satan balcıyı değil, güler yüzlü, tatlı dilli, samimi, hoş sohbet, karşılıklı iyi ilişkiler içinde olan sirkeciyi tercih etmektedir.” Bu kıssanın tamamını bilmeyenimiz yoktur herhalde. Bu kıssa bize halkla ilişkilerin ne denli önemli bir husus olduğunu açıkça ortaya koyar.

Daha önce de değindiğimiz gibi, halkla ilişkiler artık her kurum ve kuruluş için bir gereklilik haline gelmiştir. Polisin öncelikli görevi önleyicilik görevidir. Bunu trafik polisi açısından ele alırsak; insanlar kaza yapmadan önleyicilik hizmeti sunmadıktan sonra, kaza yaptıktan sonra yapacağı hizmetin çok önemi kalmayacaktır. Kazadaki maddi zararları telafi etmek mümkün olsa bile manevi zararları karşılamak mümkün olmayacaktır (ölen bir insanı geri getirmek) gibi.

Önleyicilik hizmeti bir halkla ilişkiler faaliyetidir. Halka; yasak olan faaliyetlerin sık sık duyurulması, zararlı alışkanlıklardan uzak durmaları için verilebilecek seminerler, yapılacak konferanslar, düzenlenebilecek geziler birer halkla ilişkiler faaliyetidir. Yine trafik polisinin kazaları öneme hususunda yaptığı trafik denetimleri, bastırdığı afişler, bazı illerde görülen ve basına yansıyan trafik kurallarına uyan ve emniyet kemerlerini takan sürücülere gül dağıtılması, birer halkla ilişkiler faaliyetidir.

Bu arada yapılan anket çalışması ile ilgili olarak ta şu şekilde öneriler getirilebilir:

Araştırma sonucundan elde ettiğimiz verilere göre; Niğde halkı polis ve yaptığı çalışmalar hakkında yeterince bilgi sahibi değildir. Zira; özellikle suçluların yakalanmasında “Polise yardım eder misiniz?” sorusunda, etmek isterim ama ne yapacağımı bilmiyorum seçeneğindeki yüksek oran, vatandaşın polise yardım

konusunda iyi niyetli olduğunu; ancak, polise ulaşabilme konusunda yeterince bilgilendirilmediğini söyleyebiliriz. Zaten, Niğde halkının polisin çalışmalarından yeterince bilgilendirilmediği yönündeki görüşü ve bu görüşte olanların yüksek oranda olması bunu destekler niteliktedir.

Suçluların yakalanması ile ilgili olarak, halkın polise büyük oranda destek verdiğini/vermeye çalıştığını oranlardan anlayabiliriz. Polis halkın bu desteğini kaybetmemek için, sık sık halkın görüş ve önerilerine yer vermeli, halkın bilgilendirilmesi gereken konularda gerekli araç ve kanallardan yararlanarak halk bilgilendirilmelidir.

Yapılan ankete katılanlar, polisin ne gibi çalışmalar yapması gerektiği hususundaki görüş ve önerilerinde; olaylara karşı daha duyarlı olmaları ve şiddetten kaçınmaları, polisin görev, yetki ve sorumluluklarını anlatan seminer vb. faaliyetlerin düzenlenmesi, halkın polise bilgi vermede ne gibi yollar takip edeceği hususunda bilgilendirilmesi, halkla polis arasında iletişimde kopukluklar olduğunu ve bu iletişim kopukluğunun giderilmesi için iyi bir iletişim ağının kurulması gerektiğini, ayrıca; polislerin halkla ilişkiler konusunda iyi bir eğitimden geçirilmesi ve rüşvetten uzak durulması gerektiği şeklinde fikir belirtmişlerdir.

Bundan başka, polisin halkla iç içe olmasını ve vatandaşlara saygılı davranılmasını, polisin suçlularla mücadelesinde kanunların yetersiz kaldığını, bu nedenle gerekli ve yeterli kanuni düzenlemelerin yapılması gerektiğini de dile getirmişlerdir.

Kanunsuz, halkın bilgisi dışında kalan işlemlerle ilgili, birebir veya medya yoluyla halkın sürekli bilgilendirilmesi, emniyet mensuplarının olumsuz tutum ve davranışlarını şikâyet için telefon ve mail adreslerinin sık sık duyurulması diğer görüş ve önerilerdir.

Anketimizdeki son soruyu bir değerlendirmeye tabii tutacak olursak; polis en çok güvenilen ilk iki kurum arasında yer almaktadır. Bu nedenle polis, yeterince olmasa da halkın gözünde olumlu bir imaja sahiptir. Burada yapılması gereken, halk ile bütünleşmeyi sağlayacak faaliyetlere önem vermek, onları görüşlerinin önemli olduğuna inandırmaktır. Bu faaliyetler; halkı aydınlatıcı konferans, seminer, toplantı, halk günleri, geziler vb. şeklinde sıralanabilir.

Sonuç olarak ister özel kuruluşlarda olsun, ister kamu kuruluşlarında olsun halkla ilişkiler faaliyetleri artık oldukça fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Halkla ilişkilere gereken önemi vermeyen kurum ve kuruluşlar, zamanla bütün meselelerle tek başına uğraşmaya mahkûm olacaktır. Yani; zamanında halkı dikkate almayanlar, zamanla dikkate alınmayacaktır. Polis teşkiltı da bu gibi durumlarla karşılaşmamak için halkın görüş ve önerilerini dikkate almalı, halkın desteğini her zaman yanında hissetmelidir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKGÜN, Fevzi

Toplumsal Olay Çeşitleri ve Polisin Rolü, İçişleri Bakanlığı Emniyet Gen. Müd. Eğitim Daire Başkanlığı Yayınları, Yayın No: 1986/24, Ankara-1988

ALDERSON, J.

İnsan Hakları Ve Polis, Çeviren: İhsan KUNTBAY, T.O.D.A.İ.E. Yayınları, İstanbul, 1995

ASNA, Alâaddin

Halkla İlişkiler, Bahar Matbaası, İstanbul, 1974

AVŞAR, Zakir

Ombudsman (Kamu Hakemi) Türkiye İçin Bir Model Önerisi, Hak-İş Eğitim Yayınları, Mini Ajans, Ankara, 2000

BAHÇEKAPILI, Halûk

Poliste Eğitim, Tisa Matbaası, Ankara, Şubat, 1974

BIÇAKÇI, İlker

İletişim ve Halkla İlişkiler, MediaCat Yayınları, Birinci Basım, Ankara, 1998

BİLEN , Mürüvvet

Sağlıklı İnsan İlişkileri – Ailede, Kurumlarda- Toplumda -, Geliştirilmiş Beşinci Baskı, Ankara, 1999

BÜLBÜL, A.Rıdvan

Halkla İlişkiler, Damla Ofset Paragraf ve Dizgi Tasarımı, Konya, 1998

CEMALCILAR, İlhan

Pazarlama –Kavramlar – Kararlar -, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., Yayın No: 422, İstanbul, Ocak- 1994

CLERE, Marcel Le

Polis Örgütü, Çeviren: Yaşar İLKSAVAŞ, Gelişim Yayınları, 1976

ÇAMDERELİ, Mete

Halkla İlişkiler, Çizgi Kitabevi Yayınları, Özgü Ofset, Birinci Baskı, Konya, Ekim, 2000

ÇADIRCI, Suat,

Halkla İlişkiler, Güven Matbaası, Ankara, 1977

DERDİMAN, R. Cengiz

“Kamu Yönetiminde Polis Eylem ve İşlemleri” Türk İdare Dergisi, Yıl: 65,
Sayı:408

DERDİMAN, R. Cengiz

Polis Yönetim ve Hukuku –Görev ve Yetkiler-, Arı Ofset Matbaacılık, Tokat,
Eylül - 1997

DİNÇER, Ömer- FIDAN, Yahya

İşletme Bilimlerine Giriş, İz Yayıncılık Sanayii ve Ticaret Limited Şirketi,
Birinci Baskı, İstanbul, 1995

DÜNDAR, A. Nihat

Personel Gözüyle Teşkilatın Problemleri ve Çözüm Önerileri, T:C: İçişleri
Bakanlığı Emniyet Gen. Müd.Araştırma ve Koordinasyon Daire Başkanlığı,
Yayın No: 117, Polis Dergisi 12. Sayısı Eki

DÜNDAR, A. Nihat,

Halkla İlişkiler, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın
No: 1985/6, Ankara, 1987

ERTEKİN, Yücel

Halkla İlişkiler, T.O.D.A.İ.E.Yayınları No:259, Geliştirilmiş Üçüncü Baskı,
Ankara, 1988

FINDIKLI, Remzi

İngiliz Polis Teşkilatı, Akid Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara, Şubat - 1993

GLEİZAL, Jean Jaques- J.GATTİ – D.MENACH- Claude JOURNES

Batı Demokrasilerinde Polis, Çeviren: Mustafa KANDEMİR, Temiz Yayınları,
Birinci Baskı, Ankara, Temmuz- 2000

GÖZE, Ayferi

Siyasal Düşünceler Tarihi, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1983

GÜRÜZ, Demet

Halkla İlişkiler Teknikleri, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, No:1,
İzmir,1993

İŞÇİ, Metin

Halkla İlişkiler, Der Yayınları, Yayın No: 218, Eren Ofset, İstanbul, 1997

İNANÇ, Fatih

Halkla İlişkilerde Polis ve Tanıtım, Ekim, 1998

İŞÇİ, Metin

Kültür Sömürgeciliği ve Eğitim, Turan Yayınları, İstanbul, 1995

KAVGACI, Halil İbrahim

Demokratik Polislik –Temel Yaklaşımlar-, Maset Matbaacılık, Ankara, Kasım-1997

KILBAŞ, Şükran

Halkla İlişkiler, Hatiboğlu Yayınevi, Şahin Matbaası, Ankara, Ağustos- 1998

MACHLOULARİDES, P.

Polis Çalışmalarının Toplumsal Görünümü, Çeviren: Haşmet M. GÜRKAN, Sunan: Altay SAYIL, Başaran Matbaası, İstanbul, 1989

ONAL, Güngör

Türkmen Kitabevi, Avcı Ofset, Yayın No: 79, İstanbul, 1997

ÖZDÖNMEZ, Metin - AKESEN, Aytuğ – EKİZOĞLU, Abdi

Halkla İlişkiler, AB Ofset Basım Yayın Matbaacılık ve Ambalaj Sanayii, İstanbul, 1999

PELTEKOĞLU, Filiz Balta

Halkla İlişkiler Nedir, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., Birinci Baskı, İstanbul, Mart-1998

SABUNCUOĞLU, Zeyyat

Personel Yönetimi, Furkan Ofset, 8. Baskı, Bursa, 1997

SABUNCUOĞLU, Zeyyat- TOKOL, Tuncer

İşletme, Ezgi Yayınları, Livane Matbaası, Bursa, Nisan-2001

SANDER, Ender

Olay Yerinde Kriminal Araştırma Teknikleri, Ankara, 1996

SOKULLU –AKINCI, Füsun

Polis- Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi, Polis Alt Kültürü ve İnsan Hakları-, Bilgiç Matbaası, İstanbul, 1986

ŞAHİN, Eyüp

1907'den 2000'e Polis Okulları, APK Dairesi Başkanlığı Yayınları, No: 55, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi Şube Müdürlüğü, Ankara, 2001

TOKOL, Tuncer

Pazarlama Araştırması, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Uludağ Üniversitesi
Vakfi Yayın No: 19, Bursa, Şubat-1989

TORTOP, Nuri

Halkla İlişkiler, Yargı Yayınları, Ankara, Mart-1993

VURAL, İbrahim

Sosyoloji Lise-3, Serhat Yayınları A.Ş., Baskı: Vebsan A.Ş., İstanbul, 2003

YALÇINDAĞ, Selçuk

Belediyelerimiz ve Halkla İlişkiler, T.O.D.A.İ.E Yayınları, Yayın No: 275,
Birinci Baskı, Ankara, 1996

YENİÇERİ, Özcan

İşletmelerde Yönetim Organizasyon ve Davranış, Baskı: Tutibay Tur. Tic.
Yay. Ltd. Şti, Ankara, 1993

YILMAZ, Durmuş,

Üniversiteler İçin Vatandaşlık Bilgisi, Çizgi Kitabevi Yayınları, Özgü Ofset,
Konya – 2000

YILMAZ, Ejder

Hukuk Sözlüğü, Ankara, 1986

YİĞİT, Mustafa

Polis ve İstihbarat, Cem Ofset, Şubat 1997

YÜKSELEN, Cemal

Temel Pazarlama Bilgileri, Adım Yayıncılık, İkinci Baskı, Ekim- 1994

Emniyet Genel Müdürlüğü İç Hizmet Bülteni, Yıl.1, S.175, Emniyet Genel
Müdürlüğü Basımevi, Ankara, 1992

Halkla İlişkiler İpra Raporu, Çeviren: Fikret IŞIKYAKAR, Anadolu Üniversitesi
Yayınları, Eskişehir, 1987

Halkın Polis İmajı ve Polis- Halk Bütünleşmesinin Dinamikleri Araştırması (Özet,
1995), Polis Dergisi 4. Sayı Eki, Ankara, 1995

[http/ sakaryaemniyet @ sakaryaemniyet.gov.tr](http://sakaryaemniyet@sakaryaemniyet.gov.tr). Basın Protokol ve Halkla İlişkiler
Şube Müdürlüğü

Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara,
1995

Polis- Halk İlişkileri ve Turizm, T.C. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü
Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara, 1992
21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, Ankara, Haziran – 2001

